

BENEDIKT PETERS

A német kiadás címe

BŰNBÁNATI ZSOLTÁROK

BENEDIKT PETERS

– 6, 32, 38, 51, 102, 130, 143 –

in: ders., Psalmen 1–4 Bände im Schubert

MAGYARÁZATA

Psalm 6 In: Die Psalmen 1–41 S. 92–101

Fordította:

Psalm 32 In: Die Psalmen 1–41 S. 453–466

dr. Pótor Imre

Psalm 38 In: Die Psalmen 1–41 S. 553–569

Psalm 51 In: Die Psalmen 42–72 S. 119–139

Psalm 102 In: Die Psalmen 73–106 S. 533–557

ISBN: 978-615-81813-2-7

Psalm 130 In: Die Psalmen 107–150 S. 466–480

Psalm 143 In: Die Psalmen 107–150 S. 617–629

2021

© 2017 by CLV

Christliche Literatur-Verbreitung

Bielefeld

6. ZSOLTÁR

1.v.: A karmesternek: Mélyhangú húros hangszerre. Dávid zsoltára.

2.v.: URam, ne feddj meg haragodban, ne ostorozz indulatodban!

3.v.: Kegyelmezz, URam, mert elcsüggedtem, gyógyíts meg, URam, mert reszketnek tagjaim!

4.v.: Lelkem is csupa reszketés, és te, URam, meddig késel?

5.v.: Fordulj hozzám, URam, mentsd meg életemet, szabadíts meg, mert irgalmas vagy!

6.v.: Mert a halál után nem emlegetnek téged, ki ad hálát neked a sírban?

7.v.: Belefáradtam a sóhajtozásba. Egész éjjel könnyekkel áztatom ágyamat, könnyeimmel öntözöm fekvőhelyemet.

8.v.: Szemem elhomályosodott a bánattól, fénye megtört sok ellenségem miatt.

9.v.: Távozzatok tőlem mind, ti gonosztevők, mert meghaltotta az ÚR hangos sírásomat!

10.v.: Meghallgatta könyörgésemet az ÚR, imádságomat elfogadta az ÚR.

11.v.: Megszégyenül, és reszketni fog nagyon minden ellenségem, meghátrál, és megszégyenül egy pillanat alatt!

I./ DÁVID IMÁDSÁGA, HOGY KÍMÉLJE MEG ISTEN A HARAGJÁTÓL

Ez az első a hét bűnbánati zsoltár között (Zsolt 6; 32; 38; 51; 102; 130; 143). A Zsoltárok könyvében ebben a zsoltárban van az első utalás arra, hogy Dávid nem csupán ellenségei gonoszsága miatt szenvedett, hanem saját bűnössége miatt is.

Ahogy a 3., a 4., és az 5. zsoltárok is, ez is imádság. Mivel életünket ebben a világban mindig az imádság szövi körül, naponként, sőt óránként kell kiáltanunk az Úrhoz, mert soha sem szűnnek meg a nehézségek és az üldöztetések.

Eddig (a 3., 4. és 5. zsoltárokból) az igaz ember megtapasztalta Isten segítségét mindenkor, mikor üldözte az ellenség; Dávid mindig elmondhatta a közeledő ellenség harci zaja közepette is: „*Lefekszem, alszom és fölébredek, mert az ÚR támogat engem*” (Zsolt 3,6).

Most azonban nem tud aludni a bánat miatt: „*Egész éjjel könnyekkel áztatom ágyamat, könnyeimmel öntözöm fekvőhelyemet*” (Zsolt 6,7). Istennek kell tanítani szentjeit az elrendelt célhoz vezető úton, hogy kik ők? Isten nélkül semmik; a kegyelem nélkül elvesztek. Ha az ÚR megvonja tőlük a segítségét, még aludni sem tudnak. Isten kegyelmének, kizárólag Isten kegyelmének köszönhetnek mindent, még az összes testfunkciójuk szabályos működését is.

Milyen fontos, hogy a szent – aki megalázza magát Isten uralma alatt és ezért fájlalja az istentelenek Isten elleni lázadását, – ne legyen önigazult. Ha arra kértük Istent, hogy lépjen közbe az ítéletben – ahogy ezt Dávid tette a 3., 4. és 5. zsoltárokból –, akkor Istennek meg kell mutatnia nekünk, hogy *mi mennyit érünk*; És ha Dávidhoz és Ézsaiáshoz hasonlóan „jaj”-t kiáltunk a bűnösök miatt (Ézs 1,4; 3,11; 5,8.11.18.20.21.22), akkor Istennek meg kell mutatnia nekünk, hogy kik vagyunk a jelenlétében, hogy megtanuljunk kiáltani: „*Jaj nekem!*” (Ézs 6,5)

Két részverset idéz a zsoltárból Jézus Krisztus: A 4a-t a Jn 12,27-ben, és a 9a-t a Mt 7,23-ban. Még ha Krisztus Lelke szól is itt, mint némely helyen a próféták által, ezt a zsoltárt mégsem soroljunk a sajtós messiási zsoltárok közé.

A zsoltár két részre oszlik:

- (1.) Dávid kíméletért és kegyelemért könyörög (2–8.v.).
- (2.) Dávid tudja, hogy Isten elfogadta imádságát (9–11.v.).

A szorongattatásban Dávid Istenhez könyörög kegyelemért; mert szeme előtt vannak saját bűnei; A második részben csak a szorongatókról és vétkezőkről beszél. Ez mutatja, hogy Dávid ellenségei miatti szorultságában Isten kezét látja, aki megfenyíti.

1.v.: A karvezetőnek, mély hangú vonós hangszerre. Dávid zsoltára.

A „karvezetőhöz” és „mélyhangú húros hangszerhez” lásd a 4. zsoltár magyarázatát. A „mélyhangú húros hangszer” kifejezés ezen kívül csak a 12. zsoltár feliratában van. *Söminit* formálisan a *somönäh*-ből, = „nyolc”, tehát „a nyolcadik.” Ez szó szerint megfelelne a latin oktáv szónak. Az 1Krón 15,20–21 szerint „a *söminit*”-re olyan kifejezés, amely az „*alamót*” = „*ének magas hangra*” (vö. Zsolt 46,1) mellett áll.

Az „*alamót*” szó szerint „szűz”-eket jelent, így a két jelző egy felső és egy oktávval lejjebb lévő hangot jelölhet.

Luther szerint „nyelvtani vagy történeti értelemben az oktáv nyolc húrból álló hangszer vagy citera volt, mivel a 33. zsoltárban „tízúrú lantról” van szó. (Luther: Tanulmány az első 22 zsoltárról).

(1.)DÁVID KÍMÉLETÉRT ÉS KEGYELEMÉRT KÖNYÖRÖG (2–8.v.)

Ebben az első részben azok a kifejezések halmozódnak, amik Dávid nyomorúságát ábrázolják. Ellankadt (3.v.), azaz elhagyta minden ereje; tagjai reszketnek (3.v.), mivel Isten haragja csontjaiba hatolt; a lelke is reszket (4.v.), mert elárasztja Isten haragja és tanácstalan tettei miatt; elfáradt a végtelen sóhajtozások miatt (7.v.), azaz már

nem bírja tovább; szemei elhomályosultak (8.v.), azaz nem látja a fényt.

Ennek megfelelően hét kéréssel fordul Istenhez: „*Ne büntess meg!*” (2a.v.); „*Ne fenyíts meg!*” (2b.v.); „*Légy kegyelmes* (3a.v.); „*Gyógyíts meg!*” (3b.v.); „*Fordulj hozzám!*” (5a.v.); „*Szabadítsd meg lelkemet!*” (5b.v.); „*Ment meg engem!*” (5c.v.).

**2.v.: URam, ne feddj meg haragodban¹,
ne ostorozz indulatodban²!**

Dávid nem arra kéri az Urat, hogy egyáltalán ne büntesse meg, vagy ne fenyítse meg. A héber mondat szórendje sokkal inkább azt fejezi ki, hogy amikor fenyíti az Úr, ne haragjában és indulatában büntesse és fegyelmezze. Később Jeremiás is ugyanígy imádkozott (Jer 10,24).

Csak az imádkozik így, aki Isten haragja borzalmas hatása alatt van (vö. ehhez a Zsolt 27,9; 130,3-at is); megérti, hogy vége lenne, ha Isten megbüntetné, ahogy azt a törvény szerint tennie kellene, és amire meg is van minden hatalma. Dávid nyomasztóan leverte a megrendítő igazságtól, hogy Isten nem köteles őt megkímélni, miután provokálta őt bűneivel.

Istennek meg kell tanítania minket, hogy ne játszunk az ő kegyelmével, és ne számolhassunk azzal, hogy nem is olyan rossz vétkezni, mivel ő mindenkor készséges megbocsátani.

Jóllehet, az rendben van, hogy Isten hűséges és igazságos és megbocsátja vétkeinket, amint megvalljuk neki azokat (1Jn 1,9), de nem segít rajtunk ez az ígéret, ha nem tudjuk elhinni; és magunktól nem tudjuk elhinni. Istennek kell hitet adnia nekünk; Isten Lelkének kell megerősíteni minket a hitben; és Isten megvonja segítségét, ha elkezdünk játszani³ a bűnnel és a kegyelemmel.

3.v.: Légy kegyelmes⁴ hozzám Uram!

Mert én elcsüggedtem;

Gyógyíts⁵ meg engem Uram!

Mert reszketnek a tagjaim⁶.

„Légy hozzám kegyelmes”: „*hánnéni*”, mint a Zsolt 4,2-ben.

Hogy akarnánk megérteni Isten kegyelmét, ha nem ismerjük meg haragját (2.v.)? És hogy érthetnénk meg, hogy Istennek kegyelmes-

³ Olyan volt ez, mint ahogy az Úr egy napon elhagyta Sámson, miután az újra és újra elengedte magát és ismételten azzal számolt, hogy Isten segítségével megszabadulhat a bűnöktől. És eljött egy nap, amikor az Úr megvonta Sámsonról hitbeli képességét (vö. Zsid 11,32,33), és akkor elgyengült, és legyőzték ellenségei és megkötözték, és megkötözve maradt egészen halála napjáig. Ahogy Korinthusban is az erkölcstelen emberek esetében csak a halál szabadíthatta meg a megkötözött hívőt (Bír 16).

⁴ Zsolt 9,14.

⁵ Zsolt 30,3; 41,5; 103,3; Jer 17,14,

⁶ Zsolt 22,15; 32,3; vö. a 35,10-t is.

¹ Vö. 2,5;7,7.

² A Zsolt 38,2–vel betű szerint azonos; Jer 10,24.

nek kell lennie hozzánk, ha nem értjük meg, hogy „*teljesen elcsüggedtem*”, hogy elfogyott az élet, mivel lényegében nincs bennünk élet? Ez csak kölcsönzött; a forrás nem bennünk, nem a teremtményben van, hanem a Teremtőben van (Zsolt 36,10).

És mivel mi megtagadtuk magunktól a hozzá menetelt bűneink miatt, ezért kétszeresen is Istenre vagyunk utalva: mint teremtmények, akikhez Istentől árad az élet; és mint bűnösök, akik a bűnt választották és ezért meghalnak, ezért nem is reménykedhetünk Isten kegyelmében.

Dávidnak „**reszketnek a tagjai**”: Minden határozottságát elvesztette, és most értette meg, hogy Isten volt, aki őt mindezidáig megtartotta. Ezt azonban csak akkor vette észre, amikor Isten egy kissé visszavonta tőle a kezét. Akkor minden erő eltávozott belőle, akkor süllyedni kezdett, mint egy csontok nélküli ember, akkor elvesztette minden formáját és tartását (Zsolt 39,12). Ehhez hasonlókat tapasztalt meg Habakuk is (3,16).

**4.v.: Lelkem⁷ is csupa reszketés,
és te, URam, meddig késel⁸?**

Dávid lelke „nagyon megdöbbszent” bűnei nagysága és sokasága, s Isten szentsége láttán. Megértette, hogy sem ereje nincs ah-

hoz, hogy megmentse önmagát, és joga sincs szabadulásért folyamodnia. Gyengének lenni rossz dolog; ráadásul még joga sincs, és ez kilátástalanná teszi a dolgokat.

Nem marad más számára, mint Isten jóindulatára várni. Nem adhat előírásokat Istennek, nem érvényesíthet jogokat. A Szent és Mindenható előtt a porban fekszik és vár, „amíg” az Úr kegyelmesen hozzáfordul.

Milyen üdvös ez a tökéletes függőség az Úrtól. Ha rábeszélte volna önmagát Dávid a megbocsátásra, vagy ha valaki más bocsátott volna meg neki, akkor nem nyugodott volna meg a lelkiismerete. Nem tudott volna ellenállni a kísértéseknek és kételyeknek, amiknek el kellett jönniük.

Várt azonban egészen addig, amíg megszólította Isten ,és amíg lelke bizonyos lett abban, hogy vele van Isten kegyelme és hatalma érte van, hogy megbocsátott neki Isten és nem taszította el magától, akkor aztán semmi sem rendíthette meg igazán a bizonyosságát.

**5.v.: Fordulj hozzám⁹ Uram,
mentsd¹⁰ meg életemet¹¹,
szabadíts meg, mert irgalmas vagy!**

⁷ Jn 12,27.

⁸ Zsolt 4,3; 13,2.3; 35,17; 74,10; 79,5; 89,47; 94,3.

⁹ Zsolt 90,13, 80,15.

¹⁰ Zsolt 7,5.

¹¹ Zsolt 116,4.

Miközben Dávid Isten karjára vár, Isten hitet ébreszt a szívében. Bátorságot kap és ezt kérheti: „**Fordulj hozzám, Uram!**” Úgy imádkozik, mint aki megértette: az a legrosszabb az embernek, ha elfordult Istentől és ezzel függetlenítette magát tőle (vö. JSir 2,7). Tudja, hogy ezután gátlás nélkül követné gonosz természetét. Tudja, hogy ő akkor örökre elveszett, a bűn és halál zsákmánya.

Dávid mer hinni, mer sürgetően kiáltani: „*Ments meg jószágodért!*” Bizalmát egyedül Isten karakterére építi;

Nem azért mert Dávid jó lenne, hanem mivel Isten jó, azért tud benne hinni. A héber szó jóságra vonatkozó jelentését lásd a Zsolt 5,8 magyarázatában.

**6.v.: Mert a halál után nem emlegetnek¹² téged,
ki ad hálát neked a sírban?**

„**Mert a halál után nem emlegetnek téged**”: Dávid megérti, ha megmenti Isten, csak önmagáért menti meg. Azért menti meg a bűnöst, hogy az megmentésével őt dicsérje. Pál Isten kegyelmes tanácsvégzését részletes ábrázolásában kifejti az Ef 1-ben: Isten Krisztusban választott ki minket, megszentelt és maga elé állított „*hogy magasztaljuk dicsőséges kegyelmét*” (Ef 1,6).

Ha a Seolba megyünk, ott nem fogjuk magasztalni Istent: de ha megment Istent, akkor őt magasztaljuk (Zsolt 30,10; 88,11; 115,17).

¹² Ézs 38,18.

Azért ment meg minket Isten, hogy mi is, mint a gödörből kimentett Ezékiás „*pengessük a lantot életünk minden napján az ÚR házában*” (Ézs 38,20). A 40. zsoltárban megismétli Dávid ezt az igazságot (2–4.v.).

7.v.: Belefáradtam¹³ a sóhajtozásba. Egész éjjel könnyekkel¹⁴ áztatom ágyamat¹⁵, könnyeimmel öntözöm fekvőhelyemet.

8.v.: Szemem elhomályosodott¹⁶ a bánattól, fénye megtört sok ellenségem miatt.

Isten sokáig várakoztatta Dávidot. Először „**bele kellett fáradnia**” „**sóhajtozásába**”; Istennek el kellett vennie tőle erejét és össze kellett törnie – mint egykor ősatyját, Jákóbot a Jabbóknál (1Móz 32,26).

„**Egész éjjel**” kísérti Isten aggodalommal, mint ahogy Jób ősatyját is (Jób 7,4. 13–15).

Fekhelyén keresett pihenést, de ehelyett könnyek patakjában úszott.

És Dávid „**szeme elhomályosodott**.” Se ereje, se látása sincs már – Dávid teljesen kimerült. És itt van a fordulópon. Most, ahol

¹³ Zsolt 69,4.

¹⁴ Zsolt 39,13; 42,4; 56,9; 80,6; 102,10; 116,8; 119,28; 126,5.

¹⁵ Zsolt 63,7.

¹⁶ Jób 17,7; Zsolt 31,10; 88,10.

Dávid már semmit sem tehet, se ereje, se akarata nincsen már, hogy nekidurálja magát, akkor avatkozik¹⁷ be Isten.

(2.) DÁVID TUDJA, HOGY ISTEN
ELFOGADTA IMÁDSÁGÁT (9–11.v.)

**9.v.: Távozzatok¹⁸ tőlem mind, ti gonosztevők¹⁹,
mert meghallotta²⁰ az ÚR hangos sírásomat²¹!**

„Távozzatok tőlem mind, ti gonosztevők”: Csak itt beszél Dávid a többiek vétkeiről. Legelőször saját gonoszságát kellett felismernie és bevallania; csak ezt követően szólhatott szorongatói gonoszságáról. Ezek ugyan vétkeztek Dávid ellen, de ez nem változtatt Dávid bűnén.

¹⁷ Ugyanezt tapasztalták meg az emberek – bűnösök és szentek – az évszázadok folyamán. Íme egy példa a 18. századi nagy evangélista George Whitefield életéből. Hét évig feküdt betegen, de most, amikor már semmit sem tehet, végre megnyílik a szeme. Isten meglátogatta kegyelmében és megajándékozta azzal, amit semmiféle szent gyakorlattal és önmegtartózkodással nem szerezhetett volna meg: a hit és az örök élet ajándékát. „Tetszett Istennek, hogy megszabadítson nehéz terheimtől és képessé tett, hogy élő hitben megragadjam szeretett Fiát. Megajándékozott a gyermekiség lelkével és elpecsételt az örök megváltás napjára. Ó, milyen nagy öröm – kimondhatatlan és teljes dicsőséggel tele öröm – töltötte el a lelkemet, amikor lehullott rólam a bűn terhe és megragadott Isten megbocsátó szeretete állandó tudata, amikor vigasztalan lelkembe betört a hit teljes bizonyossága! Ez volt az esküvőm napja – olyan nap, amire örökre emlékezni fogok. Örömöm hasonlított a tavaszi áramlatokra, amelyek elárasztanak minden partot.

¹⁸ Zsolt 119,115,

¹⁹ Mt 7,23.

²⁰ Zsolt 10,17; 28,6; Zsolt 30,6; Ézs 38,5.

²¹ Zsolt 30,6; 41,5; Ézs 38,5;

Istennek meg kell szabadítania bennünket attól a rossz szokástól – amibe természetsszerűleg beleestünk –, hogy ellenségeink vétkeire mutogatunk, hogy így kerüljük el a figyelmet saját bűneinkről.

**10.v.: Meghallgatta könyörgésemet²² az ÚR,
imádságomat elfogadta az ÚR.**

Itt van végre a fordulat: „Az Úr meghallgat.” Most már tudja Dávid, hogy az Úr hozzá fordult és megbocsátott neki. Nagy bizonyossággal parancsolhatja ellenségeinek Istene nevében, hogy távozzanak el tőle. Most tudja már, hogy nem állhatnak meg a gonoszok Isten előtt; hogy Isten nem szenvedheti el a bűnt és a bűnöst, aki megmarad a bűnében, azt el fogja söpörni.

**11./ Megszégyenül²³, és reszketni fog nagyon
minden ellenségem, meghátrál²⁴,
és megszégyenül egy pillanat alatt!**

Dávid az Úrhoz imádkozott; Most már tudja: Ő hozzá fordul (vö. 5.v.), és az ellenségek „visszafordulnak.” A héberben is kétszer szerepelnek ezek az igék. Először Dávid csontjai és lelke „reszketnek” (3. 4.v.), most pedig ellenségei „nagyon reszketnek.”

²² Zs 10,17; 38,6; 116,1. Zsolt 10,17; 28,6; 116,1.

²³ Zsolt 35,4,26; 40,15; Ézs 41,11;

²⁴ Zsolt 56,10.

Ez valóban így van: Ha Isten velünk van, senki sem lehet ellenünk. Isten mindenhatósága a választottaiért van, egyúttal Isten mindenhatósága azok ellenségei ellen van.

Gondolhatunk-e ettől nagyobb vigasztalásra? Így vezet ez az első bűnbánati zsoltár a nagy kétségbeesésből az elképzelhető legnagyobb vigasztalás végéig. Az igaz bűnbánat gyümölcse mindig az igazi vigasztalódás (Mt 5,4).

II./ TANULSÁGOS ÉS FIGYELEMREMÉLTÓ DOLGOK

A 6. ZSOLTÁRRAL KAPCSOLATBAN

Dávid Jeremiáshoz hasonlóan síró próféta volt, és ez a zsoltár egyik siratóéneke. Abban az időszakban írta vagy olyan időszakra, amikor külsőleg és belsőleg is nagy ínségben volt.

Szomorkodik valaki? Beteg valaki? Akkor énekelje ezt a zsoltárt. Nagyon tanulságos ennek a zsoltárnak a bölcsessége, és igen gyakran fogunk találkozni vele.

Dávid borúlátó panaszkodással kezdi ezt a zsoltárt, de örvendő dicsérettel fejezi be, mint Anna, aki szomorú szívvel kezdett el imádkozni, az imádság után azonban úgy állt fel, hogy arca nem volt többé szomorú” (*Henry*).

Az 5. zsoltár reggeli imádsága után „*Dávid zsoltára*” következik, amely bár nem reggeli költemény, mégis visszatekint az álmatlan, könnyes éjszakákra. Három strófából áll. A középső strófá-

ban a költő szíve nyugtalanul keresztül küzd az első strófa félelemmel tele kiáltásától az utolsó strófában kifejezett hitbeli bizalmáig.

Az emberek ellenségeskedése úgy tűnik számára, mint ami Isten haragja büntetése (ebben a zsoltárban nem található olyan kifejezés, mint a Zsolt 38-ban, ami ennek a párja), ami a bűn következménye és az üldöztetéssel járó szenvedés, ami számára Isten haragja a háttérben és a bűnök miatti fullánk, ami őt szomorúvá és halálos beteggé teszi (*Delitzsch*).

„Prófétai várakozás: Itt találhatók a szenvedő zsidó maradék lelki szükségletei az utolsó időkre. Természetesen ragaszkodik a szövetség előjogaihoz, de rá kell döbbernies, hogy nem várhat másra, mint a szövetség átkára.

Nem marad más, mint az Isten jóságában való reménység (5.v.). Ebben a vonatkozásban ugyanazon a talajon áll, mint a pogányok. Jóllehet bizonyosságot kap arra, hogy Isten meghallgatja az imádságát, még sincsen semmi öröme, amely a Messiás engesztelő munkája általi megbocsátás bizonyosságából következik. Ez csak a későbbi zsoltárokból található meg (*Clarke*).

2.v: „Isten kétféle módon büntet: egyszer kegyelmesen és ideiglenesen, mint egy jóságos atya, másodszor haragjában és öröké, mint egy szigorú bíró.

Amikor tehát megtámadja Isten az embereket, a természetük gyenge és csüggedt, mivel nem tudják, hogy Isten haragosan vagy

kegyelmesen támadja-e meg őket, és attól való félelmükben, hogy Isten ezt haragjában teszi, felemelkednek és így kiáltanak: » Ó, Isten! Ne haragodban büntess minket, hanem kegyelmesen és időlegetesen; úgy mint atya és nem mint bíró! « „(Luther: A hét bűnbánati zsoltár magyarázata).

„Jóllehet talán emberek okozták Dávid szenvedéseit, mégis teljesen helyesen gondolja, hogy Istennel van dolga. Mert azok, akik nem gondolnak azonnal a bűnükre, hogy rájöjjenek: megérdemeltük Isten haragját, semmi hasznuk nem lesz megpróbáltatásaikból. És mégis, azt látjuk, hogy ebben a vonatkozásban majdnem mindenki vak; mert panaszkodnak ugyan, hogy boldogtalanok, de szinte egyikük sem néz arra a kézre, amely megveri őket.

Tanuljuk meg – bárhonnan támadnak is a szenvedések – Istenre irányítani a gondolatainkat. Ismerjük fel Istent bíránkként, aki ítélőszéke elé idéz minket, mivel nem láttuk előre szabad akaratunkból az ítéletét.

Mivel gyakran előfordul, hogy értelmetlenül panaszkodnak az emberek, ha Isten haragját érzik, ahelyett, hogy vádolnák magukat bűneik miatt, ezért jegyezzük meg, hogy Dávid nem csupán azokat a szenvedéseket vezeti vissza Istenre, amik miatt szenvednie kellett, hanem elismeri, hogy bűnei miatt viseli az ő igazságos büntetését.

Ezért nem perel Istennel, mintha ok nélkül lenne ellensége és nem dühöng ellene, hanem átengedi neki a jogot, hogy megdorgálja

és megbüntesse, és nem csak azt óhajtja, hogy mérsékelje a büntetését. Ezzel elismeri Istent minden bűne fölötti jogos bírónak. Nem akarja teljesen kivonni magát a büntetés alól – ez méltánytalan lenne és több kárt okozna neki, mint hasznot –, hanem csak Isten haragjától riad vissza, amely pusztulással fenyegeti (Kálvin).

III./ NYELVI MEGJEGYZÉSEK A 6. ZSOLTÁRHOZ

5.v.: „szabadíts meg”: „hallöcáh” – „hálac” nif – „megmenteni”. Ez az ige 12-szer fordul elő a zsoltárokból (6,5; 7,5; 18,20; 34,8; 50,15; 60,7; 81,8; 91,15; 108,7; 116,8; 119,153; 140,2).

6.v.: „a halottak irodalmában”: „bisööl”, szó szerint „a Seolban”.

7.v.: A héber „aszheh” a „száháh” hifilben („száháh” galban: *úszni*) teljesen betű szerint „úszásra bír”, vagy egyszerűen: „eláraszť”.

11.v.: „visszafordulni és megszegyenülni”, a héberben (*jásóbú – jébósú*) ez a szójáték a mássalhangzók felcserélésével.

32. ZSOLTÁR

1.v.: Dávid tanítókölteménye. Boldog, akinek hűtlensége megbocsáttatott, vétke eltöröltetett.

2.v.: Boldog az az ember, akinek az ÚR nem rója fel bűnét, és nincs lelkében álnokság.

3.v.: Míg hallgattam, kiszáradtak csontjaim, egész nap jajgatnom kellett.

4.v.: Mert éjjel-nappal rám nehezedett kezed, erőm ellankadt, mint a nyári hőségben. (Szela.)

5.v.: Megvallottam neked vétkeket, bűnömet nem takargattam. Elhatároztam, hogy bevallom hűtlenségemet az ÚRnak, és te megbocsátottad bűnömet, amit vétettem. (Szela.)

6.v.: Ezért hozzád imádkozzék minden hívő, amíg megtalálhat. Ha nagy vizek áradnak is, nem érik el őt.

7.v.: Te vagy az oltalmam, megóvsz a bajtól, körülveszel a szabadulás örömeivel. (Szela.)

8.v.: Bölcsé teszek, és megtanítalak, melyik úton kell járnod. Tanácsot adok, rajtad lesz a szemem.

9.v.: Ne legyetek olyan okatlanok, mint a ló vagy az öszvér, amelynek kantárral és zablával kell fékezni szilajságát, másképpen nem közelít hozzád.

10.v.: Sok fájdalom éri a bűnöst, de aki bízik az ÚRban, azt ő szeretettel veszi körül.

11.v: Örüljete az ÚRnak, ujjongjatek, ti igazak! Vigadjatek mind, ti igaz szívűek!

I./ BOLD OG AZ AZ EMBER,
AKINEK AZ ÚR NEM RÓJA FEL A BŰNÉT!

Ez a második a hét bűnbánati zsoltár között (Zsolt 6; 32; 38; 51; 102; 130; 143). Keletkezése oka Dávid Betsabéval való bűne volt, vagy inkább: az azt követő bűnbánat és megbocsátás. Két dolog kapcsolja a 31. zsoltárhoz: Dávid mindkettőben visszagondol a múltbeli tapasztalatokra és lelkiállapota ábrázolását a „*megvallottam*” kifejezéssel vezeti be (Zsolt 31,15.23 és 32,5). Mindkét zsoltár az igazaknak szóló hasonló felszólítással zárul.

A szóban forgó zsoltár – mint az első zsoltár is – boldogmondással kezdődik, mert ahhoz hasonlóan megmutatja a boldogság útját. Az 1. zsoltárban megénekelik az igazak boldogságát, a 32.-ben a bűnösök boldogságát ábrázolják.

Sőt, a zsoltár kettős boldogmondással kezdődik (mint a 119. is). Kétszeresen is boldog, aki az itt megmutatott úton jár, a bűnvallás és bűnbocsánat útján.

Ez az egyetlen biztos út abban a világban, amelyet a törvénytelenység áradatai és Béliál patakjai árasztanak el (6.v.; vö. Zsolt 124,4.5; Jel 22,15). Ez az egyetlenegy hely a bűn világon, ahol mint egy várban, elrejtett vagyok és ujjonghat a lelkem (7.v.).

Pál idézi a 1. és 2. verseket a Róm 4,7–8-ban. Bizonyára nagyon szerette ezt a zsoltárt és gyakran gondolt arra, hogy Isten megbocsátja a

bűnöket! Ez felfoghatatlan, és Pál sem tudott eléggé örülni neki, ezért ezt egyszerűen idéznie kellett.

De miért tesz olyan boldoggá a bűnbocsánat? Mivel ismét Isten közelébe visz. Istennel lenni, tulajdonképpen ez az áldottak igazi boldogsága. Erről szól minden: az ő közelében lenni. A bűn azért olyan rossz nekünk: mert elválaszt Istentől.

- (1.) A bűnbocsánat áldása (1–2.v.)
- (2.) A bűnbánat-nélküliség nyomorúsága (3–4.v.)
- (3.) A forduló- és sarkpont (5.v.)
- (4.) Az egyetlen út a bizonyosságra és öröme (6–7.v.)
- (5.) Az önfejlés bolondsága (8–10.v.)
- (6.) Az egyetlen boldogság (11.v.)

A zsoltár annak az embernek a féktelen örömevel kezdődik, aki bűnbocsánatot kapott (1–2.v.). Visszatekint az imádkozó arra a rossz időre, amikor nem akarta megvallani bűneit (3–4.v.). De amikor megvallotta vétkeit, megbocsátott neki az Úr (5.v.). A bűnbocsánat bizonyosságában megtalálta, hogy juthat Istenhez, és ezzel a megmaradás bizonyosságát is minden időben (6–7.v.).

Továbbá az imádkozó Istenben megbízható vezetőt talál minden további útjára (8.v.). Bolond az, aki elzárkózik Istentől, aki nem vallja meg neki a bűneit és nem engedi, hogy ő vezesse (9.v.). Önfejlésével csak fájdalmat és szenvedést okoz magának (10.v.). Akik ezzel ellen-

tétben bűneikkel bizalommal fordultak az Úrhoz, örülhetnek és ujjonghatnak.

1a./ Dávidé. Tanítóköltemény

Ez az első a Zsoltárok könyve 13 tanítókölteménye közül, hat Dávidtól származik (Zsolt 32; 52; 53; 54; 55; 142); négy Kóráh fiaitól (Zsolt 42; 44; 45; 88); kettő Ászáftól (Zsolt 74, 78), egy az ezráhi Étántól (Zsolt 89) való.

A *maszkíl* **tanítóköltemény**. Az ige, amelyből származik, így hangzik: *sákal* = „*behatóan megfontolni*”, „*belátónak lenni*”, *belátóan cselekedni*” (5Móz 32,29; Zsolt 64,10), úgynevezett műveltetőtörzsben: „*oktatni*”, „*tanítani*” (Zsolt 32,8).

Olyan személyt is jelenthet a *maszkíl*, akinek belátása van, és ezért meg tudja tanítani a tananyagot. Dávid ebben a zsoltárban egyszerű szavakkal tanítja azt a bölcsességet, amit maga tanult. Megtanít arra, hogyan legyünk bölcses az üdvösségre (2Tim 2,14).

A *maszkíl*-zsoltárok különös jelentőségéről azt mondja F. W. Grant a Zsoltárok értelmezése című művében: „Ezeknek a zsoltárfeliratoknak a valódi jelentését a próféciaikban, és különösen is Izráel utolsó nyomorúságának a napjairól szóló próféciaikban kell keresni. Dániel prófétától – akire az Úr az eljövetele előtti időkről szóló beszédében hivatkozik (Mt 24,15.21) – sokat megtudunk erről az időről (vö. Dán 12,1), és ő szól a nép között lévő bölcsesről (11,33.35)”.

Itt ugyanaz a szó szerepel, mint a *maszkilim*. **„sokakat oktatni”**: (amit ugyanabból az igéből képezték). Továbbá azt mondják ezekről, hogy (Dán 12,10.) az „*értelmesek*” (*maszkilim*) ezt érteni fogják, miközben az istentelenek nem fogják érteni (ugyanabból az igéből képezve).

Látjuk tehát, hogy Isten segítőket támaszt a sötétség és a félelmetes nyomorúság zűrzavara közepette, különleges bölcsesség rendelkező férfiakat arra az időre, akik megértik, amit a prófétai szó erre az időre jövendől, akik mindent megtesznek, hogy megtérjen a nép Istenukhöz.

Figyeljük meg az Úr próféciaját éppen erre az időre vonatkozóan: „*Amikor pedig meglátjátok a pusztító utálatosságot, ahogy Dániel próféta megmondta, ott állni a szent helyen – aki olvassa, értse meg!*” (Mt 24,15).

Figyeljük meg a Dánielre való utalást is, sőt a felhívást, hogy legyünk értelmes emberek, azaz *maszkilim*-ok. És a Jelenések könyvébe további figyelemreméltó kapcsolatot találunk Dániellel.

A fenevad képe (Jel 13) kétségtelenül arra készíti a szenteket, hogy tanulmányozzák Dániel könyvét, és éppen a 18 fejezet végén találjuk ezt a szót, amely különös módon a *maszkilim*okra irányul: „*Aki nek van értelme, számítsa ki a fenevad számát*” (18.v.)

Ha az egyes maszkiál-zsoltárokat tanulmányozzuk, bebizonyosodik, hogy mindegyik különleges útmutatást tartalmaz az utolsó napokra vonatkozóan.

(1.) A BŰNBOCSÁNAT ÁLDÁSA (1–2.v.)

1b./ Boldog²⁵, akinek hűtlensége megbocsáttatott, vétke eltöröltetett.

2./ Boldog az az ember, akinek az ÚR nem rója fel bűnét, és nincs lelkében álnokság.

Ezekben a versekben kétszer is „boldog”-nak „*asréj*” nevezik az embert (az „*asréj*” jelentéséhez vö. a Zsolt 1,1-et.). Dávid itt arról beszél, hogyan találta meg ezt a boldogságot, és arról is, mi az, ami megfosztja ettől az embert. Akarunk-e boldogok lenni? Akkor nagyon kell figyelniük. Mert így megtanuljuk az örömhöz vezető utat, amit semmilyen baj és ellenség nem vehet el tőlünk (vö. 6.v.).

„megbocsátani”: „*nöszúj*”, szó szerint „*hordozta*”. Buber így fordítja: „Az boldog, akinek a hitehagyását elhordozták.” Ennek megfelelően az 5. vers: „*Te magad hordoztad bűneim vétkét.*” Ez passzol ahhoz a körülményhez, hogy az ószövetségi ismeretek szerint az áldozati

²⁵ Zsolt 33,12.

állat és az újszövetségi ismeretek szerint a helyettes hordozta halálában a vétkes bűneit (1Pét 2,24).

Boldog, akinek „hűtlensége megbocsáttatott, vétke eltöröltetett.” A párhuzamosság ebben a versben²⁶ azt mutatja, hogy hamis magyarázat azt állítani, hogy az Ótestamentumban valóban nem történt meg a bűnök kiengesztelése és ezzel elvételük, hanem csak elfedezésük²⁷.

Az „elfedezéssel” megismétlik azt, amit már a „*megbocsátással*” kifejeztek, miközben más mentális kép keletkezik: Az a bűn, amit megbocsátottak, eltűnt a mi és Isten tekintetében, mint ahogy a letakart dolgokat sem láthatjuk többé.

Az 5. vers ezt megerősíti: Ott a „*felfedni*” a „*megvallani*” parallelje. Dávid feltárta bűnét Isten előtt, és Isten örökre elvette azt tőle. Ő, ahogy kétszer is benne van a szövegben, „megbocsáttatott” neki.

Boldog az az ember, akinek „az ÚR nem rója fel bűnét.” Minden az Úr ítéletén múlik. Ő nyilvánítja a bűnöst igaznak, minden érdem nélkül.

²⁶ Identikus párhuzamosság található a Zsolt 85,3-ban.

²⁷ Magától értetődő, hogy a bűnbánók és a hívők vétke megbocsáttatott az ószövetségi időkben is, és ezzel örökre elvétellett. Csak ez nem az áldozati állat vére által történt, hanem Krisztus vére által, aminek ezért a bűnért is ki kellett omolnia. Az áldozati állat vére csak emlékeztethetett a bűnre, de nem vehette azt el.

Ábrahámától tanuljuk meg, hogy a bűnösnek hinnie kell (1Móz 15,6). Pál idézi a Róm 4,3–8-ban mind az 1Móz 15,6-ot, mind a Zsolt 32,1–2-t, hogy Ábrahámmal és Dáviddal mutassa be az Isten általi beszámítás üdvösséges elvét.

Csak ebben a két versben három fogalommal találkozunk, amelyek rokonok egymással: „hűtlenség” – „*pesa*”, „bűn” – „*hataáh*”, „bűn” – „*ávón*”.

A „*pesa*”-t a LXX-ban „*anomiá*”-nak – „*törvénytelenység*”-gel fordítják. Ez jelöli a lázadást, ellenszegülést, a megállapodások és rendelkezések megszegését. Igeként a „*pesa*” jelentése: „*hűtlenné lenni*”, „valakitől elpártolni” (1Kir 12,19; 2Kir 8,20.22). A fordításokban gyakran „*vétek*”-nek is fordítják.

A „*hataáh*”-t mindig „*bűn*”-nek fordítják és a bibliai használat révén ismert a bibliaolvasónak (mivel egy szó jelentését mindegyik nyelvben mindig az adott nyelvben való használata határozza meg).

Az „*ávón*”-t gyakran „*igazságtalanság*”-nak fordítják (a magyarban „*bűn*”-nek) (Zsolt 51,7; 103,3a). Az alapjául szolgáló ige „*áváh*” jelentései: „hajlít”, „érintkezik”, „kicsavar”, „elferdít”. Az „*ávón*” tehát: „hóbortosság”, „fonákság”, „meggömbülés”, „megvetemedség.”

És végül boldognak mondják azt az embert, „*akinek a lelkében nincsen álnokság*”. Dávid megpróbálta, hogy elrejtse, elfelejtse, elnyomja a bűnét, remélve, hogy akkor nem fogja többé gyötörni.

Semmi sem teheti boldoggá az embert – sem pszichológia, sem figyelemelterelés, sem kísérletek az emlékezet elkábítására – az őszinteségen kívül. Gonosz tetteit meg kell vallania „mosakodás” és mentegető magyarázkodás nélkül.

(1.) A BŰNBÁNAT-NÉLKÜLISÉG NYOMORÚSÁGA (3–4.v.)

3.v.: Míg hallgattam, kiszáradtak csontjaim, egész nap jajgatnom kellett.

4.v.: Mert éjjel-nappal rám nehezedett kezed²⁸, erőm ellankadt, mint a nyári hőségben. (Szela.)

Körülbelül egy évig maradt Dávid ebben a bűnében (1Sám 12). Csaknem egy évig volt Isten szentje a bűn poklában. Amíg „hallgatott” róla, állandóan nyögnie kellett. Még csontjait is sorvadni kezdték; az Istentől való elidegenedés felemésztette lelkileg is, testileg is. Az 1Kor 11,30-ból megtanuljuk, hogy a bűnhöz való ragaszkodás betegséghez és halálhoz vezethet.

Az volt Dávid szerencséje, hogy Isten „éjjel-nappal” rajta tartotta a kezét, úgy hogy békességet kellett keresnie Istennel és Istennél; mert a pokolba jutott volna, ahol „*nincsen nyugalom sem éjjel, sem nappal*” (Jel 14,11).

²⁸ Zsolt 38,3.

Nem viselhetjük sokáig, hogy Isten rajtunk tartsa a kezét; mert az túl nehezzé válik számunkra. Ezért nem tehetünk mást, mint végül is azt, amit tennünk kell, ahogy már régtől tudtuk.

(3.) A FORDULÓ- ÉS SAROKPONT (5.v.)

Itt dől el minden. A boldogság sem segíthet rajtam. Ha nem azt teszem, amit tennem kell, Isten kegyelme sem használhat nekem. Isten ragaszkodik ahhoz, hogy térjünk meg; Ezt parancsolja minden embernek minden helyen (ApCsel 17,30); Ezt parancsolja népének, Izráelnek (Mk 1,15); Ezt parancsolja a szenteknek, ezt tegyék, amikor bűnbe esnek (Jel 2,5.16.22; 3,3.19).

**5.v.: Megvallottam neked vétkeket,
bűnömet nem takargattam.**

**Elhatároztam²⁹, hogy bevallom hűtlenségemet az ÚRnak,
és te megbocsátottad bűnömet, amit vétettem. (Szela.)**

„Megvallottam neked vétkeket”: Amíg nem valljuk meg a bűneinket, azok továbbra is rajtunk maradnak. De ha megvalljuk bűneinket és azokat magunknak tulajdonítjuk (1Jn 1,9), akkor az Úr, a legfőbb bíró többé nem tulajdonítja nekünk (2.v.). Akkor megtapasztaljuk, hogy az Úr „gazdag a megbocsátásban” (Ézs 55,7; Zsolt 130,4).

²⁹ Vö. 31,15.23.

„bűnömet nem takargattam”: Amíg eltakarjuk igazságtalanságunkat, addig az még ott van. Isten mindent látó szeme alatt terül el. Ha felfedjük, nem lesz ott többé. Isten mindent látó szeme nem látja többé.

„te megbocsátottad bűnömet”: szó szerint „te hordoztad”, „elvetted”. Ez ugyanaz az ige, mint az 1. versben. Ott azt mondta Dávid, hogy boldog az az ember, „akinek az Úr elhordozta a bűnét”. Itt azt mondja, hogy *Isten volt, aki elhordozta*. Az idő teljességében Dávid fiának, aki ugyanakkor Dávid Ura (vö. Zsolt 110,1 és Mt 22,41–46), emberként kellett eljőnie a bűnösökhöz, hogy végül hordozza a bűnösök vétkeit.

(4.) AZ EGYETLEN ÚT A BIZONYOSSÁGRA ÉS ÖRÖMRE (6–7.v.)

6.v.: Ezért hozzád imádkozzék minden hívő, amíg^{30 31} megtalálhat.

Ha nagy vizek³² áradnak is, nem érik el őt³³.

**7.v.: Te vagy az oltalmam³⁴, megóvsz a bajtól,
körülveszel a szabadulás örömeivel³⁵. (Szela.)**

³⁰ Zsolt 69,14.

³¹ Ézs 55,6.

³² Zsolt 18,5; 124,4.5; Ézs 8,7.8; vö. Zsolt 42,8.

³³ Jel 12,16.

³⁴ Zsolt 31,3; 27,5.6.

Miért imádkozik „**minden hívő hozzád?**” Mivel Isten megbocsát, ha megvalljuk neki bűneinket.

Ezért „**imádkozik**” a szent abban az időben, „*amikor megtalálhat téged*” (Ézs 49,8; 55,6). Isten ajándékozza meg az embert a meglátogatás idejével (Lk 19,44). Jaj nekünk, ha ezt nem használjuk ki. A bűnös nem szabad arra, hogy bármikor kiálthasson Istenhez.

De Isten ad neki időket, amikor ő megtalálható. *Dávid az imádság és megbocsátás négy csodálatos eredményét nevezi meg.*

- Nem érhetik el a „*nagy vizek*” (amelyek az özönvíz óta Isten ítéletére utalnak (vö. 2Móz 14. és 15.; Zsolt 18,5; 69,2; 124,4–5; Jel 2,16): Az Isten előtti jó lelkiismeret nagy bizonyosságot ad.

- A bűnbánó számára Isten „*a menekülés helye*”, aminek semmit sem árthat az ellenség: Az Isten előtti jó lelkiismeret nagy védettséget ad.

- Isten védi meg a „*szorongattatástól*”: Az Isten előtti jó lelkiismeret nagy nyugalmat ad.

- Isten körülveszi őt a „*szabadulás örömeivel*”: Az Isten előtti jó lelkiismeret nagy örömet ajándékozik.

³⁵ Zsolt 33,1.

Figyeljük meg továbbá: Dávid nincs egyedül örömeivel; Társai-val is megosztja örömét, és közösen ujjonganak Isten megbocsátó és megmentő kegyelmének. A megbocsátás és az Istennel való megengesztelődés megajándékozza és erősíti a szentek közösségét.

(5.) AZ ÖNFEJŰSÉG BOLONDSÁGA (8–10.v.)

8.v: Bölccsé teszek, és megtanítalak,

melyik úton³⁶ kell járnod.

Tanácsot adok, rajtad³⁷ lesz a szemem³⁸.

„**Tanítani foglak téged**”: Itt ugyanazt az igét alkalmazza a szentíró, amely a *maszkil*-ban, a címben szereplő szóban is van. Isten tanítani akar minket, de nem fegyelmezés által, hanem jobb módon: úgy, hogy jussunk belátásra Isten útjain. Okuljunk az elszenvedett ínségből. Érezzük Isten súlyos kezét, amikor eltávolodunk tőle.

De ha Isten közelében maradunk, másként fog vezetni minket, mint ahogy szorongattatás és nyomorúság által tette. Akkor elegendő lesz a **tekintete**: Ha ő reánk néz, akkor egyáltalán nem tehetünk mást, mint azt, amit ő akar, ahogyan Péter is tette (Lk 22,61–62).

³⁶ Zsolt 27,11.

³⁷ Lk 22,61–62.

³⁸ Zsolt 31,23; 33,18; Péld 20,8.

9.v.: Ne legyetek olyan okatlanok, mint a ló vagy az öszvér, amelynek kantárral³⁹ és zablával kell fékezni szilajságát, másképpen nem közelít hozzád.

10.v.: Sok fájdalom⁴⁰ éri a bűnöst, de aki bízik az ÚRban, azt ő szeretettel veszi körül⁴¹.

Magunk választhatunk, mi kedvesebb számunkra: Isten közelsége boldogsága vagy az istentelenek „sokféle szenvedése” (vö. Zsolt 16,4; 1Tim 6,10).

Dávid saját tapasztalata alapján beszél. Sokáig olyan makacs volt, mint egy öszvér; túl büszke volt ahhoz, hogy megvallja bűneit; ezért olyan sok fájdalmat kellett szenvednie, mint „egy istentelennek”, mert Istennek van elég eszköze ahhoz, hogy irányváltásra késztesen és „megzabolázzon.”

A „Jó és öszvér” „nem rendelkezik értelemmel.” Kóráh fiai még erősebb megvilágításba helyezték az igazságot: Ha nincs értelmünk,

³⁹ Jak 3,3.

⁴⁰ Zsolt 16,4

⁴¹ Zsolt 5,13.

azaz nem féljük és nem keressük Istent, akkor olyan érzéketlenek vagyunk, mint az állat (Zsolt 49,21).

„De aki bízik az ÚRban”: A „de” jelzi az ellentétet az istentelenek dacossága és az igazak hite között, és egyesek sok fájdalom és mások „jósága” (ami másokat „körülvesz”) között. Rajtunk múlik a választás.

(6.) AZ EGYETLEN BOLDOGSÁG (11.v.)

11.v: Örüljetek⁴² az ÚRnak, ujjongjatok, ti igazak!

Vigadjatok mind, ti igaz szívűek!

„ti igazak”: Kik az igazak? Azok a boldog emberek, akiknek Isten nem tulajdonít igazságtalanságot (2.v.), vagy pozitívan kifejezve: akiknek Isten igazságot tulajdonít (Róm 4,8).

Dávid most felhív minden igazat arra, hogy örvendezzenek az ÚRban, mint ahogy már ezt a Zsolt 2,11-ben és Zsolt 97,12-ben is tette (vö. Ézs 65,18; 66,10; Jóel 2,23; Fil 4,4).

Akiknek „őszinte a szívük”, azok tudnak ujjongani; mert csak az az ember boldog, „*akinek a lelkében nincs álnokság*” (2.v.).

⁴² Zsolt 2,11; 97,12.

II./ TANULSÁGOS ÉS FIGYELEMREMÉLTÓ DOLGOK

A 32. ZSOLTÁRRAL KAPCSOLATBAN

„A 32. zsoltár mintaszerű tanító zsoltár, amely megtanít minket arra, hogy mi a bűn, hogyan lehet megszabadulni tőle és hogyan lehetünk igazak Isten előtt. Mert az értelem nem tudja, mi a bűn, és úgy véli, hogy eleget tehetünk azért cselekedetekkel.

Itt azonban azt mondja az Írás, hogy minden szent is bűnös, és nem lehetnek másként szentek és boldogok, csak ha elismerik, hogy bűnösök Isten előtt, és tudják, hogy Isten őket érdem és cselekedet nélkül, kizárólag kegyelemből tartja igaznak.

Ennek az a lényege, hogy a mi igazságunk németül bűneink bocsánatát jelenti, vagy ahogy itt elhangzik: Isten „nem rója fel a bűnt”, „elfedezi a bűnt”, „nem akarja látni a bűnt”.

Világos és egyszerű szavakkal fejezi ki a zsoltáros, hogy minden szent bűnös, bűnben él és marad. De azért szentek, mert Isten kegyelemből nem nézi az ilyen bűnt, nem bosszulja meg, hanem elfelejti, megbocsátja és be akarja fedezni azokat” (Luther: *Összegzések a zsoltárokról*).

„Már a címfelirat is utal ennek a zsoltárnak a tartalmára. Dávid hosszú ideig félelmetesen szenvedett, mivel Isten keményen megkínozta, hogy megmutassa neki a hatalmát. Amikor ennek alapján kegyelmet

nyert, tapasztalatát hasznossá tette az egész gyülekezetnek, hogy magát és másokat is tanítsa az üdvösség útjának erről a fontos részéről.

Minden halandó, akik nincsenek arról határozottan meggyőződve, hogy Isten kegyelmes hozzájuk, vagy nyomorultul reszketniük kell, vagy – ami még rosszabb, – elfeledkeznek magukról és Istenről, és halált eredményező érzéketlenségben éldegélnek.

Ezért tanít Dávid bennünket, hogy a boldogság egyedül a bűnök kegyelmes megbocsátásán alapul. Mert nincs nagyobb nyomorúság annál, mintha amikor Isten ellenségünké lesz” (*Kálvin*).

„A 31. zsoltár könyörgő zsoltár külső ínségekben, a 32. zsoltár pedig a bűnbocsánathoz vezető bűnbánati útról szóló tanító zsoltár; a második a hét Psalmi poenitentiales⁴³ között. Augustinus kedvenc zsoltára.

Adhatnánk ennek a zsoltárnak mottóul ezt Augustinus alapján: „*Intelligentia prima est ut te noris peccatorum.*”⁴⁴ A költő személyes tapasztalatait veszi alapul, és alkalmazza az ebből következő általános tanítást a gyülekezet minden tagjához. Dávid házasságtörése után egy egész éven át olyan volt, mint egy elkárhozott ember a pokolban.

⁴³ „egyházi bűnbánati zsoltár” (A szerző megjegyzése.)

⁴⁴ „Az első és legfontosabb felismerés az, hogy tudod magadról, hogy bűnös ember vagy.” (A szerző megjegyzése.)

Ebben a pokolban íródott az 51. zsoltár, ezzel szemben a 32. zsoltár a szabadulása után; az előbbi a bűnbánati harc közepette, ez a visszanyert belső békesség után készült.

Ennek a témája a belső ínség nyomorúságából felszínre hozott tanítás pompás kincse; a bűnbocsánat boldogsága, a bűn őszinte, fenntartás nélküli megvallása, mint a hozzá vezető út és Isten védelme minden veszélyben, valamint az Istenben való öröendezés, mint annak a gyümölcse” (*Delitzsch*).

„Augustinus ezt a zsoltárt – amint azt Selnecker mondja – gyakran síró szívvel és szemmel olvasta, és halála előtt felíratta a betegágyával szembeni falra, ahol betegségében annak tanulmányozásában gyakorolta magát és abban vigasztalódott” (*Dächsel*).

Hogy Dávid írta ezt a nagyszerű evangéliumi zsoltárt, azt nem csupán a címfelirat bizonyítja, hanem Pál apostol szavai is a Róm 4,6–8-ban: „*A mint Dávid is boldognak mondja azt az embert, a kinek az Isten igazságot tulajdonít cselekedetek nélkül.*”

Valószínűleg nagy bűne fölötti mély bűnbánatára olyan öröm következett, hogy semmi mást nem tehetett, mint kinyilvánította érzéseit ennek a művészi éneknek a lágy zenéjébe. A történelmi sorrendben úgy tűnik, hogy a mostani zsoltár az 51. zsoltárt követi (*Spurgeon*).

„Az a zsoltár, amelyhez most fordulunk, ékes bizonyysága az igaz kegyesek Isten iránti viszonyának, amely már megvolt a törvény szövetsége árnyékában is... Úgy tanítja Dávid itt a törvény cselekedetek nélküli tanát, ahogy azt az apostol az ApCsel 4,6 is megerősíti.

Nincs olyan szöveg, hogy „*Boldog, aki megtartja a törvényt...*”, mert olyan ember nincsen... A bűnös boldogsága – aki kegyelem által szabadult meg – messze meghaladja azt a boldogságot, amelyet az ember akkor tapasztalt volna meg, ha megtartotta volna a törvényt, és saját igazságával, fedhetetlenül állhatna Isten elé. Mert abban az ember lett volna megtisztelve és felmagasztalva, itt azonban Isten szíve a bűnösnek ajándékozta önmagát” (*Grant*).

„Ez a zsoltár megjövendöli Izráel bűnbánatát a végidő gyötrelmeinek napiban, amit Isten azért hoz a népre, hogy magához vonja.... Megtanítja a nemzetet, hogyan találhat bocsánatot a Messiás keresztre feszítése és a Szentlélek Isten bizonyágtele elutasítása bűnére (ApCsel 7.).

A maszkíl összefügg a maszkilimmal, az értelmesekkel (Dán 11,33.35; 12,3), szó szerint: „*olyanok, akik másokat oktatnak*” = tanítók.

A maszkíl-zsoltárok úgy tűnik, a végidőben különleges megértést akarnak adni a hűséges zsidó maradéknak. Ezt a nézetet az Úr szavai is megerősítik, ahol ő éppen az erre vonatkozó időről szól olyanoknak, akik ezt „*megértik*” (Mt 24,15). A Jel 6–19. ugyanerről az időről

szól, és így figyelemreméltó kapcsolatot teremt Dániel könyvével és ezzel a megértéssel; különösen tekintettel a Jel 13,18-ra” (*Clarke*).

„Az az igaz boldogság, ha valaki nagy egyetértésre jut Istennel. Ennek a zsoltárnak folyamatos témája, amit egyszer pozitívan fejez ki (az elején és a végén), egyszer pedig negatív módon, az elveszett közösségre való emlékezésben, az önfejtőkre való finom gúnyolódásban (akiknek egyszer közelebből is meg kell nézniük egy öszvér kantárját), és utalás azokra a fájdalomokra és veszélyekre, amelyekkel mindazok szembesülnek, akik saját útjukon akarnak járni” (*Kidner*).

1.v.: Senki sincsen igazságtalanság nélkül, hanem valamennyien méltánytalanok vagyunk Isten előtt, azok is, akik jócselekedetekben gyakorolják magukat, és úgy gondolják, hogy az igazságtalanságtól megszabadulnak; mert senki sem segíthet önmagán.

Ezért nem azok boldogok, akiknek nincs bűnük, vagy kiváltanak magukat belőle, hanem egyedül azok, akiknek Isten kegyelemből elengedi a bűnüket. De kik ezek? Ezt megtanítják az 5–7. versek” (*Luther: A hét bűnbánati zsoltár magyarázata*).

„Elaltathatjuk a lelket testi élvezetekkel, de az ópium ereje hamarosan elmúlik. Mindezek az örömök csupán lopott víz és kenyér, amit titokban fogyasztanak el. Ez nyomorúságos békesség, amely nem mer kilépni a fényre és nem vállalja a próbát; származás békesség,

amely gyorsan megrendül néhány Istenről és az eljövendő korról való gondolat által.

De ha egyszer Isten megbocsátotta a bűneinket, akkor találunk igaz örömet. „*Bízzál fiam! Megbocsáttattak néked a te bűneid*” (Mt 9,2). (*Thomas Manton*).

5.v.: „*Uram, te tudod azt.*” Nem úgy van-e?: „Megvallottam előtted bűnömet, Istenem, és te megbocsátottad nekem szívem vétjét”? Én nem ítélek meg téged, aki az igazság vagy; és magamat sem akarom becsapni, hogy bűnöm ne hazudtolja meg önmagát” (*Augustinus* Hitvallások I. 5–6).

5.v.: „**Elhatároztam, hogy bevallom hűtlenségemet az Úrnak**”: Megdorgálom magamat, hogy Isten dicsérjen meg. Megdorgálom magam, hogy Isten tiszteljen meg; vádolom magamat, hogy Isten megbocsásson nekem. Magam ellen beszélek, így Isten szól értem; kimondom a vétkeimet, így ő kimondja érdememet” (*Luther, A hét bűnbánati zsoltár magyarázata*).

6.v.: „**Ha nagy vizek áradnak is.**” Az a szent, aki nem saját szentségén, hanem az igazságod köszikláján áll meg, aki Krisztus, akire alapul minden, aki önmaga vádlója, büntetője és bírója” (*Luther, A hét bűnbánati zsoltár magyarázata*).

„Vannak lehetőségek, amiket maga Isten rendelt el és nem emberi kedélyállapot. Tele vannak példával erre a négy evangélium és az Apostolok cselekedeteiről írott könyv” (*Brandenburg*).

III./ NYELVI MEGJEGYZÉSEK A 32. ZSOLTÁRHOZ

1.v.: „megbocsátani”: „*nöszúj*”, szó szerint „elhordozott” vagy „elvelt”, a *nászá* – „hordozni” igéből (az 5. vers ismét alkalmazza ezt a szót.) A 2Móz 28,43; 3Móz 5,1; 7,18; 17,16; 19,8; 20,20; 22,9; 4Móz 5,31; 9,13; 18,22-ben ez az ige a „bűne terhét viselni” kifejezésben fordul elő.

Aki megszeg egy parancsolatot, viselnie kell bűne következményét. Itt tehát azt mondja Dávid, hogy azt mondják boldog embernek, akinek a bűnét átvállalták, azaz valaki egy másik személytől átveszi, vállalja és elviszi. Itt teljesen nyilvánvaló a megbocsátásra a helyettesítés ó- és újszövetségi elve.

6.v.: „imádkozni fog”: „*jítpallél*”. Nehéz eldönteni, hogy az imperfektum itt conjunctivusos-e: „*imádkozzon*” (Revideált Elberfeldi Biblia 1991); „*bárcsak imádkozna*” (Schlachter); „*imádkozz!*” (Buber); vagy kijelentő módban értendő: „*imádkozni fog*” (Luther; Elberfeldi Biblia 1905).

„amíg meg lehet téged találni”: „*löét möcő*”, szó szerint „*a megtalálás idején*”; (Elberfeldi Biblia 1905 és Revideált Elberfeldi Biblia 1991: „abban az időben, amikor meg lehet téged találni”; Luther: „alkalmas időben”; Buber: „a megtalálás órájában”).

7.v.: „Biztonságos hely”: szó szerint „*rejtekhely*”; mint olyan, Isten menedék vagy oltalom. Ugyanez a szó található a Zsolt 27,5; 31,21; 61,5; 91,1 und 119,114-ben is.

„megóvysz engem”: „*ticcöréni*”. Az itt alkalmazott ige – *násar* – nagyrészt a gyakrabban előforduló „*sámar*” szinonimája. A zsoltárokból több, mint hússzor fordul elő.

8.v.: „Oktatni akarlak téged”: „*aszkilöká*”, itt a „*sákal*” ige áll, amely hímnemben van (vö. a címszóval).

9.v.: „a szó szerint „kantárral és gyeplővel fékezni az erejét” (Revideált Elberfeldi Biblia 1991).

„a bal köröb élejká.” Szó szerint: „*nincs közeledben*”.

10.v.: „jósággal átöleli őt”: „*heszed jöszöböbennú*”, ami azt is jelentheti: „a jóság öleli át őt” (Luther, Elberfeldi Biblia 1905).

38. ZSOLTÁR

1.v.: Dávid zsoltára. Emlékeztetőül.

2.v.: Uram, ne feddj meg felindulásodban, ne ostorozz lángoló haragodban!

3.v.: Mert nyilaid belém hatoltak, és rám nehezedett kezed

4.v.: Nincs ép hely testemen sújtó haragod miatt, nincs sértetlen csontom vétkem miatt.

5.v.: Mert bűneim összezsúrtak fejem fölött, súlyos teherként nehezdednek rám.

6.v.: Megbúzhódtak, elgennyesedtek sebeim oktalanságom miatt.

7.v.: Elcsüggedtem, meggörnyedtem nagyon, úgy járkálok egész nap, mint aki gyászol.

8.v.: Derekam égő fájdalommal van tele, nincs ép hely testemen.

9.v.: Kimerültem, végképp összetörtem, szívem gyötrelmében kiáltozom.

10.v.: Uram, előtted van minden kívánságom, nincs rejtve előtted sóhajtasom.

11.v.: Szívem hevesen dobog, erőm elhagyott, szemem világa sincs már velem.

12.v.: Szeretteim és barátaim félreállnak, mert csapás ért, rokonnaim is elhúzódnak tőlem.

13.v.: Tört vetettek, akik életemre törnek, akik vesztemet akarják, arról beszélnek, hogyan ártsanak nekem, és csalárd terveken dolgoznak mindennap.

14.v.: De én meg sem hallom, mintha süket volnék, olyan vagyok, mint egy néma, aki nem nyitja ki száját.

15.v.: Olyan vagyok, mint aki nem hall, és szájában nincs ellenvetés.

16.v.: Mert benned reménykedem, Uram, te majd megfelelsz nekik, Uram, Istenem!

17.v.: Bárcsak ne nevetnének rajtam, ha lábam meginog – gondoltam –, ne lennének dolyfősek velem szemben!

18.v.: Hiszen már közel vagyok az eleséshez, szüntelenül gyötör a fájdalom.

19.v.: Bizony, megvallom bűnömet, bánkódom vétkeim miatt.

20.v.: De ellenségeim életerősek, sokan vannak, akik ok nélkül gyűlölnék.

21.v.: Rosszal fizetnek nekem a jóért, rám támadnak, pedig én jóra törekszem.

22.v.: Ne hagyj el engem, Uram, Istenem, ne légy távol tőlem!

23.v.: Siess segítségemre, Uram, szabadítóm!

I./ AZ ÚR A SZORONGATOTTAK EGYEDÜLI SEGÍTŐJE

„Ez a zsoltár ábrázolja legtisztábban egy igazi bűnbánó szív szavát, munkáját, gondolatait és viselkedésmódját” (*Luther, A hét bűnbánati zsoltár magyarázata*).

Ez a harmadik a hét bűnbánati zsoltár közül (Zsolt 6; 32; 38; 51; 102; 130; 143). Ezt imádkozták a zsidók a nagy engesztelés napján, a jóm kippurkor. Ez a bűnbánat és bűnvallás napja (3Móz 16; 23,27).

Figyeljük meg, ahogy Dávid vallomásai – „*bűnöm*”, „*vétkeim*” kétszer fordulnak elő (4.5.19); valamint „*bolondságom*” (6.v.), és annak a felismerése, hogy „*nincs bennem üdvösség*” (4.8.v.).

A 37. zsoltárt Dávid az ember haragjával kezdi mások istentelensége miatt; a 38. zsoltár Isten Dávid bűne elleni haragjával kezdődik. A zsoltárok azonos módon végződnek: az Úrral és szabadításával. A 37. zsoltárban ő másoknak tanítja: „*Várj az Úrra!*” (Zsolt 37,7), itt magáról mondja: „*Mert benned reménykedem*” (Zsolt 38,16).

Dávid a 35–37. zsoltárokból szorongatói gonoszságáról beszél; ebben a zsoltárban saját gonoszságát vádolja. Ennek így kell lennie. Fel kell ismernünk, milyen gonoszok vagyunk, ha mások gonoszságáról akarunk beszélni, különben farizeusok leszünk.

Ézsaiás, aki számos „jajkiáltást” hallatott a Sionban élő bűnösök miatt, Isten jelenlétében azonban meg kell győződnie saját bűnösségéről, és meg kell tanulnia kiáltani: „*Jaj nekem!*” (Ézs 6,5).

A zsoltár Isten haragjával (2–3.v.) kezdődik; ez készíteti a szentet saját bűnössége felismerésére (4–9.v.) és szabadulás utáni sóvárgásra (10.v.).

Szabadulás azonban csak hit által történhet (16.v.); ezt a hitet azonban az ember nem tudja produkálni; csak Isten adhatja azt a bizonyosságot, hogy meg tud nekünk bocsátani; de nem köteles bűnbocsánatot adni nekünk. Ez tanít meg arra, hogy várjunk Istenre (16.v.).

Az ember azonban ezt csak akkor tanulja meg, ha minden támogatástól és segítségtől megfosztják: A 11. versben arról kell panaszkodnia Dávidnak, hogy elhagyta minden ereje és már egyáltalán nincs világossága; a 12. versben, hogy elhagyták szerettei és barátai is, és a 13. versben pedig, hogy rosszat akarnak neki ellenségei.

Amilyen mértékben érzi a szent a gonosz hatalmát (13.17.20.21.v.), úgy szenved saját bűne hatalma alatt is, (19.v.) és tehetetlensége és segítségre szoruló állapota érzése miatt (22.23.v.). Csak egy reménysége van: „*Az Úr az én szabadításom!*”, kiáltja végül.

Az utolsó vers majdnem ugyanúgy hangzik, mint a 88. zsoltár második verse, ahol egy szent ugyanúgy Istenre vár, és még mindig várnia kell a válaszra. A 88. zsoltárral ellentétben itt azonban – bár nagyon rövid időre, de – felvillan a bizalom: „*Te majd megfelelsz nekik, Uram, Istenem!*” (16.v.)

Dávid el tudja hinni, hogy Isten nem a bírāja, hanem a szabadítója, még akkor is, ha Isten mindenkire és minden bűnre haragszik, beleértve a Dávid bűnét is.

Olyan imádság, mint ez az utolsó sóhaj ebben a zsoltárban, bizonyosan meghallgatásra talál. Aki megtanulta, ami kibontakozik itt Dávid szeme előtt, az megtapasztalja, hogy Isten kegyelmes a bűnös iránt, nem veti meg az összetört szívet, hanem segítségére siet az összetört szentnek, és megszabadítja ellenségei rosszindulatától és saját maga gonoszságától.

A zsoltár Dávid négy sóhajaként értelmezhető:

- (1.) Dávid első sóhaja Istenhez (2–9.v.).
- (2.) Dávid második sóhaja Istenhez (10–15.v.).
- (3.) Dávid harmadik sóhaja Istenhez (16–21.v.).
- (4.) Dávid negyedik sóhaja Istenhez (22–23.v.).

1.v.: Dávid zsoltára. Emlékeztetőül.

Az „emlékeztetőül” kifejezés ezen kívül csak a 70. zsoltárban fordul elő címfeliratként. Ez Istennel kapcsolatost; ez a zsoltár Istent akarja emlékeztetni saját népére és így Dávidra is. Azt látjuk a 70. zsoltárban is, amelynek ugyanez a felirata, ahol Dávid ugyanígy könyörög Isten közbeavatkozásáért.

A héber *löhazkir* szó szerint azt jelenti: „emlékezetre hívni”. Istent rá kell venni arra, hogy emlékezzen; emlékeznie kell szövetségére

és ígéreteire. Dávid talán a 2Sám 7-ben szereplő szövetségre gondol. Istennél az emlékezés mindig beavatkozást jelent.

Ezt látjuk Izráel sorsában Egyiptomban, ahogy meghallotta Ábrahám szorongatott fiai sóhajtozását, és emlékezett arra a szövetségre, amelyet Ábrahámval kötött (2Móz 2,23–24), és beavatkozott. Amit Izráel annak idején megtapasztalt, azt Dávid is megtapasztalta, és ezt a mi tanításunkra írták meg, „*hogy az Írásokból türelmet és vigasztalást merítve reménykedjünk*” (Róm 15,4).

Isten meghallja sóhajtozásunkat a nyomorúságban; mert Isten küldte a nyomorúságot, hogy imádkozni tanítson bennünket; hogy megtanuljunk Istenben bízni; hogy megismerjük magunkat. Mindez megtalálható ebben a szép bűnbánati zsoltárban.

(1.) DÁVID ELSŐ SÓHAJA ISTENHEZ (2–9.v.)

Ez az első Dávid négy Istenhez intézett sóhaja közül. Ez az egész zsoltár olyan imádság, amelyben Dávid Istenéhez és nem az olvasóhoz fordul. Ínsége olyan nagy, hogy már csak imádkozik.

Annyira megragadta Isten jelenléte, hogy már semmi mást nem láthat, mint a bűnét és Istent. Megtapasztalta, amit átélt egykor Mózes is: „*Magad elé állítod bűneinket, titkolt vétkeinket orcád világosságá elé*” (Zsolt 90,8), és ahogy ezáltal Mózes megtanult félni Isten haragjától (90,9,11), Isten szentségének és haragjának felvillanása bűne miatt megdöbbenette és ledöntötte Dávidot.

**2.v.: Uram, ne feddj meg felindulásodban,
ne ostorozz lángoló haragodban⁴⁵!**

**3.v.: Mert nyilaid⁴⁶ belém hatoltak,
és rám nehezedett kezed⁴⁷.**

„haragodban”: A szent hirtelen ki van téve Isten haragjának; olyan neki Isten, mint az az ellenség (Jób 19,11), aki „nyilait” lövi ki ellene (Jób 6,4; 16,13). Egy idő után Dávidnak be kell látnia, hogy jogosan haragszik rá Isten; mert összekapcsolja Isten haragját saját bűnével: „*haragod miatt... bűnöm miatt.*”

Hova fordulhat és menekülhet „Isten „keze” elől? Az mindegyik jelen van és olyan nehéz, hogy az imádkozó még a helyéről sem mozdulhat el. Ahogy a nyilak a testbe mélyedtek, úgy „ereszkedett” rá Isten keze. A héberben kétszer is szerepel ugyanez az ige, és azt hangsúlyozza, hogy mindkettőt Isten okozza: a szúró fájdalmat és a súlyos nyomást is.

Dávid megértette, hogy Isten keze távolította el tőle barátait (12.v.) és ellenségeket küldött ellene (13.v.); azt is megérti, hogy Isten

haragját Dávid saját bűne okozta (4.19.v.). Az istenfélő ember minden ügyét Istennel hozza kapcsolatba. Ő az, aki a jót és keserűt is ad nekünk (Jób 2,10).

**4.v.: Nincs ép⁴⁸ hely testemen⁴⁹ sújtó haragod miatt,
nincs sértetlen csontom vétkem⁵⁰ miatt.**

Dávidnak rá kell döbbsennie, hogy „nincs épség a testében” (vö. 8.v.). Elcsodálkozunk ilyen újtestamentumi kifejezéseket (Róm 7,18), de lényegében nem kellene, hogy megdöbbentsenek, hiszen a test mindig is ugyanolyan bűnös volt, és a Szentlélek, aki meggyőz a bűnről (Jn 16,8), mindig is ugyanaz a Szentlélek volt.

„haragod miatt”: Azért haragszik Isten bűneink miatt, mert ő szent. Boldogok vagyunk, ha „*nincs béke*” „*csontjainkban*”, amíg még rajtunk a bűn terhe! Jaj nekünk, ha békét kötünk a bűneinkkel!

**5.v.: Mert bűneim összecsaptak fejem fölött,
súlyos teherként nehezednek⁵¹ rám.**

⁴⁵ Zsolt 6,2

⁴⁶ Jób 6,4; vö. Ez 5,16.

⁴⁷ Zsolt 32,4; 39,11.

⁴⁸ Ézs 1,6.

⁴⁹ 8.v. Róm 7,18.

⁵⁰ Zsolt 25,7.

⁵¹ Zsolt 40,13; 65,4; Mt 18,24.25.

Dávidnak „feje fölé érnek a bűnei”, „*túl nehéz*” lettek számá-
ra. Olykor Isten bepillantást ad bűnösségünkbe, hogy a bűnök hegyek-
ként tornyosulnak fölnk, és agyon akarnak nyomni⁵² bennünket.

Megmutatja nekünk, mit tart bűnnek Isten, és így kell megtanul-
nunk, hogyan törekedjünk arra, hogy egyedül azáltal keressük annak a
szabadítását, aki nagyobb ettől a szörnyű hatalomtól, akinek nagyobb
hatalma van, mint a bűn és a halál.

**6.v.: Bűzlenek és gennyesednek
véraláfutásaim bolondságom miatt.**

Dávid eddig többé-kevésbé meg volt elégedve járásával és tette-
ivel, amikor megmutatta neki Isten, hogy a feje búbjától a talpáig nin-
csen rajta egyetlenegy egészséges hely sem (Ézs 1,6).

⁵² George Whitefield írta egyik levelében 1739-ben: „Mérhetetlenül megaláz-
kodtam az általam elkövetett bűnök érzése és természetem hóbortossága
miatt; de aztán az isteni kegyelem szabadsága és az örök szeretet megis-
merése olyan fénnel és olyan hatalommal tört rám, hogy a nyelvem fel-
mondta a szolgálatot és néma imádásban borultam le Isten előtt...” Egy
másik levelében azt írta: „Az elkövetett bűneimre való emlékezés erőt vett
a lelkemen és éjjel s nappal könny lett a ételém. de felnéztem órá, akit át-
szegeztek...” Egy másik levelében azt írta: „A múltbeli bűneimre való
emlékezések legyőzik a lelkemet és éjjel-nappal könnyeim lettek táplálé-
kommá... de felnézek órá, akit átszegeztek. Amikor képessé lettem, hogy
lássam kegyelme szabadságát és gazdagságát, és szeretete korlátlanóságát
és örökkévalóságát; akkor elfogadta lelkem a vigasztalást.”

A „bolondságom miatt” döntő kifejezés ebben a mondatban.
Gonoszságomhoz társul a bolondságom; gonoszságom bűnössé tesz
Isten előtt, és bolondságom lázadóvá tesz Isten ellen. Ő meg akar men-
teni, de én bolond nem hagyom, hogy megszabadítson.

Ő meg akar szabadítani, de én bolond, magamat akarom meg-
szabadítani. Mint a rothadás büze, úgy emelkedik Istenhez ez az akara-
tosság. Annak a népnek, amelyikről Isten beszélt, az egész feje beteg és
az egész szíve tartósan beteg (Ézs 1,5): Isten is így panaszkodott: „*Ki-
tártam kezemet naphosszat a lázadó nép felé, amely nem a jó úton jár,
hanem saját gondolatai után*” (Ézs 65,2).

**7.v.: Meggömbültem, nagyon meghajoltam;
egész nap⁵³ gyászolva járkálok.**

Isten úgy meggömbíttette Dávidot, amíg „nagyon meghajlott”.
Meg kell hajolnunk Isten előtt; ez erkölcsi szükségszerűség.

Isten Lelke átalakított és Isten ítélete összetört minket, meghaj-
lunk mint Libanon cédrusai (Zsolt 29,5), amíg „szomorúan járkálunk”,
és pedig „egész nap.” Az idő végtelenné válhatott Dávid számára. Isten
szeme és haragja alatt egész nap! Olyan volt ez neki, mint a pokol időt-
lensége.

⁵³ 13.v.

**8.v.: Derekam égő fájdalommal van tele,
nincs ép hely testemen⁵⁴.**

**9.v.: Kimerültem, végképp összetörtem,
szívem gyötrelmében kiáltozom.**

Dávid itt Pál apostolhoz hasonlít, aki tudta, hogy benne, a testében nincsen semmi jó (Róm 7,18). Isten neveli és fenyíti szolgáját, amíg az másodszor (4.v.) is felsóhajt.

„Ágyéka” – azaz életereje székhelye „*tele van tűzzel*”, Istennek meg kell őt érintenie. Ezentúl ő is, mint Jákób, csak sántikálva járja útját (1Móz 32,31), és mint Ezékiás, ő is már csak „*óvatosan zárando-
kol életem minden napján*,” és többé nem járhat büszkén a földön, mint korábban (Ézs 38,13–16). Dávid „*el van kábulva*”, mint ha megbénult volna. Semmit sem tehet, csupán Isten jóságában reménykedhet.

(2.) DÁVID MÁSODIK SÓHAJA ISTENHEZ (10–15.v.)

Dávid ebben a második sóhajában nem bűne és Isten haragja miatt sóhajtozik, hanem amiatt, hogy minden ereje elvéstetett tőle, hogy minden lehetséges segítőtje eltávozott tőle, és mintha nem lenne elég,

⁵⁴ 4.v.

hogy ellenségei is vannak, akik rosszat akarnak neki, nem marad más számára, mint Isten keze alatt maradni, bármilyen nehéz is neki.

**10.v.: Uram, előtted van minden kívánságom,
nincs rejtve⁵⁵ előtted sóhajtásom⁵⁶.**

**11.v.: Szívem hevesen dobog, erőm⁵⁷ elhagyott,
szemem⁵⁸ világa sincs már velem.**

A kétségbeejtő helyzet megtanítja Dávidot, hogy minden kívánságát Isten elé tárja. Ezt Isten jelenlétében... és most látja: Ahogyan minden bűn nyilvánvaló Isten előtt, ugyanúgy „minden kívánságom és sóhajtásom” sincs rejtve Isten előtt. Minden a szeme előtt van.

Dávid „szíve hevesen dobog”, összetört, megszakadt a szíve. Jóllehet ez fáj, mégis jó, mivel „*közel van az ÚR a megtört szívűekhez, és a sebzett lelkiüket megsegíti*” (Zsolt 34,19).

Senkinek nincs közülünk megtört szíve és egyikünknek sincsen széttört szíve. Erről Istennek kell gondoskodnia, és ez csak azon az úton történik, amelyen Dávidnak is járnia kellett.

⁵⁵ Zsolt 69,6.

⁵⁶ Zsolt 39,4; 102,6.

⁵⁷ Zsolt 22,16; 88,5.

⁵⁸ Zsolt 6,8; 13,4; 88,10; 119,82; Jer Sir 5,17.

Akkor is, ha a „szemem világa sincs már velem.” A tehetetlenséghez reménytelenség társul. Dávid nem látja se a véget, se a kiutat. Ő teljesen Istenre és kegyelmére van utalva. Még csak tőle várhat segítséget.

12.v.: Szeretteim és barátaim félreállnak⁵⁹, mert csapás ért, rokonaim is elhúzódnak tőlem.

13.v.: Tört⁶⁰ vetettek, akik életemre törnek, akik vesztemet akarják, arról beszélnek, hogyan ártsanak nekem, és család terveken gondolkoznak⁶¹ mindennap⁶².

„Szeretteim és barátaim félreállnak”: Ahogy Jóbnak (Jób 19,13–14), Dávidnak is meg kellett tapasztalnia, hogy egyedül hagyják barátai. Isten így tanít meg minket is arra, hogy egyedül ő hűséges, hogy egyedül benne van megelégedésünk.

Az még nem elég, hogy elfordulnak Dávidtól a társai, de ellenségei is „életére törnek.”

Miközben „egész nap” el van csüggedve bűnei miatt (7.v.), ezek egész napon azon tanakodnak, hogy árthatnak neki.

14.v.: De én meg sem hallom⁶³, mintha süket volnék, olyan vagyok, mint egy néma, aki nem nyitja ki száját⁶⁴.

15.v.: Olyan vagyok, mint aki nem hall, és szájában nincs ellenvetés⁶⁵.

Ha megtámadnak, rendes körülmények között tiltakozunk, Dávid azonban, „mint egy néma, aki nem nyitja ki száját.” Bűne miatt Isten haragja először is megfosztja beszédétől, és másodszor tudja, hogy semmilyen követelődés nem szabadíthatja meg bűnétől. Ezért nem hagyja, hogy bárki megfossza attól az egyetlen dologtól, ami segíthet rajta: Istenre figyel, ahogy a következő versben mondja: „*Mert benned reménykedem.*” Erre a „mert”-re alapozza, amit az imént mondott: Azért hallgat, mivel Istennek ajánlotta magát és az ügyét, ahogy az Úr Jézus is tette a kereszten (1Pét 2,23).

⁵⁹ Jób 19,13; Zsolt 31,12; 69,9; 88,9; Mt 26,56.

⁶⁰ Zsolt 35,7.

⁶¹ Zsolt 37,12.

⁶² 7.v.

⁶³ 1Sám 10,27.

⁶⁴ Zsolt 39,10; 2Sám 16,10; Ézs 53,7,

⁶⁵ 1Pét 2,23.

(3.) DÁVID HARMADIK SÓHAJA ISTENHEZ (16–21.v.)

**16.v.: Mert benned reménykedem⁶⁶, Uram,
te majd megfelelsz nekik, Uram, Istenem!**

Harmadszor fordul Dávid közvetlenül Istenhez. Most vallhatja meg először: „**Benned reménykedem, Uram.**” Úgy, ahogy nekünk is várnunk kell az Úrra, amíg megszabadít minket a bűnösök elnyomásától (Zsolt 37,7).

Addig kell várnunk az Úrra, amíg meg nem szabadít saját bűneinktől. Ha nyomorúságot hoz ránk Isten, nem szabad az első reflexnek engedni és a leggyorsabb kiutat keresni az ínségből.

Ezzel nem segítünk magunkon; egyetlen segítségünket Istennél találjuk meg, aki ránk hozta a nyomorúságot. Másodszor, most már bizonyosságra jutott Dávid: „**Te majd megfelelsz nekik, Uram.**”

Amikor mindent elvett tőlünk Isten, amit beképzeltségünkben és hamis önbizalmunkban őrizgettünk, amikor éreztette velünk az ellenség gyűlöletét és fölényeskedő hatalmát, kezdjünk el egyedül az Úrra várni; hiszen senki sem bízik hiába Istenben. Isten válaszol és ezt a bizonyosságot adja a szívébe.

⁶⁶ Zsolt 37,7; 39,8.

Ezt tudja mondani Dávid: „**Én Istenem.**” Milyen értékes volt most ez a kijelentés számára. Az Isten haragjától való rettegés Isten közelébe hajtotta Dávodot, mert valóban Isten volt az ő Istene.

És ha ő volt az Istene, akkor mindennek ismét rendben kellett lennie. Jóllehet Dávid nem tudta hogyan, és azt sem, hogy mikor. Ez már nem az ő kezében volt.

**17.v.: Mert azt mondom:
Bárcsak ne nevetnének⁶⁷ rajtam,
ha lábam meginog⁶⁸ – gondoltam –,
ne lennének dölőfősek velem szemben!**

**18.v.: Hiszen már közel vagyok⁶⁹ az eleséshez,
szüntelenül gyötör a fájdalom⁷⁰.**

**19.: Bizony, megvallom⁷¹ bűnömet⁷²,
bánkódom⁷³ vétkeim miatt**

⁶⁷ Zsolt 35,15.19.24.25; 39,9.

⁶⁸ Zsolt 94,18.

⁶⁹ Zsolt 35,15; Mik 4,6–7.

⁷⁰ Ézs 53,2.

⁷¹ Zsolt 32,5

⁷² Zsolt 31,11.

⁷³ Zsolt 119,28.

Dávid hallgat az ellenségekkel szemben; szól viszont Istenhez, hogy az ellenségek **„ne örüljenek rajta”** (vö. Zsolt 13,5 együtt az ott idézett részekkel) Tudja, hogy mindenki, aki nagynak tartja magát, gyűlöletes Isten előtt és ő megalázza őket bizonyos időben (Jóel 2,20).

Ugyanakkor „Dávid bánkodik bűnei miatt”, mert nem önigazult ember. Az rossz, ha semmi érzékenységünk nincsen saját bűneink iránt, legyen az önigazultság, vagy akár közömbösség. Mindkettő, az önigazultság és közömbösség is a pusztulás előhírnökei. Istenkáromlásra készíteti az ellenségeket, nagy dolgokra készíteti őket, amíg be nem fejezik művüket Isten szentjein; de akkor aztán elesnek.

**20.v.: De ellenségeim életerősek,
sokan⁷⁴ vannak, akik ok nélkül⁷⁵ gyűlölnek.**

**21.v.: Rosszal fizetnek⁷⁶ nekem a jóért, rám támadnak,
pedig⁷⁷ én jóra törekszem.**

Az ellenség létszáma nagy és erősek; ez teszi őket fenyegetővé és ez kelt félelmet. „Ok nélkül” gyűlölnek. Dávid jót cselekedett és ezért csak rosszal fizettek neki.

⁷⁴ Zsolt 3,2.

⁷⁵ Zsolt 7,4–5; 69,5.

⁷⁶ Zsolt 35,12; 109,4.5.

⁷⁷ Gal 4,16.

Az ellenségek látják, hogy Dávid nem üt vissza, ezt ők gyengeségnek vagy hiányossága hallgatólagos beismerésének magyarázzák és kétszeres erővel támadnak ellene. Ha minket ok nélkül gyűlölnek és ha **„gonoszsággal fizetnek a jóért”**, akkor Isten megengedi, hogy osztozzunk kissé Krisztus szenvedéseiben (Fil 3,10). Éreznünk kell, mit jelentett ez neki, hogy mindazért a jóért, amit tett, csak elutasításban és üldöztetésben részesült.

Megjegyezzük, hogy Dávid csak ennek az imádságnak a végén szól arról a **„jóról”, amire törekszik**. Ezt most már beképzeltség nélkül teheti.

Látta saját bűnét és bűneit. Semmi jót nem találhatott önmagában (4.v.). Az egyetlen, aki jó, csak Isten (Mk 10,18). Az egyetlen jó, ami Dávidban van, az Istenbe vetett bizalma. Erre a jóra törekszik és ezért áskálódnak ellene.

(4.) DÁVID NEGYEDIK SÓHAJA ISTENHEZ (22–23.v.)

Az utolsó versek Dávid negyedik sóhaja Istenhez. Ezzel végződik ez a zsoltár. Jóllehet ezt Dávid nem mondta konkrétan, mégis csatlakozunk hozzá ebben az imádságban abban a tudatban, hogy Isten cselekedni fog.

Ő annak a szövetségnek az Istene, aki megemlékezett Ábrahámról és megmentette annak utódjait. Gondolt a Fiára és az örök élet

ígéretére (Tit 1,2), amit ő neki és mindazoknak adta, akiket Krisztus megvásárolt drága vérével. Ő nem felejtethet el minket, nem hagyhat minket a mi és az ő ellenségeinek.

**22.v.: Ne hagyj⁷⁸ el engem, URam, Istenem⁷⁹,
ne légy távol tőlem!**

23.v.: Siess segítségemre⁸⁰, Uram, szabadítóm⁸¹!

„A „ne hagyj el engem” és a „ne légy távol tőlem” kérésekkel Dávid hangsúlyozza, hogy mennyire Istenre van utalva. És bizonyosan tudja, hogy Isten meg fogja menteni. Ezért mondja utolsó szóként: „Uram, szabadítóm!”

II./ TANULSÁGOS ÉS FIGYELEMREMÉLTÓ DOLGOK

A 38. ZSOLTÁRRAL KAPCSOLATBAN

„A 38. zsoltár olyan imazsoltár, amelyben a zsoltáros a bűnei miatt siránkozik, amelyek csüggedtté teszik lelkiismeretét és szomorúvá teszik, és amelyek miatt nem lát mást, csak Isten nyilait, azaz: haragot, fenyegetést, halált és poklot. Ez a szomorúság felemészti a csont-

⁷⁸ Zsolt 22,2.

⁷⁹ Zsolt 22,11.

⁸⁰ Zsolt 22,20; 70,2.

⁸¹ Zsolt 70,6; 41,5; Ézs 12,2;

velőjét, a lábát, erejét és testnedveit, eltorzítja az arcát, a színeket és minden érzékét és viselkedésmódját. Mert aki helyesen érzi a bűnt és kétségbeesik rossz lelkiismerete miatt, az minden kínszenvedéstől borzalmasabb.

Ezt erősítik kétség nélkül a külső üldözők is, mert üldözik az ember lelkiismeretében, és azzal dicsekednek, hogy Isten velük van az igazak ellen. És mivel Isten itt megvonja a vigasztalását is, olyan rettegéseknek kell végbemenniük a szívekben, mintha Isten haragudna rájuk bűneik miatt. Ez mégis kitartásra és nem kétségbeesésre tanítja a hívőt, és az ellenség dicsekvéseivel szemben imádsággal védekezik, és Isten ígéretében bízva felülemelkedik mindezenen, és helyesen foglalkozik saját ügyével, úgy, ahogy az Istentől való, azaz helyes Isten előtt.

Ezután ismét megvigasztalódik hit által. Nekünk is így kell imádkoznunk és nem szabad kétségbeesnünk félelmünkben, még ha bűnösökként érezzük a bűn terhét és heves viharát (**Luther**, *Összegzések a zsoltárokról*).

„Úgy kezdődik ez a zsoltár, mint a 6. zsoltár. Ha Dávid házasságtörése bűnét vesszük alapul (vö. különösen is 2Sám 11,2,14), akkor a 6. 38. 51. 32 zsoltárok időrendi sorrendet képeznek.

Dávid lelkileg és testileg is összetört, elhagyták barátai, ellenségei meg úgy tekintenek rá, mint akit Isten örökre elvetett. Isten haragja tüze úgy lángol benne, mint amikor belülről éget a láz, és Isten elzárkó-

zása sötétségként telepedik rá. Ő azonban átimádkozza magát ezen tűz és sötétség által a bensőséges hitbeli bizalomhoz” (*Delitzsch*).

„A Zsolt 37,32–33-ban elhangzó mondat – „*Leselkedik a bűnös az igazra, és meg akarja ölni. De az ÚR nem hagyja, hogy kezébe kerüljön, és nem engedi, hogy bűnösként elítéljék*” – lüktet itt Dávid szívében.

Olyan helyzetben van, hogy az istentelen leselkedik rá és arra gondol, hogy megölje. Tudja, hogy Betsabé és Uriás ellen elkövetett bűne miatt úgy ítélik meg ellenségei, mint akit joggal lehet gyűlölni, üldözni és pusztulásba taszítani.

Jóllehet már bocsánatot kapott erre a bűnre (Zsolt 51 és 32), de most újra küzd annak a bizonyosságért, hogy nem ítéli el az Úr, mert így már nem lesz jelentősége, ha elítélik is az emberek (1Kor 4,3), és miután Isten megfosztja az embereket még a legkisebb betűtől és a végső jogcímtől is, hogy Dávidot elítéljék, annál inkább megvigasztalódhat azzal, hogy az Úr nem hagyja, hogy az istentelenek kezébe essen (Róm 8,33kk)” (*Dächsel*).

„Az előttünk lévő zsoltár a hívő ember bűnéről szól, amely szükségyszerűen szenvedést okoz számára. Ezt Isten most ítéli meg, hogy az ítélet napján megmeneküljön a büntetéstől (1Kor 11,32). Az Újtestamentum megmutatja nekünk, hogy ez az Atya ítélete, aki azért

neveli gyermekeit, hogy szentsége részesei legyenek (Zsid 12,10)” (*Grant*).

„Az énekes körülményei rendkívül fájdalmasok. Szörnyű testi betegség miatt szenved, elhagyták barátai és ellenségei üldözik. A legkeserűbb neki azonban az erkölcsi szégyenérzet. Elismeri, hogy minden szenvedése az Úr fenyítése bűnei következtében, és a bűnnek ez a felismerése olyannyira nyomasztja, hogy ínségében az Úrhoz kiált.

Tanulságos Isten neve használata ebben a zsoltárban. Az első segélykiáltást Jahvéhoz intézi (2.v.). Amikor arról panaszkodik Dávid, hogy elhagyták barátai és ellenségei üldözik, az Úrhoz fordul (10.v.), mint legfőbb lényhez. Utolsó kérése (22.v.) Jahvéval, Istennel és az Úrral fejeződik be. Úgy tűnik, hogy minden talaj kicsúszik a lába alól, és így kétségbeesésében Istenbe kapaszkodik lénye minden vonatkozásában.

Ebben helyesen jár el, mert ilyen nagy ínség Isten nagy segítségét, gondoskodását és hatalmát igényli. Legyen áldott örökké Isten neve azért, hogy mindezek készen állnak számunkra” (*Morgan*).

„A kortörténeti ok bizonytalan, de valószínűleg Absolon lázadása. A bűn, amiről beszél, valószínűleg engedékenysége, sőt bolondsága fiai bűnével kapcsolatban, amelyek ilyen félelmetes következményekkel jártak önmagára, családjára és népére (vö. 1Kir 1,6).

A zsoltárok két csoportjában – Zsolt 38–41 és 69–72 sok közös van. Ez a zsoltár közeli rokonságban van a 6. és 39. zsoltárokkal. Az „*emlékeztetőül*” felirat talán Isten szövetségi ígéreteire akar emlékeztetni (2Sám 7; vö. Ézs 43,26; 62,6–7), vagy népe ínségére” (*Clarke*).

„Ez *igazi bűnbánati zsoltár*, mivel a zsoltáros nem hagyja, hogy a súlyos szenvedések Isten iránti keserűsége készítessék, hanem készíti teszi a kudarc miatti szomorúságra és bűne megvallására. Az is az igaz bűnbánat valódi jele, hogy nem védekezik a hamis vádaskodásokkal szemben. Aki látja saját bűnét, az tud hallgatni, ahol jogtalanul bánnak vele.

1.v.: Feltételezhető, hogy Dávid meg akarja örökíteni ebben az emlékezésben a megtapasztalt fenyítést, és ezért írta le ezt az éneket „*emlékeztetőül*” a maga és mások számára is.

Bizonyosan tudta, milyen könnyen eltűnnek az emlékezetből az Istentől való büntetések, miközben ezeknek egész életünkben nevelniük kellene bennünket. Aztán gondolt a hivatására is.

Mivel Isten az egész gyülekezet tanítójának rendelte, hasznossá akarta tenni az egész közösségnek azt, amit saját maga számára megtanult Isten iskolájában, hogy így mindenki hasznát vehesse. Aztán arra is emlékeztet minket, hogy hasznos gyakorlat, ha gyakran emlékezetünkbe idézzük azt a büntetést, amivel Isten bűneink miatt fegyelmezett meg bennünket” (*Kálvin*).

„Az „*emlékeztetésül*” kifejezés összefügg azzal, hogy a gabona-áldozatok felajánlásakor az ételáldozatból az olajjal összekevert lisztből egy marokkal az oltártűzbe tettek az egész tömjénnel együtt, és az áldozatnak ezt a részét „*askardah*”-nak „*emlékeztetés*”-nek nevezték; mert a felszálló illat az áldozatot bemutatóra emlékeztette Istent, hogy kegyelmesen emlékezzenek rá az Úr előtt (3Móz 2,2.9.16; 5,12; 6,15; 24,7; 4Móz 5,26).

A külső áldozati ajándéknak ezt a meghatározását tehát speciálisan két zsoltár viseli (a 38. zsoltár mellett a 70. is), és az áldozat felszálló illatát akarják spiritualizálni, vagy sokkal inkább a szimbólumot kísérik vele, ami ugyanazt jelenti imádsággal és könyörgéssel; kétségtelen, hogy az „*askarah*” elégetése alatt énekelte ezeket a zsoltárokat a léviták kórusa a templomban” (*Dächsel*).

2–3.v.: „»***Mert nyilaid belém hatoltak***«: Isten szavai nyilak, amelyek fenyegetnek és megdorgálnak a Szentírásban. Aki ezt érzi, az így kiált: »*Uram, ne büntess meg haragodban!*« De senki sem érzi azokat, hanem csak azok, akik szívükbe rejtették azokat és megrémül a lelkiismeretük; ezek azok a rettegő emberek, akiknek Isten a nyilait a szívükbe lőtte.

Akik azonban semmiféle félelmet nem érzékelnek; akik megkeményedtek, olyanok lesznek, mint akik lezuhanak egy kemény szikláról; és ez addig történik, amíg emberek hirdetik az ígét, tehát Isten

közreműködése és belső sugallat nélkül” (**Luther**, *A hét bűnbánati zsoltár magyarázata*).

5.v.: „Ezért ez csodálatos dolog: Aki azt tartja magáról itt, hogy nincs bűne, az odaát fogja érezni és meg is marad a bűne; és akinek itt bűne van, odaát majd nem érzi és nem is lesz bűne. Mert nem lenne lehetséges számára, hogy panaszkodjon a bűnről és a bűn ellen, ha nem élne igazságban és kegyelemben.

Mert ahogy ördög sem űz ki másik ördögöt (Lk 11,18), úgy a bűn sem vádolja a hozzá hasonlókat, és ahogy egyik farkas sem ordít a másakra, úgy az is lehetetlen, hogy büntelen legyen az, aki ellenük kiált; mert nem kitalált szavakkal kell szólania Isten előtt; igaznak kell lennie annak, hogy van bűne, ahogy ő mondja, és mégis igaznak kell lennie annak is, hogy büntelen.

Ahogy Krisztus egyszerre élő és halott volt, úgy azoknak is, akik igazi keresztyének, egyszerre kell bűnösöknek és bünteleneknek lenniük” (**Luther**, *A hét bűnbánati zsoltár magyarázata*).

12–14.: „Miközben a barátok távol állnak, az ellenségek gyakran egyre közelebb jönnek (12–13.v.). Miközben az igaz a bölcsességről énekel (Zsolt 37,30–31), ellensége csaláson töri a fejét (13.v.). Saját bűne tudata és az isteni fegyelmezés elismerése a szenvedő szentet némán tartja (14.v.)” (**Clarke**).

19.v.: Hogy Dávid „*gondterhelt saját bűnei miatt*”, az Isten Lelke okozta érzés, amit az egész egyháztörténelem legnagyobb evangélistái következő hitvallásában is megtalálunk: »Hibáim igen gyakran megaláznak. Soha nem küldött Isten nálam nyomorúságosabb férget a szolgálatába« „, (**George Whitefield** írta Gilbert Tennentnek 1742 februárjában.)

22–23.v.: „Isten természete a semmiből valamit csinál. Ezért aki még nem semmi, Isten abból semmit sem tud csinálni; mert az emberek valamiből készítenek valami mást, az azonban hiábavaló, haszontalan dolog” (**Luther**, *A hét bűnbánati zsoltár magyarázata*).

III./ NYELVI MEGJEGYZÉSEK A 38. ZSOLTÁRHOZ

2.v.: „**harag**”: „*kecef*” – különösen ritka főnév, amely a zsoltárookban csak a Zsolt 102,11-ben fordul elő. A harag hirtelen fellobbanását jelzi.

„Ádáz harag”: „*hémáh*” – Isten haragja állandó izzását fejezi ki. Ez a leggyakoribb a megfelelő szinonimák közül; a zsoltárookban 13-szor fordul elő.

3.v.: „nyilad belém hatoltak, rám nehezedett kezed”:

„gesenkt»: A héberben mind a kétszer a „náhat” ige szerepel (először piélben, aztán kalban): *hiccejká nihatu bij vattinhat ála j ádeká*: „Mert nyilad belém mélyedtek, a kezed rám nehezedett.”

4.v.: „Harag”: A haragnak van egy harmadik szinonimája is ezen a helyen” „caam”, amely a zsoltáros könyvben csak a 69,25; 78,49 és 102,11-ben fordul elő, egyszer pedig igeként – *haragudni* – a Zsolt 7,12-ben).

Ennek a szónak a különös jelentése a harag erkölcsi indítéka – a már említett, a haragra alkalmazott két szóval ellentétben. A KJV ezért mindig így fordítja: „*indignáció*”, azaz „*felháborodás*”, „*felkelés*”.

18.v.: „Hiszen már közel vagyok az eleséshez”: „*ani löcela nákon*” szó szerint „*bizonyosan megbotlok*”.

20.v.: „ok nélkül”: „*seker*”, tulajdonképpen „hazugság”, „csalás”, „lényegtelenység”, „hiábavalóság”, Mint a 2Móz 20,7-ben (az Úr nevét hiába kimondani.)

21.v.: „jisztönuni”. Ez a „*szátan*” igéből származik, melynek főnévi alakjai rám támadnak: „az ellenség”, „gáncsokodó”, „a Sátán” (Jób 1,6).

51. ZSOLTÁR

1.v.: A karmesternek: Dávid zsoltára,

2.v.: abból az időből, mikor nála járt Nátán próféta, mert bement Dávid Betsabéhez.

3.v.: Könyörülj rajtam kegyelmeddel, Istenem, töröld el hűtlenséget nagy irgalmaddal!

4.v.: Teljesen mosd le rólam bűnömet, és vétkeimtől tisztíts meg engem!

5.v.: Mert tudom, hogy hűtlen voltam, és vétkem mindig előttem van.

6.v.: Egyedül ellened vétkeztem, azt tettem, amit rossznak látsz. Ezért igazad van, ha szólsz, és jogos az ítéleted.

7.v.: Lásd, én bűnben születtem, anyám vétekben fogant engem. [Jn 3,6]

8.v.: Te pedig a szívben levő igazságot kedveled, és a bölcsesség titkaira tanítasz engem.

9.v.: Tisztíts meg izsóppal, és tiszta leszek, moss meg engem, és fehérebb leszek, mint a hó.

10.v.: Engedd, hogy vidámságot és örömet halljak, és megújuljanak tagjaim, amelyeket összetörtél.

11.v.: Rejtsd el orcádat vétkeim elől, töröld el minden bűnömet!

12.v.: Tiszta szívet teremts bennem, Istenem, és az erős lelket
újítsd meg bennem!

13.v.: Ne vess el orcád elől, Szent Lelkedet ne vedd el tőlem!

14.v.: Vidámíts meg újra szabadításoddal, támogass, hogy lelkem készséges legyen,

15.v.: hogy taníthassam utaidra a hűtlenekeket, és a vétkesek megtérjenek hozzád.

16.v.: Ments meg, mert vért ontottam, ó Isten, szabadító Istenem! És igazságodat ujjongva hirdeti nyelvem.

17.v.: Nyisd meg ajkamat, Uram, és dicséretedet hirdeti szám.

18.v.: Hiszen a véresáldozatot nem kedveled, és ha égőáldozatot adnék is, nem vennéd szívesen.

19.v.: Isten előtt a töredelmes lélek a kedves áldozat. A töredelmes és megtört szívet nem veted meg, Istenem!

20.v.: Tégy jót a Sionnal kegyelmesen, építsd fel Jeruzsálem köfalait!

21.v.: Akkor majd kedveled a helyesen bemutatott áldozatokat, az égőáldozatot és a teljes áldozatot. Akkor majd áldozhatnak oltárodon bikákat.

I./ ISTENEM, TEREMTS TISZTA SZÍVET BENNEM!

Ez a negyedik a hét bűnbánati zsoltár közül (Zsolt 6; 32; 38; 51; 102; 130; 143;).

Ez a hatodik a 15 zsoltár közül, amelyeknek a címében szerepel a keletkezésük oka (Zsolt 3; 7; 9; 18; 30; 34; 51; 52; 54; 56; 57; 59; 60; 63; 142).

Ez az első zsoltár a második zsoltárkönyvben, amelyet Dávid írt. A könyv végéig négy kivétellel valamennyi az ő nevét viseli.

Jóllehet ez a zsoltár nem Ászáftól való, mint a megelőző zsoltár, mégis teljesen egyértelmű az 50. zsoltárral való kapcsolata. Ott csupán a külsődleges istentisztelet semmisségéről és a csak formális igazhitűség gonoszságáról van szó (5–13). Ebben a zsoltárban azonban Dávid megvallja, hogy Isten a belső igazságban gyönyörködik (8.v.), és hogy az igaz áldozat nem a törvényben megkövetelt bikák és bakok áldozása, hanem a megtört szív (19.v.). Az 50. zsoltárban Isten azt mondta, hogy egyáltalán nem azt óhajtja, hogy egy önelégült nép imádjá, hanem sokkal inkább azt akarja, hogy lássa be a nép, hogy milyen gyámoltalan és bűnös, és a bűn miatti ínségéből Istenhez kiáltson szabadulásért (15.v.). Az 51. zsoltárban tehát ennek az egész népnek a királya – akit elárasztott a bűn miatti ínség – járul Istenhez bocsánatért, a bűnből való megtisztulásért és szabadulásért (16.v.). Ez az oka annak, amiért ezen a helyen van ez a zsoltár.

Dávid elcsábított egy asszonyt, és közben becsapta a férjét. Ez ráadásul Dávid hűséges szolgálja és harcosa volt. És mintha nem lett volna elég az ellene elkövetett bűn, Dávid alattomos módon meggyilkoltatta. Ezzel okot adott Isten ellenségeinek, hogy gyalázzák Dávid és Izráel Istenét. És ez még nem elég, mert a Dávid bűne további erőszakos cselekedetek kezdete volt Dávid házában.

És végül: Dávid volt a király Izráelben, magasabb méltóságra volt hívatott és magasabb kiváltságokkal ruházták fel, mint bárki más az egész nép közül. Királyként nem tartozott-e hálával először is Istennek, és másodszor példás magatartással népének? Dávid bűne nagy volt és ez folyamatosan nyomasztotta, amíg ezt meg nem akarta vallani (Zsolt 32), de hogy ez milyen súlyos volt, arra csak akkor jött rá, miután Nátán próféta rábizonyította a bűnét és így Isten elé állította. Hét napig feküdt Isten színe előtt és semmit sem evett (2Sám 12,15–18).

Isten fényében most meglátta a világosságot (Zsolt 36,10), rádőbbsent, hogy milyen nagy vétet követett el Isten ellen, hogy milyen gonosz a szíve, milyen romlott a természete. Belátta, hogy képtelen eltörölni a bűnét, nem tudja megtisztítani a szívét és nem tud megszabadulni a bűn hatalmától. Mindez megtalálható ebben a bűnbánó imádságban. Ugyanakkor a zsoltáros példa arra, hogy Isten kegyelme nagyobb, mint az ember bűne. Egyetlen más zsoltár sem képes úgy megvigasztalni és felemelni a megtámadott és bűn által megterhelt lelkeket úgy, mint ez a zsoltár. Izráelnek ezt több száz évvel Dávid után is meg kellett tapasztalnia.

„A két utolsó vers megmutatja, hogy a nemzet itt találta meg legsötétebb óráiban azokat a szavakat, amelyekben megvallhatta saját bűneit és amelyekben újra megtalálhatta a hitét és megerősödhetett” (*Derek Kidner*).

Izráel népe előtt azonban még sötétebb órák álltak, és még csak most következik a legsötétebb, Jákób nyomorúságának a napja. Akkor fog majd újra erőt meríteni ebből a zsoltárból, ha megvallotta saját bűnét (Ézs 53) és sírt bűnei miatt (Zak 12,10.12). Ezzel megmutatja nekünk ez a zsoltár, hogy változtatja meg Isten az ember bűnét áldás forrásává. Ez soha nem menti fel Dávid bűnét, mivel bűnös marad minden vonatkozásban. És Isten soha sem a gonosz szerzője, hanem mindenben igazságos marad (6.v.). Mi gonoszul cselekszünk, és Isten jót hoz ki belőle (1Móz 50,20). Ez nagy csoda.

A zsoltár hozzávetőleg három részre tagolható: Először Dávid a bűnéből való megtisztulásért könyörög (3–11.v.), aztán azt kiéri, hogy állítsa helye és szentelje meg a Szentlélek (12–14.v.); végül azért imádkozik, hogy keserű tapasztalatát mások javára és hasznára fordíthassa (15–21.v.).

1–2.v.: A karvezetőnek.

**Dávid zsoltára abból az időből,
amikor elment hozzá Nátán próféta,
mivel ő bement Betsabéhoz.**

A „karvezető” kifejezéshez lásd a 4. zsoltár magyarázatát. Ennek a zsoltárnak a feliratával kapcsolatban azt mondja az idős Matthew Poole: „Nyilvánosan kellett énekelni neki és más felszentelt énekeseknek az idők folyamán, hogy Dávid bűnbánata éppen úgy nyilvánosságra kerüljön, mint vétke és botránya is.”

„Nátán prófétát” Isten küldte Dávidhoz, hogy meggyőzze bűnéről (2Sám 12,1). Ezzel Nátán igaz prófétának bizonyult, mert a próféta szolgálata és feladata az, hogy meggyőzzön a bűnről (Mik 3,8) és feltárja a rejtett dolgokat (1Kor 14,34).

Isten olyan személyt küldött Dávidhoz, akit ő a legkevésbé sem akart volna. Ha Isten csak kívánságaink szerint cselekedne velünk, akkor elvesznénk. Ő nem kérdezte meg Dávidot, hogy egyetért-e ezzel, hanem azt a jót választotta Dávidnak, amit ő sötétségében sem nem láthatott, sem nem választhatott. Legyen áldott Isten örökre irántunk, bűnösökért való kegyelméért!

A héber „kaaser”-t – „*miután*” (Elberfeldi Biblia 1905 és Revidált Elberfeldi Biblia 1991) vagy csupán „*mint*” (Luther) helyett „*úgy, ahogy*”-gyal kell fordítani. Ráadásul, ha tudjuk, hogy a héberben kétszer is ugyanaz az ige – *bó* – „bemenni” fordul elő, akkor a következő megfelelést kapjuk: „*Amikor Nátán próféta bement hozzá úgy, ahogy ő Betsabéhoz ment.*” Dávid bűnének megfelelt Nátán szolgálata. Vagy

még pontosabban: Úgy ahogy Dávid vétkezett, amikor bement Betsabéhoz, olyan jót tett vele Isten, amikor Nátánt küldte hozzá, hogy menjen be Dávidhoz. Úgy, ahogy ő szexuális kapcsolatot létesített az asszonnyal, úgy hatolt be Isten szava a szívébe és lelkiismeretébe a próféta által.

(1.) DÁVID A BŰNÉTŐL VALÓ MEGTISZTULÁSÉRT KÖNYÖRÖG (3–11)

**3.v.: Könyörülj rajtam kegyelmeddel⁸², Istenem,
töröld el hűtlenségemet nagy irgalmaddal⁸³!**

A 2Sám 12,13-ban azt mondja Nátánél Dávidnak, aki beismeri, hogy Isten ellen vétkezett: „*Az ÚR is elengedte vétkeidet, nem halsz meg.*” Elgondolkozunk azon, miért kellett Dávidnak állandóan imádkoznia kegyelemért és bűnei megtisztításáért. Hiszen hallotta, hogy Isten megbocsátott neki. Láthatjuk Dávidnál, hogy nem adhatjuk meg magunknak a bűnbocsánat bizonyosságát. Az sem segít, hogy gyakran hallottuk már, hogy Isten megbocsát; és az sem segít, hogy elhitetjük magunkkal, hogy Isten megbocsátott. A bizonytalanság még mindig gyötör bennünket. Egyedül Isten adhat bizonyosságot, hogy megbocsátott. Az ő Lelke tanúskodik amellet, hogy Isten nem taszít el magától,

⁸² Zsolt 4,2; 56,2.

⁸³ Zsolt 52,3.

hanem gyermekének fogadott el. Isten engedi olykor, hogy sokáig könyörögjünk és várjunk, hogy megtapasztaljuk és érezzük a tőle való teljes függőségünket. De ezután éppen ebben van rendíthetetlen bizonyosságunk: Isten maga ígérte meg nekünk a bűnbocsánatot; ezt sem el nem képzeltem magamnak, sem nem hitettem el magammal. Ezért aztán senki és semmi sem veheti el ezt a bizonyosságot.

„Könyörülj rajtam”: A „hánnéni” összesen 12-szer fordul elő a zsoltárokbán; vö. 4,2. Ez Dávid első kérése, ez a legfontosabb a szívében és legelőször ez hangzik el az ajkáról; mert kire van olyan sürgősen szüksége, mint a kegyelmes Istenre? Mire van sürgősebben szüksége a szentnek, akit legyőzött a bűn, mint Isten kegyelmére? Mert semmi sem tud megmenteni Isten kegyelmén kívül. Isten kegyelmén túl nincsen semmiféle hatalom. Dávid sem tudja rávenni Istent, hogy könyörüljön meg rajta, ha Isten nem akar kegyelmes lenni. Ő sem követelhet kegyelmet, mert Istent egyáltalán nem lehet arra kötelezni, hogy legyen kegyelmes a bűnös iránt.

Ezért kéri Dávid: **„könyörülj rajtam kegyelmeddel!”** Nem hivatkozhat őszinteségére, indoklasként Isten kegyelmére. Könnyeire sem ragaszkodhat, hogy ezek miatt bánjon vele Isten kegyelmesen. Isten tulajdonságaira sem apellálhat; csak Isten jóságában reménykedhet. Vétkeztünk, szándékosan követtünk el bűnöket, tudatosan vétkeztünk.

Megérdemeltük az ítéletet. Most csak alávehetjük magunkat Istennek és kiszolgáltatathatjuk magunkat az ő tetszésének.

„kegyelmeddel”: Amilyen nagy Dávid bűne, olyan nagy, nem, sokkal nagyobb kell legyen Isten kegyelme. Isten nem azért fogja eltörölni a bűnöket, mivel Dávid olyan sokat bűntöltött vagy mert olyan bűnbánó. Ha a bűnbocsánat mértéke töredelmünk mértéke szerinti lenne, soha nem lehetnénk olyan tiszták, hogy alkalmasak legyünk Isten jelenlétére. Nem, Istennek tudása, szentsége és irgalma szerint kell eltörölnie a bűneinket. Ki talál szavakat arra, hogy megfelelőképpen értékelje, hogy nagyobb Isten irgalma, mint a mi vétkeink, és hogy ő irgalmas akar lenni a gyámoltalanok iránt.

„töröld el hütlenségemet”: „möhéh” – „eltörölni”, mint a 4 Móz 5,23-ban. Ott egy vádirat megsemmisítésére kerül sor. Ugyanígy törli el Isten a Dávid ellen szóló vádiratot (vö. Kol 2,14); és ahogy a nap eloszlatja a ködöt, úgy törli el Isten Dávid vétjét (Ézs 43,25; 44,22). Dávid tudja, hogy nem lehet figyelmen kívül hagyni a vétjét és nem lehet jóvá tenni a bűnét; tudja, hogy olyan az, mint amit vasveszszővel írtak a szívére (Jer 17,1). Csak Isten tudja azt eltörölni.

Dávidnak ebben az első kérésében három kifejezés található: „chén” – „kegyelem”, „heszed” – „szövetségi szíves jóindulat” vagy „a szeretet állandósága”; „raham” – „irgalmasság”.

Ez a három vázolja Isten kegyelemmel teljes cselekvését a bűnössel;

A „*chén*” – „*kegyelem*”: ez határozza meg Isten bánásmódját a bűnösök iránt, jóllehet bűnösök: Megérdemelték Isten haragját, Isten azonban jóságát tanúsít irántuk. A „*chén*” szó először az 1Móz 6,8-ban fordul elő.

„*Raham*” – „*irgalmasság*” – így bánik Isten a bűnösökkel, jóllehet bűnösök: Képtelenek a jóra, és Isten teszi képessé őket arra, hogy jót akarjanak és cselekedjék is a jót (Fil 2,13), azt ugyanis, hogy megvallják bűneiket és higgyenek Isten bocsánatában.

„*Heszed*” – „*Isten szövetségi hűsége*”, Isten jósága, ami a szövetségben nyilvánul meg. Isten Dávid mellé állt, jóllehet vétkezett. Nem engedi, hogy elbukjon Dávid, jóllehet bűnt követett el, mert ő megtartja szövetségét, és megőrzi azt a jóságát, amit megígért Ábrahámnak és amit megerősített Dávidnak (2Sám 7,14–15; Zsolt 89,34; Ézs 54,10). Isten megbocsát, mert Fia által örök életet ígért mindenkinek (Tit 1,2), akiket megvásárolt a vérével. Isten hűséges marad ehhez a szövetséghez. Ezért vagyunk „biztonságban Jézus karjaiban.”

4.v.: Teljesen mosd le rólam bűnömet⁸⁴ és vétkeimtől⁸⁵ tisztíts meg engem!

⁸⁴ vö. Jel 1,5.

⁸⁵ 4Móz 19,19; Ez 36,25.

„***Teljesen mosd le rólam bűnömet***”: Kétszer kéri Dávid, hogy Isten mossa meg őt (Még egyszer a 9. versben). Ebből megtanuljuk: A tisztátalanság bűn, amelytől meg kell mosakodnunk. Az 5. versben megtanuljuk: A törvény áthágása olyan bűn, ami büntetést von maga után. A 12. versben megtanuljuk: Bűn a gonosz elv, amitől meg kell szabadulnunk, és végül a 16. versben azt tanuljuk meg, hogy a vétek olyan bűn, amit meg kell fizetni.

Ki tisztíthat meg rajta kívül, akinek a szemében tisztátalanok vagyunk? Ki szabadíthat meg minket a büntetéstől rajta kívül, akinek megszegtük a törvényét? Ki fizetheti meg az adósságunkat Istenen kívül, akinek adósai lettünk? Ki tehet újjá minket a Teremtőn kívül, aki ellen fellázdadtunk? Teljesen Isten jóindulatára vagyunk utalva. Neki kell megtisztítania minket, különben tisztátalanok maradunk. Neki kell eltekintenie a büntetéstől, különben nekünk kell elviselnünk a büntetést. Neki kell megbocsátania az adósságot, különben örökre rajtunk marad az adósság. Neki kell új szívet adnia nekünk, különben életünk végéig csak bűnöket fogunk elkövetni.

„***tisztíts meg engem***”: „*taharéni*”. A „*táhar*” igét akkor alkalmazzák, amikor a pap tisztának nyilvánítja a poklos embert (3Móz 13,6; 14,19–20). A tisztátalanság bűn, mint a lepra (3Móz 13,45–46). Még kétszer beszél Dávid a megtisztulásról és a tisztaságról (9. és 12. versekben). A 6. versben az áll, hogy Isten tiszta. Dávid megérti: Isten tiszta, nekem is tisztának kelennem, különben Istennek el kell utasíta-

nia engem. Neki túl tiszta a szeme ahhoz, hogy meglássa a bűnt (Hab 1,13). Csak akinek „*tiszta a szíve*”, az fog megállni „*az ő szent helyén*” (Zsolt 24,3–4), és csak „*a tiszta szívűek fogják meglátni Istent*” (Mt 5,8). Tisztátalan nem fog bemenni a szent városba (Jel 21,27). A „*gyilkosok és paráznák*” osztályrésze „*a tűzzel és kénnel égő tóban*” lesz (Jel 21,8). Hogy menekülhetnének meg a paráznák és gyilkosok, ha nem tisztítja meg őket Isten bűneikből? Senki máshoz nem fordulhatnak, egyedül Istenhez, aki ellen vétkeztek – és tőle bocsánatot kaphatnak.

„vétkeimtől”: A tisztátalanság olyan bűn, amitől meg kell tisztulnunk, nem az esztétikai hibáktól, nem a formai és stílushibáktól, és nem is testi gyengélkedéseinktől. A bűn miatt kárhozatra jutunk; ezt Dávid megértette, ezért beszél a zsoltárban hétszer is a bűnről és a bűnösökről.

„Vétkeimtől tisztíts meg engem!” (4.v.)

„Vétkem mindig előtttem van” (5.v.).

„Egyedül ellened vétkeztem” (6.v.).

„Anyám vétekben fogant engem” (7.v.).

„Tisztíts meg!” (9.v.)

„Rejtsd el orcádat vétkeim elől!” (11.v.)

„A vétkesek megtérjenek hozzád” (15.v.).

**5.v.: Mert tudom, hogy hűtlen voltam,
és vétkem mindig előttem⁸⁶ van.**

„Mert tudom, hogy hűtlen voltam”: Ahogy Dávid tette, nekünk is meg kell ismernünk és meg kell vallanunk a bűneinket. A bűn ismerete nélkül soha sem fogom megismerni sem Isten szentségét, sem a kegyelmét, és ha ezeket nem ismerem, akkor ragaszkodni fog hozzám a bűnöm és akkor elkárhozom. Hogy ezt megtehessük, Istennek meg kell adnia számunkra bűnünk ismeretét, mert ezt magunktól soha sem fogjuk sem meglátni, sem beismerni. Isten győzte meg Dávidot a bűnéről. Dávid mindent megtett, hogy elrejtse a bűnét, legszívesebben elnyomta, elfelejtette volna és örökre a sötétségben tartotta volna. Isten azonban nem adta meg Dávidnak, amit kívánt. Hosszú ideig éjjel és nappal gyötörte (Zsolt 32), és akkor elküldött egy prófétát, akinek a szájába adta azokat a szavakat, amik Dávid lelkiismeretét Isten jelenléte fényébe állították. Így kényszerítette Isten (igen, erőszakkal vette rá, vö. Lk 14,23) Dávidot a bűnvallásra: „*Vétkeztem*” (2Sám 12,13; Zsolt 32,5). Isten Ádámmal is így cselekedett egykor, akit Isten nem hagyott magára, hanem maga elé hívta és beszédével világosságba állította, úgyhogy Ádám nem tehetett másként és nem is akart semmi mást tenni, mint bevallani a vétkét: „*Ettem*” (1Móz 3,121). Nem kellene-e most azonnal térdre borulnunk és hálát adnunk Istennek azért, hogy nem szolgáltatta ki Ádámot és Ádám gyermekeit bűneiknek, hanem a mai napig újra és

⁸⁶ Péld 6,33.

újra magához hívta a bűnösöket, meggyőzte őket és bűneik megvallására vezette őket?

„vétkem mindig előttem van”: Ez az igazi bűnbánó beszéde. Az „én” bűnömről van szó, nem a felebarátom vétkééről vagy Isten hibájáról van szó; és ez „bűn”, nem tévedés, nem hiba, nem botlás. Ez gonoszság Istennel szemben. És ez a véték „mindig előttem van”. Az igazi bűnbánó mindig tudatában van annak, hogy bűnös, hogy gonosz és gonoszságot követett el.

6.v.: Egyedül ellened⁸⁷ vétkeztem,

azt tettem, amit rossznak látsz.

Ezért igazad van, ha szólsz, és jogos az ítéleted⁸⁸.

„Egyedül ellened vétkeztem”: Dávid megértette, hogy a Betsabé és Uriás elleni bűnével Isten ellen vétkezett. Miután beszélt vele Nátán, „*azt mondta Dávid Nátánnak: »Vétkeztem az ÚR ellen!«*” (2Sám 12,13). Ezért olyan rossz, amit tett. Isten ellen vétkezett Dávid, minden dolog szerzője ellen, minden jó ajándék adományozója ellen, az ellen, aki életet adott neki, aki királlyá kente és csak jót készített el a számára. Milyen gonosz dolog ez, milyen elviselhetetlenül nagy gonoszság! Ez az, ami olyan gonosszá teszi a bűnt. Nem csak az, hogy

minket megront, nem csak az, hogy megkárosítja a felebarátot, nem. A bűn Isten ellen irányul, ő ellene, aki egyedül jó. Ebből a gonoszságból fakad aztán minden más gonoszság is. Mivel Isten ellen lázadunk, megengedi Isten, hogy a bűn kárt okozzon nekünk, és ennek következményeként azt is megengedi, hogy erőszakot kövessünk el egymás ellen, hogy érezzük magunkban és tanuljuk meg, milyen rossz a bűn.

Dávid megvallja, hogy bűnös: **„ezért igazad van, ha szólsz”:** Azzal, hogy vádolja magát Dávid, igazat ad Istennek; miközben az, aki magát igazolja, Istent sérti meg. De meddig? Legkésőbb addig, amikor kárhozatra jut, akkor fogja felnyitni a szemét és akkor lát majd tisztán (Lk 16,23). Először is, igaza van Istennek, amikor elítél minket, másodszor pedig fontosabb, hogy nyilvánvaló legyen Isten igazsága, mint az, hogy megússza a bűnös. Pál idézi ezt a verset az evangéliumról szóló magyarázatában a Római levélben (3,4). Ott azt is mondja, hogy az evangélium mindenekelőtt Isten igazságosságát teszi nyilvánvalóvá (Róm 1,17); ez fontosabb, mint az, hogy a bűnös megtalálja annak az útját-módját, hogy megszabaduljon a büntetéstől. Nekünk nem kell megigazulnunk; ez nem erkölcsi szükségszerűség; Istennek azonban igazságosnak kell lennie; ez az erkölcsi szükségszerűség. Erkölcsileg csak az lenne szükséges, hogy mi, akik a bűnt választottuk és szerettük, megítéltessünk, hogy Isten megerősítse igazságát rajtunk, miközben elítél minket. Hogy Isten utat nyitott nekünk a bűnbocsánatra és a bűn-

⁸⁷ 1Sám 2,25; Jer 3,25; 14,7; Lk 15,21.

⁸⁸ Róm 3,4.

től való megszabadulásra, az az ő dicsősége. Ezt nem miattunk, hanem önmaga miatt tette.

Isten „az ő nevéért” vezet minket az igazság útján (Zsolt 23,3). Isten önmagáért bocsátja meg Izráel vétjét (Ez 36,22–32). Isten elhívta, megigazítja és megdicsőíti a bűnösöket, hogy ezzel megjelenjen dicsősége és magasztalják dicsőségét (Ef 1,6. 12. 14).

„jogos az ítéleted”: „tizkeh”. Miközben a „táhar” ige – amelyet a 4., 9., és 12. versekben alkalmaznak – azt a levitikus tisztaságot jelöli, amely a személyt alkalmassá teszi, hogy bemenjen a szentéjbe és a néppel közösséget gyakoroljon, addig a „zákáh” inkább a személyben lakó erkölcsi tisztaságot fejezi ki. Az istenkáromlók mindig is gyalázták Istent és igazságtalansággal vádolták, aki úgy bocsátja meg a bűnös vétjét, hogy az ennek érdekében bármit is teljesített volna. Isten be fogja tömni minden gyalázkodó száját, és Fia helyettes szenvedésére mutat. Ott ítélte meg Isten a vétkesek bűnét; ott fizette meg választottai adósságát. Ezért senki sem vádolhatja sem Istent, sem egyetlenegy választottját sem (Róm 8,33).

**7.v.: Lásd, én bűnben születtem,
anyám⁸⁹ vétekben fogant engem.**

⁸⁹ Zsolt 58,4; Ézs 48,8; 1Móz 8,21.

A „bűnben”: ugyanaz a szó, mint a 4. versben is. Dávid Betsabéval való vétke annak a bűnnek a megnyilvánulása volt, ami már születésétől benne lakozott.

„születtem”: Dávidot bűnös tette győzte meg vétkeességéről. Most értette meg, hogy egész természete gonosz, javíthatatlan fogadásától és születésétől kezdve (vö. 1Móz 8,21; Jób 14,4; Jn 3,6). Ezt eredendő bűnnek nevezzük. Dávid a Betsabéval elkövetett bűne által ébredt rá bűnösségére, és mélyen megalázta bűnössége felismerése. Megérti, hogy semmi sem mentheti meg, csak Isten kegyelme:

**8.v.: Te pedig a szívben levő igazságot kedveled,
és a bölcsesség titkaira tanítasz engem.**

„Te pedig a szívben levő igazságot kedveled”: Bent a házában vétkezett Dávid, és ezt elrejtette a házában lévő szolgák elől és képmutató módon viselkedett Uriás előtt is. Milyen elítélendő ez! Istennek a bensőben lévő igazság tetszik. Azt akarja, hogy olyanok legyünk a bensőnkben, ahogy a kívüllátnak mutatjuk magunkat. Az igen gyűlöletes Isten számára, ha emberek fehér ruhában mutatkoznak az emberek előtt, miközben a szívük tele van tisztátalansággal (Mt 23,27–28). Anániás és Szafira bűnében nem az volt a rossz, hogy nem voltak készségesek odaadni a vagyonukat. Szívesen megtarthatták volna. A képmutatásuk volt rossz dolog. Jobbnak akartak látszani a tanítványok

előtt, mint amilyenek voltak. Ezzel hazudtak a tanítványoknak és Istennek is (ApCsel 5.)

a bölcsesség titkaira tanítasz engem”: Dávid „titokban” vétkezett (2Sám 12,12); most megtanulta, milyen hiábavaló és gonosz dolog titokban elkövetni bűnt és kifelé fenntartani a látszatot. Ezért most az a vágya, hogy titokban tanuljon bölcsességet ott, ahol senki sem látja, Isten azonban állandóan nyitva tartja rajta a szemét. Ez nem jelent mást, mint istenfélelmet, de ez a kezdete annak a bölcsességnek (Péld 9,10), amiről itt beszél Dávid.

**9.v.: Tisztíts meg izsóppal⁹⁰, és tiszta⁹¹ leszek,
moss meg engem, és fehérebb leszek, mint a hó⁹².**

„Tisztíts meg!”: Dávid tudja, hogy egyedül Isten ellen vétkezett, és ezért azt is tudja, hogy egyedül Isten mentheti fel a bűn alól. Ebben az egész zsoltárban – talán nyilvánvalóbban, mint bárhol másutt – feltárul Isten emberének a szíve: Mindent Istenre vonatkoztat, mindent Istentől vár. Amit Isten világosságába állított, az tudja, hogy egyedül Istennek van hatalma és joga megtisztítani a bűntől: Csak „*akkor*

leszek tiszta”, ha megtisztít Isten a bűntől, és csak ha ő mos meg engem, akkor „**fehérebb leszek, mint a hó**”.

Az „**izsóp**” az egyiptomi páskára emlékeztet, amikor izsóppal kenték fel a páskabarány vérét az ajtófélfákra. (2Móz 12,22). Dávid menedéket keres Isten igazságos ítélete elől, és emlékezik arra, ami atyáinak ugyanilyen védelmet biztosított.

**10.v.: Engedd, hogy vidámságot és örömet halljak,
és megújuljanak tagjaim⁹³, amelyeket összetörtél.**

Aki megalázza magát Isten előtt, az azt is tudja, hogy csak akkor hallhat „**vidámságot és örömet**”, ha Isten szól hozzá. Milyen balga dolog, hogy színlelt vagy öncélú vidámsággal próbájuk elűzni a bánatunkat! Nem fog eltávozni. Egyedül Istennek van hatalma könnyíteni a szívünkön. Dávid ebben az egész imádságban többféle módon vallja meg azt, amit a keresztyén teológia „Isten kizárólagos kauzalitásának” nevez. Ez olyan technikai szakkifejezésként hangzik; ezért nem is szeretjük ezt a fogalmat. A valóságos igazság azonban az: Dávid tudja, hogy ő hozta magára a bűnt. Nem Isten, hanem ő, saját érzékisége a bűne oka. De azt is tudja, hogy csak Isten állíthatja helyre.

⁹⁰ 2Móz 12,22.

⁹¹ Mt 8,2.

⁹² Ézs 1,18.

⁹³ Zsolt 6,3; 42,11; 53,6.

Ez azzal kezdődik, hogy elismeri, Isten volt, aki bűne miatt **„tagjait... összetörte”**. Ő az egyetlen – aki összetörte –, képes újra meggyógyítani. Dávid bizonyára az 5Móz 32,39-re gondolt: *„Lássátok be, hogy csak én vagyok, nincsen Isten rajtam kívül! Én adok halált s életet, összezúzok és gyógyítok, nincs ki megmentsen kezemből.”*

Dávid képtelen megtisztítani önmagát, megjavítani sem tudja magát, arra is képtelen, hogy ismét boldoggá tegye magát, összetört csontjait sem tudja meggyógyítani. Mindez Istentől származik; Dávid teljesen Isten hatalmára és jóakaratra van utalva.

**11.v.: Rejtsd el orcádat vétkeim elől,
töröld el minden bűnömet!**

Itt egy nagyszerű cserét kér Dávid: Isten elrejtette előle az arcát. Ó, bárcsak most a Dávid bűnei elől rejtene el az arcát, és a bűnre való tekintése helyett újra Dávidra nézne. Milyen szerencsés vagy te, Dávid! Először is, mivel kegyelmes hozzád Istened és meghallgat; másodszor, mivel ilyen szívet adott neked Isten, mert neki semmi sem okoz nagyobb bánatot, mintha bűneidre kell tekintenie, és semmi sem okoz neki nagyobb csapást, mint amikor elrejtí előled orcáját (11.v.).

(2.) DÁVID A SZENTLÉLEK ÁLTAL TÖRTÉNŐ HELYRE-
ÁLLÍTÁSÁÉRT IMÁDKOZIK (12–14.v.)

**12.v.: Tiszta szívet⁹⁴ teremts bennem, Istenem,
és az erős lelket újítsd meg bennem!**

A **„teremts”**: **„börá”**, annak az igének az imperatívusza, ami Isten teremtő tevékenységét fejezi ki (1Móz 1,1).

Dávid megérti: ahhoz, hogy **„tiszta szívet”** kapjon, olyan teremtő aktusra van szükség, amilyen a teremtés első napján történt. Az is újtestamentumi tanítás, hogy a megváltás és a megváltottak Isten új teremtményei (2Kor 5,17; Ef 2,10). Továbbá azt is megérti Dávid, hogy a szívének tisztává kell lennie. Az nem elég, hogy megtisztul bűne szennyétől; be kell tömni azt a forrást, ami állandóan bűnt produkál, és egy új forrásnak, új hajtóerőnek kell megnyílnia benne minden cselekedet-hez.

Senki sem ismeri a szívét (Jer 17,9). Senki sem ismeri fel szíve tisztátalanságát. Vagy ez már túlzás? Vegyük figyelembe: A tanítványok egy ideje már az Úrral voltak, és még mindig nem ismerték fel, hogy a szív minden tisztátalanság forrása (Mt 15,16). Isten győzte meg Dávidot szíve gonoszságáról. Dávid tudta, hogy Isten olyan dolgot vitt véghez benne, amit magától soha nem akart volna; mert legalább egy

⁹⁴ Zsolt 73,1; Mt 5,8; ApCsel 15,9.

évig rejtegette a bűnét, és Istennek kellett egy prófétát küldenie hozzá, aki emlékeztette, hogy a bűne nyilvánvaló Isten előtt. Isten volt az, aki rábizonyította Dávidra a bűnét, és Isten volt, aki megtanította Dávidot, hogy új szívre van szüksége. És Dávid azt is tudta, hogy csak Isten teremthet neki tiszta és ezzel új szívet.

Isten helyezte a szívébe azt a kívánságot, amelyet most hozzá intéz (vö. 1Jn 5,15): „**Az erős lelket újítsd meg bennem!**” Dávid csak akkor találhat megújult állhatatosságot és bizonyosságot, ha megbocsát neki Isten, és ha olyan szívet ad neki Isten, amely féli Istent, szereti Istent és amely Istentől függ. Tulajdonképpen Dávid az újszövetség áldásait kéri, amit csak évszázadokkal később hirdetett meg Jeremiás és Ezékiel (vö. Jer 24,7; 31,33; 32,39–40 és Ez 36,26), és amit Jézus Krisztus vérével pecsételt meg (Mt 26,28).

**13.v.: Ne vess el⁹⁵ orcád elől,
Szent Lelkedet ne vedd el tőlem!**

Az a gondolat, hogy nem láthatja többé Isten arcát, elviselhetetlen az Isten szíve szerinti embernek.

Ezért könyörög Istenhez: „**Ne vess el orcád elől!**” Mert megérti: Az elkárhozottak tényleges pokla pontosan az: hogy Isten elűz önmagá-

⁹⁵ Zsolt 43,2; 44,10.

tól, örökre száműz jelenlétéből. Mivel az ember ember, ez a legrosszabb kín, amit megtapasztalhat.

A „**Szent Lelked**” – „*ruah kádsöká*” kifejezéssel itt találkozunk először az Ószövetségben (nem találkozunk vele ismét csupán az Ézs 63,10–11-ben). Dávid ezt is megértette: Isten Lelke, aki által megláthatjuk Isten arcát. Isten Lelke, aki bizonyosságot teremt bennünk a megbocsátásról és Isten általi elfogadottságunkról. Isten Lelke, aki határozott jellemmel ajándékoz meg minket.

**14.v. Vidámíts meg újra szabadításoddal,
támogass⁹⁶, hogy lelkem készséges legyen,**

Másodszor szól Dávid az örömről (vö. 10.v.). Amint láttuk, tudja, hogy ez Istentől függ; ezért kéri, hogy adja vissza neki örömét.

Itt ezt „**üdvösséged örömének**” nevezi, és ezzel megnevezi az öröm lényegét és okát, a „**szöszón**” (ugyanaz a szó, mint a 10. versben): az Isten üdvössége. Isten üdvössége megszabadít a bűntől, ami elidegenít minket Istentől. És képessé tesz arra, hogy megálljunk Isten előtt és szolgáljunk neki.

⁹⁶ Zsolt 3,6.

Az üdvösség boldogságához hozzátartozik a **„készéges lélek”**. Vajon mit mondhatott volna Dávid, ha velünk együtt olvashatta volna Pál apostolnak a filippibeliekhez írott levelét? *„Mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a cselekvést az ő tetszésének megfelelően”* (Fil 2,13). Szinte hallom az Isten szíve szerinti embert, amint hangosan ezt kiáltja: „Éppen erre van szükségünk! Istennek jó akarat kell megajándékoznia és ebben meg is kell őriznie minket, különben rossz akaratban maradunk meg!”

(3.) DÁVID A BŰNÖSÖK SZABADULÁSÁÉRT ÉS JERUZSÁLEM JÓLÉTÉÉRT IMÁDKOZIK (15–21.v.)

**15.v.: hogy taníthassam utaidra a hűtleneket,
és a vétkesek megtérjenek hozzád.**

„hogy taníthassam utaidra a hűtleneket”: Ez csodálatos eredménye Dávid helyreállításának. Milyen hálás volt Dávid azért a hűségért, amit Isten tanúsított iránta, miközben nem hagyta magára bűnével. Amit Dávid Isten jótéteményeként tapasztalt meg, ezentúl másoknak is meg kell tudniuk tőle. Nem csak a saját, de mások üdvössége is fontos számára.

Dávid – mint utána Pál is – a „pogányok tanítója.” Mit tanulhatunk ezekből? Mit tanítsunk meg a bűnösöknek? Azt, hogy kicsoda

Isten és ki a bűnös, mi a teremtés és bűneset, mi a bűn és megváltás, mi a kegyelem és ítélet, ki a szabadító és a bíró.

Az eredmény: hogy **„a vétkesek megtérjenek hozzád”**: Az Isten által tanított bűnösök Istenhez vonzódnak (Jn 6,44–45) és megtérnek Istenhez. Nem Dávidhoz fognak fordulni. Ha az evangélista igazán a *„nemzetek tanítója”* (2Tim 1,11), akkor az emberek nem az evangélistához, hanem Istenhez fognak vonzódni.

**16.v.: Ments meg, mert vért ontottam,
ó Isten, szabadító Istenem!
És igazságodat ujjongva hirdeti nyelvem.**

„ujjongva hirdeti nyelvem”: Miután felismerte Dávid, hogy milyen nagy a vétke, és miután bevallotta azt, attól kezdve tudta szívből dicsérni Istent. Ugyanazt fogja megtapasztalni Izráel is, ha ismét megtér Istenhez (Hós 14,3).

„igazságodat”: Azt vártuk volna, hogy itt nem „igazságodat”, hanem „kegyelmedet” fog mondani. De hát nem Isten kegyelme az, amit akkor dicsérünk, amikor megtapasztaltuk az üdvösséget? De, bizonyosan, de még inkább Isten igazsága az, amin csodálkozunk és nem tudunk nem dicsérni, ha megismerjük, hogy az igaz Isten meg tudott menteni, meg tudott bocsátani és meg tudott igazítani anélkül, hogy

megtagadta volna igazságosságát (Róm 3,23–26). Ő az Isten, egyedül csak ő, igaz Isten és szabadító (Ézs 45,21). Éppen ez az evangélium dicsősége és egyben az ereje is: Kinyilatkoztatja Isten igazságosságát (Róm 1,17). Ezért mondja János is: „*Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz ő: megbocsátja bűneinket, és megtisztít minket minden gonoszástól*” (1Jn 1,9).

**17.v.: Nyisd meg ajkamat, Uram,
és dicséretedet hirdeti szám.**

„Nyisd meg ajkamat, Uram”: Miután bűnbe estünk, nem tudjuk könnyedén ismét megnyitni ajkunkat Isten dicséretére, ha valóban elítéltük a bűnt. Dávid visszariad attól, hogy élénken énekeljen Isten megbocsátó kegyelméről, és sokkal inkább azért imádkozik, hogy Isten nyissa meg a száját. Ha ezt megtette Isten, akkor ugyanolyan őszintén, mint amilyen örömmel éneklé Istene dicséretét.

Senkinek sem kell segíteni ahhoz, hogy átkozódásra, káromkodásra és gyalázkodásra nyissa a száját. Magától ömlik belőle a szenny (Mt 12,34; 15,9). De hogy tiszta, igaz és építő dolgok jöjjenek ki a szánkból, a Teremtőnek és Megváltónak kell megnyitnia a szánkat. Ezt Pálnak is tudnia kellett, mert egyébként nem kért volna közbenjárást, hogy Isten adjon neki szót, amikor megnyitja a száját az evangélium hirdetésére (Ef 6,19).

**18.v.: Hiszen a véresáldozatot nem kedveled,
és ha égőáldozatot⁹⁷ adnék is, nem vennéd szívesen.**

**19.v.: Isten előtt a töredelmes lélek a kedves áldozat.
A töredelmes és megtört szívet⁹⁸ nem veted meg⁹⁹, Istenem!**

Hogy Isten **„a véresáldozatot nem kedvelte,”** azt már a 40. zsoltárból is ismert. Isten az igazságban gyönyörködik (51,8), nem a formaságokban; a belső tisztaságban (51,12), és nem a felületes istentiszteletben. Isten **„irgalmasságot akar, nem áldozatot”** (Hós 6,6). Dávid tudta ezt, míg ő utána ezer évvel a zsidók vezetői nem értették meg (Mt 12,7). Ászáf, a templomi énekes is tudta ezt (Zsolt 50,7). Így előre vetítik az Úrnak ezek az ószövetségi szolgálói az egész újtestamentumi istentisztelet megértését, ami nem ismer előírásokat a külső formára és a cselekmények menetére vonatkozóan.

A **„megtört szívet Isten nem veti meg”.** Ahogy mindnyájan érezzük, van valami rendkívül meggyőző Dávid vallomásában. Ennek megfelelően nagy hatása volt. Kétszáz évvel Dávid után Jóel így kiált fel: **„Szíveteket szaggassátok meg, ne a ruhátokat”** (Jóel 2,13). Dávid után háromszáz évvel Ézsaiás szájából ezt halljuk: **„Magasságban és**

⁹⁷ Zsolt 40,7; 50,9.

⁹⁸ Ézs 57,15; 66,2.

⁹⁹ Zsolt 22,25; 69,34.

szentségben lakom, de a megtörttel és alázatos lelkével is. Feliüdítem az alázatosak lelkét, feliüdítem a megtörtek szívét” (Ézs 57,15). Négyszáz évvel Dávid után így kiált Jeremiás: „Az ÚRért metélkedjete körül, szívetek előbőrét távolítsátok el” (Jer 4,4). Az Istentől való Tanító és Dávid Fia megerősíti Dávid és a próféták tanítását, amikor ezer évvel Dávid után azt tanítja a tanítványoknak, hogy az ember szívéből csak bűn származik (Mt 15,19). Mivel ez így igaz, ezért csak a megtört szív lehet kedves Istennek, és csak az nevezhető áldottnak, aki tiszta szívet kapott (Mt 5,8).

**20.v.: Tégy jót a Sionnal¹⁰⁰ kegyelmesen,
építsd fel¹⁰¹ Jeruzsálem kőfalait!**

**21.v.: Akkor majd kedveled
a helyesen bemutatott áldozatokat¹⁰²,
az égőáldozatot és a teljes áldozatot.
Akkor majd áldozhatnak oltárodon bikákat.**

Milyen szép, amikor botlásunk és helyreállításunk kitárja a szívünket a Sion javára. Dávid nem csupán személyes vigasztalásban részesült bűnére az elfogadott bűnbocsánat által, hanem egyúttal értelme

¹⁰⁰ Zsolt 2,6.

¹⁰¹ Zsolt 69,36; 102,17; 147,2.

¹⁰² Vö. Zsolt 40,7–9; 50,23; 69,31.32.

is kitárult Isten egész népe üdvössége érdekében. Így Isten mégis jóra fordítja a rosszat. Vajon képesek leszünk-e valaha is eléggé dicsérni őt bölcsességéért?

De miért kéri Dávid, hogy építse meg az Úr „Jeruzsálem kőfalait?” Nem álltak-e ezek már régen Dávid idejében? Ez a vers sokaknak adott okot arra, hogy a zsoltár keletkezési idejét a száműzetés utáni időre datálják. Ezzel azonban ellentmondanak a címsor adatainak. Nem, Dávid megértette, hogy bűnével okot adott a gyalázkodásra Isten városa ellen és a nép ellenségeinek (2Sám 12,14), és ezzel mintegy rést nyitott nekik a város falán. És felismerte azt is, hogy az egész népnek meg kell tanulnia mindazt Isten szentségéről és kegyelméről, bűneikről és Isten bocsánatáról, amit ő megtanult, mert Isten valóban csak akkor „kedveli a helyesen bemutatott áldozatokat, az égőáldozatot és a teljes áldozatot.”

II./ TANULSÁGOS ÉS FIGYELEMREMÉLTÓ DOLGOK AZ 51. ZSOLTÁRRAL KAPCSOLATBAN

„Ez az egyik legfontosabb tanító zsoltár, amelyben Dávid helyesen tanít minket arra, hogy mi a bűn, honnan ered, milyen kárt okoz és hogyan lehet megszabadulni tőle. Mert ebben a zsoltárban és sehol máshol nem közli Isten olyan világosan, hogy ez örökletes és velünk született, amivel szemben nem segíthet semmi más, egyedül Isten ke-

gyelme. Istennek újjá kell teremtenie minket Lelke által, új lényé és teremtménnyé kell szülnie, különben olyan erős lesz a rémület és kétségbeesés, hogy még a csontokat is összetöri, amíg kegyelme meg nem vigasztal minket. Ezután, ha újjá lettünk kegyelme és Lelke által, joggal taníthatunk, dicsérhetünk, hálát adhatunk, prédikálhatunk, sőt szenvedhetünk és hordozhatjuk a keresztet is. Ezeket is helyénvaló igaz áldozatoknak nevezni Dávid, és az összes többi áldozatot elutasítja, hiszen ilyenek nélkül történtek a nagy szentek áldozatai. És azt kéri Dávid a zsoltár végén, hogy ilyen áldozatok és istentisztelet tartására szeretné építeni és megőrizni Jeruzsálem városát” (**Luther**, *Összegzések a zsoltárokról*).

„Akkor keletkezett ez a zsoltár, amikor Dávid rendkívül súlyos büntetést követett el, és halálos lelki levertségbe került. Nátán feddése felbuzdította, és nem csak megundorodott önmagától és megalázta magát Isten előtt, hanem sokkal inkább azt akarta, hogy bűnbánata ismeretes legyen az egész világ előtt, és őrizték meg az erre való emlékezést a későbbi nemzedékeknek is” (**Kálvin**).

„Jóllehet Dávid egészen meghatározott okból írta ezt a zsoltárt, mégis olyan általános érvényű, mint bármelyik Dávid zsoltár. Az összes bűnbánati zsoltár közül ez a legkiemelkedőbb, mivel ez fejezi ki legőszintebben a bűnbánó bűnös legbelsőbb aggodalmát és kívánságait. Milyen kár, hogy az Istennel való kapcsolatunkban valami mást is

mondanunk kell, mint Isten dicséretét, mert ez a menny munkája. Mi azonban magunknak okozunk gondot saját bűneinkkel és ostobaságunkkal. A kegyelem trónjához kell járulnunk bűnbánó magatartással, meg kell vallanunk bűneinket és Isten kegyelméért kell könyörögnünk. Ha erre megfelelő szavakat keresünk, sehol sem találunk erre alkalmasabbat, mint ebben a zsoltárban” (**Matthew Henry**).

„Ebben a bűnbánati zsoltárban fenntartás nélküli nyíltsággal áll a zsoltáros Isten és emberek elé, mint bűnös ember, és egyúttal teljes bizonyossággal ragadja meg Isten kegyelmét, és bűne eltörléséért könyörög. A bűn felismerése mélysége, a bűnbánat komolysága és őszintesége, a sóvárgás a belső megújulás után és Isten irgalma dicsérete – mindez különös hangsúlyt ad a hét bűnbánati zsoltár közül ennek a zsoltárnak. Nem hiába becsülte különösen is nagyra Luther Márton, és mindig újra és újra magyarázta ezt a bűnbánati zsoltárt” (**Lamparter**).

„Ez az úgynevezett negyedik bűnbánati zsoltár az óegyházi besorolás szerint, amely annyiban hasonlít a 32. zsoltárhoz, hogy ebben is a bűnbocsánat áll kifejezetten kérésként az imádság középpontjában. Ott már átélte és megtapasztalta a zsoltáros a bűnbocsánatot, itt azonban még keresi a megbocsátást” (**Brandenburg**).

„Dávid bűne történetét a 2Sám 11–12. fejezeteiben ismerjük meg. Ennek a zsoltárnak a Dávidja és a 2Sám 11 cinikus taktikusa kö-

zött Nátán próféta áll. Isten Igéje hatalmát sehol sem ábrázolják nyomatékosabban, mint ebben a változásban” (D. *Kidner*).

„Prófétai kitekintés: Ez a zsoltár Izráel nemzeti bűnbánata idejére és helyreállítására utal... A Zak 12,10–14 megmutatja, hogy a bűnbánat nemzeti és egyúttal jelentősen személyes lesz. Így látjuk, hogyan használja a Szentlélek Dávid tapasztalatát, hogy kifejezze mindazokat a lelkiismereti nehézségeket, amiket az istenfélő maradéknak át kell élnie, mielőtt bemehet az ezeréves királyság nyugalmába. Figyelemreméltó, hogy egyes zsidó liturgiák szerint ezt a zsoltárt a nagy engesztelés napján olvasták fel, amely az eljövendő nagy napot előzi meg, amikor Izráel megérti és megvallja, hogy a Megfeszített a Bárány volt, akit Isten választott ki nekik, és aki egyszer s mindenkorra érvényes áldozatával megalapozta nemzeti helyreállításukat” (*Clarke*).

3.v.: „Könyörülj rajtam kegyelmeddel, Istenem”: Egy igazán bűnbánó szívnek nincs más a szeme előtt, csak a bűnei és nyomorúsága a lelkiismeretében. Ezért nem mondhatja ezeket a szavakat alapos komolysággal az, aki úgy gondolja, hogy szóval és tettel segíthet önmagán, mert még nem egészen nyomorult, hanem Isten kegyelmén kívül érez még önmagában egy kis vigasztalást. A lényeg a következő: »Ó, Úristen, sem ember, sem teremteny nem képes sem segíteni, sem megvigasztalni, olyan nagy a nyomorúságom; mert nem testi, nem is evilági a bajom. Ezért egyedül te tudsz nekem segíteni, mert te Isten és örök-

kévaló vagy. Könyörülj meg rajtam, mert irgalmad nélkül minden dologom rettenetes és elkésérítő»” (*Luther, A negyedik bűnbánati zsoltár magyarázata*).

3b.v.: „Istenem, töröld el hűtlenségemet nagy irgalmaddal!”

Alapos bűnbánat szavai ezek, amik hangsúlyozzák, hogy nagy és sok Isten kegyelme, mivel nagy és sok a bűn is, ahogy az apostol mondja: »Ahol megnövekedett a bűn, ott még bőségesebben kiáradt a kegyelem« (Róm 5,20). Azért nem ízlik a kegyelem a kevélyeknek; mert a bűneiknek még nincs rossz íze nekik” (*Luther, A negyedik zsoltár magyarázata*).

6.v.: „Egyetlen Isten elleni bűn sem lehet kicsi, mivel a menny és föld nagy Istene ellen irányul. Ha a bűnös képes megtalálni egy kisistent, akkor talán képes megtalálni a kis bűnöket is” (*John Bunyan*).

7.v.: „Dávid megvallja, hogy bűnben született és bűnben fogant édesanyjában. Ezzel nem az apja vagy anyja vétkeit akarja megróni, hanem – hogy minél inkább hangsúlyozza Isten iránta való jószágát – megvallja saját romlottságát, amiről állítja, hogy születése óta megvan” (*Kálvin, Istitutio II. 1. 5.*)

12.v.: „Az erős lelket újítsd meg bennem!”: Az Istentől elfordult lélek testtől való és Ádám lelke, amely minden dologban önmagára

irányuló és a maga hasznát keresi. Ez veleszületett dolog. Az őszinte lélek, a jó akarat, amely egyenesen Istenre irányul, egyedül Istent kereső, amelyet újjá kell teremteni és Isten árasztja szívünk legbensőbb részébe, hogy ne legyen csalárdság a lelkünkben, hanem szeressük Isten akaratát teljes lényünkben” (**Luther: A negyedik bűnbánati zsoltár magyarázata**).

12.v.: „Teremts bennem”: Eddig Dávid bűnei bocsánataért imádkozott. Most azért imádkozik – hogy ajándékozza meg Isten a Szentlélek kegyelmi ajándékával, amelyet elvesztett, vagy legalább is megérdemelte, hogy elveszítse. Dávid rádöbbsent, hogy nem érdemli meg a Lélek adományát, sőt, úgy érzi, hogy szinte már nincs is benne. Ezért most joggal kéri Istentől a korábbi állapotot. Az a tény, hogy Istennek új életet kell „teremtenie” benne, azt mutatja, hogy haszontalan tuskónak tartja magát addig, amíg őt Isten ereje csodálatos módon újjá nem teremti... Ha Istennek új teremtményeket kell „teremtenie”, akkor az ember megújulása éppen az ő csodálatos és mással össze nem hasonlítható műve. Mindaz, ami helyes és jó bennünk, az Isten kegyelmének ingyen ajándéka, gondoljunk akár az alapvető megújításra vagy egy bukás utáni helyreállításra.

Dávidnál az utóbbiról van szó. **„Új lelket”** kér Istentől. De nem az a véleménye, hogy támogathatja Isten gyenge szívét és megerősítheti beteg lelkét; sokkal inkább azt vallja, hogy a szívében nem található

semmiféle helyes és tiszta, hacsak nem kívülről kapja azt. Ebből az következik: A teljes emberi szív természetes állapotában balga és álnok. Ha a tisztaságnak és egyenességnek csupán a nyoma lenne meg benne természetétől fogva, bizonyára nem nevezné Dávid az egyiket a Szentlélek adományának, a másikat Isten teremtésének” (**Kálvin**).

III./ NYELVI MEGJEGYZÉSEK A 51. ZSOLTÁRHOZ

2.v.: „Amint [Nátán] ... bement”: „böbő”, ugyanaz az ige, ami a 2b. versben a „bement” szóra – „bá” . Tudatosan úgy fordítottam, hogy a héber szójáték is érzékelhető legyen.

3.v.: »hűtlenségemet«: Az M a négy mássalhangzót „psyj”-val – „pösáj” – „hűtlenségeim” vokalizálja, ami eléggé bizonyos, hogy téves, mivel Dávid bűnbánati imádságában a Betsabéval elkövetett konkrét bűnről van szó, amint azt a címfelirat is jelzi. Ezért inkább „pi-si”-t – „hűtlenségemet” vokalizálunk, ahogy azt a LXX és V is értelmezte, akik vokalizálatlan szöveget fordítottak.

4.v.: „Teljesen mosd le rólam bűnömet”: „haröbba kabböszéni”, szó szerint „tegyél nagygyá, moss meg engem”, azaz végezz nagymosást, „moss meg engem egy egész fürdővel.” Az Úr Jézus szavaira emlékezzünk: „Aki megfürdött, annak csak arra van szüksége, hogy a lábát mossák meg, különben teljesen tiszta” (Jn 13,10). A 9.

versben is a „*kabböszéni*” – (kábasz ige) – „*megmosni, taposással, gyúrással és ütögetéssel való mosást*” jelent (2Móz 19,10), míg a szinonima „*rähas*” „*öblítéssel való mosást*” jelent (1Móz 18,4; 2Móz 30,19; 3Móz 16,17).

9.v.: „*Tisztíts meg*” – „*töhattöéni*”, a kérés jussivussal van kifejezve, azaz visszafogottabb, kevésbé követelő, mint az imperatív – *hattaéni* – lett volna.

„és tiszta leszek”: „*ethár*”, állapotigét alkalmaznak a szokással ellentétben, imperfektumot perfektum helyett. Ez a legmegfelelőbb egy bűnbánati imádságban. Az imádkozó, aki tudatában van bűnösségének, nem meri azt követelni, hogy bocsásson meg neki Isten és akkor tiszta lesz. Mindezt Istenre bízva; ezért nyitva hagyja kérése eredményét.

16.v.: „*ujjongva hirdeti*”: – „*törannén*”, tulajdonképpen „*örüljek*”. Elberfeldi Biblia: „*ujjongva dicsérni*”. Buber: „*A szám beszél majd áldozatodról.*”

21.v.: „*áldoznak*”: „*jaalu*”, megközelítőleg: „*felengedni*”. Ennek az igenek a főnévi alakja „*óláh*” – „*tűzáldozat*”, ami szó szerint „*felemelkedést*” jelent.

102. ZSOLTÁR

1.v.: A nyomorult imádsága, amikor elcsügged, és kiönti panaszát az ÚR előtt.

2.v.: Hallgasd meg, URam, imádságomat, jusson hozzád kiáltásom!

3.v.: Ne rejtse el előlem orcádat, ha szorult helyzetben vagyok! Fordítsd felém füledet, ha kiáltok, siess, hallgass meg engem!

4.v.: Mert elmúlnak napjaim, mint a füst, izzanak csontjaim, mint a parázs.

5.v.: Szívem olyan, mint a levágott és elszáradt fű, még az evésről is elfelejtkezem.

6.v.: Hangos jajgatásom közben húsom a csontomra száradt. [Jób 19,20]

7.v.: A pusztai pelikánhoz hasonlítok, olyan vagyok, mint bagoly a romok közt.

8.v.: Álmatlan vagyok és oly magányos, mint madár a háztetőn.

9.v.: Mindennap gyaláznak ellenségeim, csúfolóim átkoznak engem.

10.v.: Hamut eszem kenyér gyanánt, és italomat könnyekkel keverem

11.v.: háborgó haragod miatt, mert fölemeltél, és eldobtál engem.

12.v.: Napjaim olyanok, mint a megnyúlt árnyék, én pedig elszáradok, mint a fű.

13.v.: De te, URam, örökre megmaradsz, nemzedékről nemzedékre emlegetnek.

14.v.: Indulj irgalomra Sion iránt, mert ideje, hogy megkegyelmezz neki, itt van már az ideje!

15.v.: Még a köveiben is gyönyörködnek szolgálid, a porán is szánakoznak.

16.v.: Félik majd, URam, nevedet a népek, és a föld királyai dicsőségedet,

17.v.: amikor felépíti Siont az ÚR, és megjelenik dicsőségesen.

18.v.: Törődik a gyámoltalanok imádságával, nem veti meg imádságukat.

19.v.: Meg kell ezt írni a jövő nemzedéknek, hogy dicsérje az URat az újjáteremtett nép.

20.v.: Mert letekintett az ÚR a szent magasságból, lenézett a mennyből a földre,

21.v.: hogy meghallja a foglyok sóhajtását, és megszabadítsa a halálraítélteket.

22.v.: Hirdessék az ÚR nevét a Sionon, és dicséretét Jeruzsálemben,

23.v.: amikor összegyűlnek a népek és országok, hogy az URat tiszteljék.

24.v.: Erőm megtört az úton, megrövidültek napjaim.

25.v.: De ezt kérem: Istenem, ne vedd el életemet annak delén, te, kinek évei nemzedékről nemzedékre tartanak!

26.v.: Te vetettél hajdan alapot a földnek, az ég a te kezed alkotása.

27.v.: Azok elpusztulnak, de te megmaradsz. Mind megavulnak, mint a ruha, váltod őket, mint az öltözetet. Ők változnak,

28.v.: de te ugyanaz maradsz, éveidnek soha sincs vége.

29.v.: Szolgáid fiai színed előtt lakhatnak, utódaik is megmaradnak.

I./ AZ ÚR ÖRÖKKÉVALÓ ISTEN

Ez az ötödik a hagyományosan bűnbánati zsoltároknak nevezett hét zsoltár közül (Zsolt 6; 32; 38; 51; 102; 130; 143), de ez egyáltalán nem bűnbánati imádság, hanem panasz egy nagy nyomorúságban, mert a valódi bűnbánati zsoltárokkal ellentétben az imádkozó nem bűnei terhe alatt szenved, hanem amiatt aggódik, hogy Isten elrejtette arcát előtte (3.v.), és haragszik rá (11.v.) amiatt a tény miatt, hogy Sion romokban hever (14–15.v.), és mivel fél, hogy Isten hamarosan kiragadja őt az élők földjéről (25.v.).

Ez a zsoltár olyan sok részletében hasonlít a 22. zsoltárhoz, hogy azt kell feltételeznünk, hogy ez is ugyanúgy Dávidtól származik (vö. az 5. verset a Zsolt 22,16-vel, a 13. verset a 22,4-el, a 16. verset a 22,28-al, a 18. verset a 22,25-tel, a 19. verset a 22,31-el, a 23. verset a 22,28-al; a 29. verset a 22,31-el). Van a 102. zsoltárban néhány kifejezés, amelyeket csak Dávid használ, mint például „*csontjaim*” (Zsolt 6,3; 22,1; 31,11; 32,3; 35,10; 102,4); *kiönteni* a szívét vagy a panaszát (102,1; 62,9). Úgy tűnik, hogy a zsoltárt nem Dávid írta, mert Jeruzsálem pusztulását siratja, és kéri Istent, hogy forduljon vissza kegyelmével a lerombolt városhoz. A zsoltár tehát ugyanabba az időszakba tartozik, amelyben Dániel a város helyreállításáért imádkozott a hetvenéves száműzetés végén (Dán 9.). Akkor a sok Dávidra emlékeztető kifejezést azzal kell magyarázni, hogy az istenfélők Izráelben Dávid zsoltárait olvasták épülésükre és így sajátították el sajátos nyelvezetüket. De mi-

ért nem profétálhatott volna Dávid népe eljövendő nyomorúságáról, aki proféta volt (ApCsel 2,30), és mint ilyen, nem profétálhatott-e a Messiás feltámadásáról (Zsolt 16), és ebben a zsoltárban is Krisztusról? És miért ne adhatta volna Isten Lelke Dávid szájába ezt az imádságot még jóval a baj bekövetkezése előtt, amelyet aztán a fogságban élő nép annál nagyobb buzgósággal imádkozhatott, amint ahogy Dávid kifejezésre juttatja ebben a zsoltárban a meghallgatás bizonyosságát is?

Ez a zsoltár – ugyanúgy, mint a 22. zsoltár is – messiási jellegű, és ezt is ugyanúgy idézik az Újszövetségben. A 26–28. verseket idézi a Zsid 1,10–12 a Messiás istensége bizonyítására.

A 2–3. versek kérései a Zsolt 101,2 kérdéseire emlékeztetnek. Itt azt kéri Dávid, hogy forduljon hozzá az Úr, ott azt kérdezte, mikor fog hozzá jönni az Úr. A Zsolt 101,3-ban ugyanúgy előfordul a „*ragaszkodni*” ige, mint a Zsolt 102,6-ban is.

A zsoltár címe szerint egy bajba jutott ember imádsága. Hogyan imádkozik az ilyen ember a nyomorúságban? Kihez imádkozik? Hogyan válaszol neki Isten? Ezekre a nagyon jelentős kérdésekre itt kapunk választ. Miután az imádkozó az Úr nevét hívta segítségül (2–3.v.), leírja, hogy milyen nyomorúságban van (4–12.v.). Vigasztalását Isten örökkévalóságában találja (13.v.), mert az ad neki bizonyosságot, hogy felemelkedik az Úr és irgalmazni fog Sionnak, de nem csak neki, hanem egész népének is (14–15.v.). A zsoltáros látása még jobban kitágul, és látja, hogy minden nemzet féli az Úr nevét, mert megérti, hogy Isten nem tér el szándékától még a föld népei vonatkozásában sem (16–

17.v.). Ez a felismerés táplálja a hitét, úgy hogy bizonyossággal vallja, hogy Isten nem rejtje el arcát a nyomorult elől, hanem meghallja segélykiáltását (18.v.). Most érti meg, hogy az ő és népe szenvedése az Isten által kijelölt út része, hogy üdvösségre vezesse őket, és hogy mindez azért van leírva, hogy Izráel és a nemzetek eljövendő generációi megismerjék ezekből az Urat és önmagukat, az Úrhoz jöjjenek, őt magasztalják és az ő nevét hirdessék (19–23.v.). Végül visszatér a nyomorúságához (24.v.), de úgy beszél arról, amit most már Isten örökkévaló üdvözeneteinek és azok beteljesedésének fényében lát (24–29.v.).

A zsoltár a következő három részre tagolódik:

1. A jelenlegi nyomorúság (2–12.v.);
2. Sion jövője (13–23.v.);
3. Az Úr örökkévalósága (24–29.v.).

A 2–12. versekben az imádkozó személyes nyomorúságával lép Isten elé; a 13–23. versekben egész népét a szíven hordozza; a 24–29. versekben az imádkozó ismét személyes nyomorúságáról beszél.

**1.v.: A nyomorult imádsága, amikor elcsügged¹⁰³,
kiönti¹⁰⁴ panaszát¹⁰⁵ az ÚR előtt.**

A 17; 86; 90; 142. zsoltárok mellett ez az ötödik, amelyet „imádságnak” neveznek.

A nyomorult „elcsügged”, de akkor is az Úr marad az ő osztályrésze (Zsolt 73,26), ami abban mutatkozik meg, hogy még tud imádkozni. A Zsolt 6,13-ban mondja Dávid, hogy éppen akkor kiáltott az Úrhoz, amikor elcsüggedt a szíve. Ahogy Jónás is megvallja: „*Amikor elcsüggedt a lelkem, az Úrra gondoltam*” (2,8). Gyakran előbb lelkünkben kell elcsüggednünk, amíg megértjük, mennyire szükségünk van az Úrra, és akkor kiáltunk hozzá (Zsolt 107,5–6).

Hogy „kiönti panaszát az ÚR előtt”, az a szívből jövő bizalmát fejezi ki. Siránkozása közben tárja ki a szívét. A szívünket azonban csak az előtt nyitjuk meg, akiben bízunk, és csak az Úr előtt öntjük ki, ahogy a Zsolt 62,9-ben mondja Dávid: „*Bízzatok benne ... öntsétek ki előtte szíveteket!*” Ha felborítunk egy edényt, a víz akadálytalanul kifolyik belőle. Így a zsoltáros ellenállás nélkül hagyja, hogy kedélye, bánata és így ő maga is Isten kezébe kerüljön (JSir 2,19). Akik Dávidhoz hasonlóan cselekesznek, azokat maga az Úr bátorítja fel, hogy ugyanolyan sürgető módon imádkozzanak, ahogyan ő tette.

¹⁰³ Jób 19,27; Zsolt 61,3; 107,5; 143,7; Jn 2,8.

¹⁰⁴ 1Sám 1,15; Zsolt 42,5; 62,9; 142,3; JSir 2,19.

¹⁰⁵ Jób 10,1; 21,4; Zsolt 55,3; 64,2.

(1.) A JELENLEGI NYOMORÚSÁG (2–12.v.)

a./ Hallgasd meg kiáltásomat! (2–3.v.)

2./ Hallgasd meg¹⁰⁶, URam, imádságomat,
jusson hozzád kiáltásom¹⁰⁷!

Az imádkozó az Úrhoz intézett kiáltással kezdi könyörgését. Ez az első, és ez a legfontosabb. Ahhoz az egyetlenegy segítőhöz kell fordulnunk, aki az embereknek adatott. Ez magától értetődőnek tűnik, mégis többnyire már itt hibát követünk el. Mi mindig embereknel keressük segítséget vagy szabadulást várunk megváltozott körülmények között. Nem annál keressük, aki Úr minden körülmények között. Ez igen nagy balgaság.

„kiáltásom”: ez a sürgetésnek, következképpen az imádság intenzitásának a kifejezése (vö. Lk 11,8). A Zsoltárok könyvében nem kevesebb, mint 27 vers van, amelyekben a zsoltáros Istenhez kiált. A következő vers megmagyarázza, miért kiált: Azért van szorongatott helyzetben, mivel elrejtí az Úr arcát előle.

¹⁰⁶ Zsolt 4,2; 17,1; 27,7; 30,11; 39,13; 54,4.

¹⁰⁷ Zsolt 5,3; 9,13; 17,1; 18,7.42; 22,6.25; 28,2; 31,23; 34,16.18; 39,13 és így tovább.

3.v.: Ne rejtse el előlem orcádat¹⁰⁸,
ha szorult helyzetben vagyok!
Fordítsd felém füledet,
ha kiáltok¹⁰⁹, siess¹¹⁰, hallgass meg engem!

„Ne rejtse el előlem orcádat:” Ettől fél az imádkozó leginkább, mert már megtapasztalta: „*De mikor elrejtetted orcádat, nagyon megrettentem*” (Zsolt 30,8); és azért imádkozik itt a zsoltáros úgy, ahogy a Zsolt 27,9; 69,18-ban is tette. Isten népe egyik legnemesebb kiváltsága az volt, hogy Isten megáldotta őket, miközben szeretettel fordult hozzá: Isten felragyogtatta orcáját Izráelen, népe felé fordította arcát (4Móz 6,25–26; Zsolt 11,7). Ez tette a népet teljesen boldoggá. Ez azonban most elmúlt; a nép tengődik, a város romokban hever. Mindez azt bizonyítja, hogy Isten elfordította arcát népétől. Ha pedig Isten elfordítja orcáját „*a nyomorúság napján*”, akkor elveszett a nép.

„Fordítsd felém füledet:” Itt két dolgon csodálkozunk: Először is, hogy „*hajlik Isten füle*” és meghallja, ha hozzá kiáltanak; másodszor, hogy a bűnben született emberek megtanulhatnak olyan őszinteséget, hogy Isten fülébe jutnak kiáltásaik, amíg nem válaszol. Ezt Dávid

¹⁰⁸ Zsolt 22,25; 27,9; 30,8; 44,25; 69,18; 88,15; 104,29.

¹⁰⁹ Zsolt 20,10; 56,10

¹¹⁰ Zsolt 22,20; 31,3; 69,18; 143,7.

ezt újra és újra megtette, olykor a nap folyamán többször is az Úr elé tárta ugyanazt az ügyet, amíg nem tudta, hogy az Úr elfogadta kérését: „*Bár reggel, délben, este gondban vagyok és sóhajtozom, ő meghallja hangomat*” (Zsolt 55,18). Ászáf sem hagyta abba imádságát, amíg nem kapott választ az Úrtól (Zsolt 77,3). Mindketten Jákób ősatyjuktól tanulhatták meg ez, aki egész éjjel küzdött Istennel és nem engedte el addig, amíg meg nem áldotta (1Móz 32,27).

„ha kiáltok, siess, hallgass meg engem!”: A 20. zsoltárból már megtanultuk ezt; a szent a „*nyomorúság napját*” az Istenhez kiáltás napjává teszi (Zsolt 20,2.10), ahogy Ászáf is tette: „*Nyomorúságom idején az Úrhoz folyamodom*” (Zsolt 77,3). Gyakran csak a bajban tanulunk meg komolyan imádkozni és akkor tapasztaljuk meg a Zsolt 56,10 értelmében: „*Meghátrálnak majd ellenségeim, amikor hozzád kiáltok. Ebből tudom meg, hogy Isten velem van.*” Sajnos, túlságosan is gyorsan elfelejtjük, amit megtanultunk, úgy hogy többnyire túl sokáig tart, amíg imádkozunk, amikor ismét nyomás alá kerülünk.

„siess, hallgass meg engem!”: Dávid többször is imádkozott így (Zsolt 22,20; 31,3; 69,18; 143,7). Ismét csodálkozunk az imádkozó merészségén. Nem elég, hogy azzal a kéréssel fordul Istenhez, hogy forduljon hozzá, hogy hajoljon le hozzá, hallgassa meg a kiáltását, hanem azt is szeretné, hogy gyorsan, hamar, sietve hallgassa meg az Úr! Emlékezzünk arra, hogy a Szentlélek adta annak idején a szent emberek

szájába ezeket az imádságokat, és később arra vezette őket, hogy írják le ezeket az imákat, hogy így minden szent tanulhasson belőlük úgy imádkozni, ahogy Istennek tetszik.

b./ **A szükség nagy (4–12.v.)**

Az imádkozó azért kiáltott Istenhez, hogy hajtsa hozzá a fülét; most pedig ábrázolja azt az ínséget, ami sürgős imádságra készíti.

4.v.: Mert elmúlnak napjaim, mint a füst¹¹¹, izzanak csontjaim¹¹², mint a parázs¹¹³.

Elszálló „füstként” tűnnek az imádkozó napjai. Sok bibliai író használja a mulandóságnak ezt a jelképét (Zsolt 37,20; 68,3; Ézs 51,6; Hós 13,3). Jób arról panaszkodik ínségében, hogy napjai gyorsabbak a takács vetélőjénél (Jób 7,6). Mulandósága gyötörte őt Isten maradandósága és változhatatlansága láttán, de éppen ez ösztönözte arra, hogy ragaszkodjon az örök és változhatatlan Istenhez.

Miközben Dávid olyan gyengének és egyensúlyát veszítettnek érzi magát, mint az elszálló füst, olyan, mint aki minden érzékszervével érzékeny a fájdalomra, aki semmiben sem oldódhat fel, hanem Istenre

¹¹¹ Zsolt 37,20; 68,3; Ézs 51,6; Hós 13,3.

¹¹² Zsolt 6,3; 22,15.18; 31,11; 32,3; 35,10.

¹¹³ Jób 30,30; Zsolt 38,8.

utalt lénye az, amire állandóan emlékeztetik csontjai; csontjai, amelyek most nem örvendeznek úgy, ahogy időnként ez történik (Zsolt 35,10), hanem úgy „*izzanak, mint a tűz*” (Zsolt 38,8).

5.v.: Szívem olyan, mint a levágott és elszáradt fű¹¹⁴, még az evésről¹¹⁵ is elfelejtkezem.

„*Mint a fű,*” amelyik elszárad (vö. Zsolt 37,2; Ézs 15,6; 42,15), olyan „levágott és elszáradt a szívem”: Dávid egyszer úgy érezte, hogy a szíve megolvad belsejében, mint a viasz (Zsolt 22,15), azaz egyáltalán nincs ereje, hogy gondolatait és érzéseit kordában tartsa és irány szabjon nekik. Itt megtapasztalja, hogy minden életkedv eltávozik a szívéből, úgyhogy „*elfelejt enni,*” mint Saul, aki közelgő halála tudatában enni sem tudott (1Sám 28,23).

6.v.: Hangos jajgatásom¹¹⁶ közben húsom a csontomra¹¹⁷ száradt.

„Hangos jajgatása közben”: Dávid nem eszik és lesóványodik Jóbhoz hasonlóan, aki így panaszkodott: „*Bőröm és húsom a csontomhoz tapad, csak a fogam húsa maradt meg*” (Jób 19,20), ahogy ő maga

¹¹⁴ Zsolt 37,2; Ézs 15,6; 42,15.

¹¹⁵ 1Sám 28,23.

¹¹⁶ Jób 3,24; 23,2; Zsolt 6,7; 31,11.

¹¹⁷ Jób 16,8; 19,20; Zsolt 31,10; 109,24.

is a Zsolt 31,10–11-ben. Dávid azonban bizonyos volt abban, hogy sóhajta nincs elrejtve Isten elől (Zsolt 38,10), és azt is tudta, hogy Isten nem veti meg a nyomorultak nyomorúságát (Zsolt 22,25).

7.v.: A pusztai pelikánhoz¹¹⁸ hasonlítok, olyan vagyok, mint bagoly a romok közt.

8.v.: Álmatlan¹¹⁹ vagyok és oly magányos, mint madár¹²⁰ a háztetőn.

A zsoltáros Isten szentjeként „a pusztai pelikánhoz” hasonlít, egy vízimadárhoz a szárazföldön. Mindenki, aki Dávidhoz hasonlóan Isten után vágyakozik (Zsolt 63,2–3), és akik Ázáfhoz hasonlóan a menny után vágyakoznak (Zsolt 73,25), szenvednek attól a közegtől, amiben élniük kell. Olyanok ők, „*mint a füstre tett tömlő*” (Zsolt 119,83), homály és tisztátalanság közepette vannak, mégis elkülönülnek hitük és vágyuk által.

Fokozza az imádkozó ínségét magányossága; mert olyan, „mint bagoly a romok közt”.

¹¹⁸ Ézs 34,11; Zof 2,14.

¹¹⁹ Mt 26,41; Mk 13,37; 1Kor 16,13.

¹²⁰ Zsolt 11,1; 124,7; 119,82; JSir 3,52.

Ennek a versnek a szavai a próféták iratainak két olyan szakaszára is emlékeztetnek, amelyek a kietlenségről és pusztulásról beszélnek, amelyekben ugyancsak említésre kerülnek a pelikánok (Ézs 34,11; Zof 2,14). Dávid természetesen nem ismerte ezeket a szövegeket, hiszen Ézsaiás és Zofóniás több száz évvel utána éltek, de mivel őt is ugyanaz a Lélek inspirálta, mint azokat, ő is utalt ezekkel a szavakkal Jeruzsálem pusztulására és elpusztítására; a 15. versben nyíltan beszél erről.

„oly magányos /vagyok/, mint madár a háztetőn”: A magányosság olyan sors, amiben Dávid Jóbbal, Pállal és más szent emberekkel is osztozott (Jób 19,13.14; Zsolt 31,12; 38,12; 69,9; 88,9; 2Tim 1,15). A Zsolt 11,1;124,7; Péld 6,5 emlékeztetnek arra, hogy a madarak félénkek és általában védtelenek, és könnyen s egyszerűen csapdába eshetnek.¹²¹

**9.v.: Mindennap¹²² gyaláznak¹²³ ellenségeim,
csúfolóim átkoznak engem.**

Hogy a szenvedő szent magányos, nem jelenti azt, hogy egyedül marad. Vannak **„ellenségei”**, akik nem akarják közvetlenül az életét

¹²¹ A pelikánnal és bagollyal (7.v.) elletétben a „madár” – „cippór” lehetett tiszta állat is, amit különböző áldozatokra használhattak (3Móz 14,4–7; 5Móz 14,11).

¹²² Zsolt 25,5; 32,3; 38,7; 42,4; 44,22; 56,3.6; 73,14; 86,3; 88,18

¹²³ Zsolt 22,7; 31,12; 42,11; 44,14; 55,13; 69,21; 73,8; 74,10; 79,4; 109,25.

(vö. Zsolt 38,13; 41,6), de *„mindennap gúnyolódnak rajta.”* Mi árthat jobban egy őszinte, kegyes léleknek, mint a megvetés? És *„naponta”* ezt teszik az ellenségei. Azt mondja Dávid az egyik helyen, és Krisztus Lelke szól benne: *„A gyalázat összetörte szívemet”* (Zsolt 69,21).

Az imádkozó azt mondja az ellene gyalázkodókról, hogy *„esküdözésük”*-kel kinyilvánítják: Isten tegye őket ugyanolyan szerencsétlené, mint őt, ha nem hajtják végre elhatározásukat és nem pusztítják el őt. Az Ézs 65,15-ben hasonlóan fogalmaz a szentírő: Az istentelenek neve csak átok formájában kerül szóba a választottak körében akkor, amikor esküt tesznek.

**10.v.: Hamut¹²⁴ eszem kenyér¹²⁵ gyanánt,
és italomat könnyekkel¹²⁶ keverem.**

A **„hamu”** az önbírálatot és önmegalázást (1Móz 18,27; Jób 42,6) gyászt, fájdalmat (2Sám 13,19; Eszt 4,1.3; Jer 6,26) és bünbánatot jelenti. Mikor az imádkozó azt mondja, hogy hamut eszik, *„mint a kenyeret,”* ez azt jelenti, hogy semmi más nem tölti be, csak a bánat, fájdalom s megaláztatás, és sem a vigasztalás, sem a bátorítás nem erősíti meg úgy, ahogy a kenyér (vö. Zsolt 104,15). A második sor variálva hangsúlyozza ugyanezt a gondolatot. Ahelyett, hogy friss vízzel frissül-

¹²⁴ 1Móz 18,27; Jób 42,6; 2Sám 13,19; Jer 6,26.

¹²⁵ Zsolt 14,4.

¹²⁶ Jób 3,24; Zsolt 42,4.

ne fel, mint a szomjas ember, szomorúságot kell innia, mint Kórah fiainak: „*Könnyem lett a kenyerem éjjel és nappal, mert egész nap ezt mondogatják nekem: Hol van a te Istened? Hol van a te Istened?*” (Zsolt 42,4).

**11.v.: háborgó haragod¹²⁷ miatt,
mert fölemeltél, és eldobtál engem.**

„háborgó haragod miatt”: Ahogy Dávid (Zsolt 6,2; 38,1) és Ászáf is (Zsolt 74,2), az imádkozó is megretten attól, hogy Isten ellene fordul haragjában. Ászáf azt kérdezi: „*Meddig füstölög haragod néped imádsága ellenére*” (Zsolt 80,5) és meddig haragszik még Isten a népére („*Kenyér helyett könnyel etetted őket, bőségesen adtál inni könnyeket*” Zsolt 80,6). Mózes tudja, hogy neki is és népének is vége van, ha Isten továbbra is haragszik rá, és nem fordítja felé kegyelmét hamarosan (Zsolt 90,7).

„mert fölemeltél”: Dávid úgy panaszkodik itt, mint Jób: „*Fölemelsz, és elsodortatsz a széllal, szétmállasztasz a viharban*” (Jób 30,22). Ez az Isten előtti teljes tehetetlenség kifejezése. Megdöbbentő a következő kifejezés:

¹²⁷ Zsolt 6,2; 38,2; 74,1; 80,5.6; 90,7.

„és eldobtál engem”: Ez emlékeztet Jeremiás egyik szavára, ami szerint Isten el akarja taszítani a népét, mégpedig Jeruzsálem városából a babiloni fogságba: „*És elvetlek benneteket szíнем elől, ahogyan elvettem testvéreiteket, Efraimnak minden ivadékát*” (Jer 7,15). Akkor ellenséggé lett Isten? Így gondolta Jób, mert nem értette szenvedését, és nem akartak véget érni gyötrelmei (Jób 13,24; 16,9).

**12.v.: Napjaim¹²⁸ olyanok, mint a megnyúlt árnyék¹²⁹,
én pedig elszáradok, mint a fű¹³⁰.**

A „**napjaim**” kifejezés négyszer fordul elő ebben a zsoltárban.

A „**a megnyúlt árnyék**” a nap végét jelzi; a „**napjaim**”, azaz a napok összességében olyanok, mint egy megnyúlt árnyék, ami nem jelent mást, mint hogy Dávid élete végét látja közeledni. Ez az aggodalom a 24–25. versekben konkrét kérdésben fejeződik ki.

„mint a fű”: Az imádkozó ismét az elszáradó fűhöz hasonlítja magát (vö. 5.v.).

¹²⁸ Zsolt 39,5.6.

¹²⁹ Jób 17,7; Zsolt 109,23.

¹³⁰ 2Kir 19,26.

(2.) SION JÖVŐJE (13–23.v.)

Ahogy az első szakasz, úgy ez is az Úrral kezdődik. A 2. versben Dávid az Urat hívta segítségül; itt úgy tesz róla hitvallást, mint aki örökké megmarad, ellentétben övele, aki elszárad, mint a fű. Isten úgy válaszolt Dávid kiáltására, hogy olyan hitet adott neki, amely győzedelmeskedik minden látszat felett, hitet Isten örökkévalóságában és változhatatlan hűségében, amelyből a üdvösség és áldás helyreállítása bizonyossága származik, amely túlmutat Izráelen és minden népen, világosságot és életet hoz (vö. Róm 11,12.15).

a./ Az Úr ismét kegyelmesen fordul népéhez (13–18.v.)

**13.v.: De te, URam, örökre¹³¹ megmaradsz,
nemzedékről nemzedékre emlegetnek¹³².**

„De te, URam:” A „de” fordulópontot jelent, az eddigi panaszhoz képest ellentétet, mert az imádkozó most elfordul ínségétől és Istenhez fordul (mint egykor Ászáf: Zsolt 77,11–13). Mihelyt ezt teszi, a sötétség átadja a helyét a világosságnak és az aggodalomból bizalom lesz.

¹³¹ Zsolt 103,19; JSir 5,19.

¹³² Zsolt 30,5; 97,12; 11,4; 135,13; 145,7.

„te... örökre megmaradsz”: Az Úr a mennyben állította fel a trónját (Zsolt 103,19), és ez azt jelenti, hogy mindenek felett uralkodik (Zsolt 103,19b), Izrael elnyomói és az imádkozó szidalmazói felett is. Ő örökké trónol; kormányzásáról soha sem fog lemondani; ezért népe megalázása sem maradhat örökké.

„emlékezeted”: Az Úr nem változik, és csodatettei, különösen az ősatyáknak adott csodálatos ígéretei és az Egyiptomból való szabadulása emlékezete megmarad, és ez az emlékezés megtanítja a hívőket arra, hogy Isten nem vonja vissza ígéreteit, amiket Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak adott, és amelyeket Mózes által hirdetett.

**14.v.: Indulj¹³³ irgalomra¹³⁴ Sion iránt,
mert ideje¹³⁵, hogy megkegyelmezz neki,
itt van már az ideje!**

Mivel Isten változhatatlan, nem változtatja meg Sionnal kapcsolatos szándékát. Ezért vallhatja a zsoltáros:

„Indulj irgalomra:” Amikor felemelkedik Isten, akkor eljön övéi segítségére és földre veti ellenségeit (Zsolt 3,8; 12,6; 35,2; 44,27; 68,2; 74,22).

¹³³ Zsolt 3,8; 12,6; 35,2; 44,27; 68,2; 74,22; Jer 2,27.

¹³⁴ Zsolt 103,4.13.

¹³⁵ Zsolt 119,126.

Isten közbelép és kisegíti népét a fogságból; „irgalomra /indul/ Sion iránt”, mert annak nincs elég ereje, hogy megszabaduljon. Mint egy atya, aki felsegíti gyenge, tehetetlen gyermekét, úgy segít Izráel Istene talpra állítani kudarcot vallott és gyámoltalan gyermekének (Zsolt 103,13).

„mert ideje, hogy megkegyelmezz neki”: Eljött az idő, hogy a nép – vagy tulajdonképpen: annak csak egy maradéka – megalázza magát; ez szenved bűnei és azok következményei miatt; ez felismeri, hogy nincs joga szabadulásra; és amikor ez eljön, csupán kegyelemből történik.

„itt van már az ideje”: Az Isten által meghirdetett száműzetés ideje hetven év volt (Jer 29,109. Ahogy Dániel, amikor ezt megtalálta Jeremiás irataiban (Dán 9,1–2), most az imádkozó is azzal a bizalommal fordul Istenhez, hogy ő beteljesíti szavát a meghatározott időben és meglátogatja a népét. A meglátogatás ideje az üdvösség ideje, amiről Ézsaiás még a fogság előtt prófétált: „Ezt mondja az ÚR: A kegyelem idején meghallgatlak, a szabadulás napján megsegítelek. Megőrizlek és megajándékozom általad szövetséggemmel népemet, hogy te állítsd helyre az országot, és oszd szét az elpusztult örökséget” (Ézs 49,8).

Ha ezek beteljesednek, az embereknek élniük kell velük: „Vele együtt munkálkodva intünk is titeket; úgy éljete, mint akik nem hiába

kapták az Isten kegyelmét. Mert ő mondja: »A kegyelem idején meghallgatlak, és az üdvösség napján megsegítelek. Íme, most van az üdvösség napja!«” (2Kor 6,1–2).

Aki ezt elmulasztja, amilyen nagy a bűne, olyan nagy az ostobasága is, és így önmagán kívül senkit sem vádolhat az elmulasztott lehetőségért.

15.v.: Még a köveiben is gyönyörködnek szolgálid¹³⁶, a porán is szánakoznak.

Nehémiás volt az a szolga, akinek számítottak Jeruzsálem „kövei” és aki „siránkozott törmelékei” miatt (Neh 1,3–4), és mivel bántották a város törmelékei, imádkozott Jeruzsálem újjáépítéséért (Neh 1,5–11), és mivel hitt imádkozott, arra is kész volt, hogy eszközként elküldhesse Isten, aki által előmozdíthatta az építést.

Lk 21,5-ből és Mt 24,1-ből megérthetjük, hogy a tanítványoknak tetszettek az újjáépített és a Heródes király által pompásan feldíszített templomnak a kövei, azt azonban nem látták, hogy a szó szoros értelmében ennek a templomnak a pompája üres volt. Az Úr elhagyta azt a házat, amelyhez a zsidók olyan bensőségesen ragaszkodtak; és mit ér Isten háza, ha az élő Isten már nem lakik benne? Elhagyatottá lett (Mt 23,38) és hamarosan elpusztul (Mt 24,2). Pünkösöd óta az Úr másik, jobb templomot épít, az egyházat (Ef 2,22), és ezután, Krisztus második

¹³⁶ 29. v.; Zsolt 79,2; 90,13.16.

visszajövetelét követően ismét lesz templom Jeruzsálemben, amelybe Isten dicsőségében fog betérni (Ez 43,1–5).

**16.v.: Félik¹³⁷ majd, URam, nevedet a népek,
és a föld¹³⁸ királyai dicsőségedet¹³⁹.**

**17.v.: Amikor felépíti¹⁴⁰ Siont az ÚR,
és megjelenik dicsőségesen.**

Isten kijelentette Ábrahámnak, hogy magva által áldatik meg a föld minden népe.

Ezért hiszi a zsoltáros és mondja merészen: **„Félik majd, URam, nevedet a népek”**: Ezt a szent énekesek többször is meghirdeték: „Félelem fog el minden embert, és hirdetik Isten tetteit, megértik cselekedeteit” (Zsolt 64,10); „Megáld bennünket az Isten, féljék őt mindenütt a földön!” (Zsolt 67,8); „Ha ítéletet hirdetsz a mennyben, félni fog a föld, és elcsendesül” (Zsolt 76,9). Dávid így imádkozott egykor: „Ne engedd, URam, hogy erőszakoskodjanak az emberek! Álljanak eléd ítéletre a népek! Kelts bennük félelmet, URam, hadd tudják

¹³⁷ Zsolt 2,11; 5,8; 9,21; 33,8; 34,11; 40,4; 47,3; 64,10; 66,5; 67,8; 90,11; 103,11.13.17.

¹³⁸ Zsolt 2,2; 138,4; 148,11.

¹³⁹ Zsolt 8,2.10; 24,8; 24,8; 97,6; 104,31; 108,6; 113,4.

¹⁴⁰ Zsolt 51,20; 69,36; 147,2; Ézs 45,13; 60,10; Hag 1,8;

meg a népek, hogy ők csak emberek!” (Zsolt 9,20–21). És Isten cselekedett. Azáltal, amit Isten Jeruzsálem helyreállításával tesz, megismerik a pogányok az Úr kezét, és ez az ismeret megtanítja őket arra, hogy féljék a nevét és felismerjék, hogy Izráel Istene az egyedül igaz Isten. Így történt ez akkor is, amikor Isten megszabadította Izráelt Egyiptomból: *„Hűségesen terelgeted e megváltott népet, erőddel vezeted szent legelődre. Népek hallják, s megremegnek, fájdalomban vonaglanak Filisztea lakói”* (2Móz 15,13–14), és amikor Isten beteljesített üdvözítő szándékát, s Izráelnek adta az ígért földjét (Józs 4,23–24; 5,1). Kevés ahhoz hasonló történt, mint amikor a maradék visszatért a babiloni fogságból. De a megváltás következményeként, amit Isten Krisztus által vitt véghez, Ábrahám, Izsák és Jákób Istene, a mi Urunk Jézus Krisztus Atyja nevét hirdetik a világ minden népe között (Lk 2,30–32); és amikor az idők végén meglátogatja őszövetségi népét, hogy megdicsőítse magát bennük, az egész világ látni fogja Izráel Istene dicsőségét (Ézs 40,5; 52,10; 60,2).

„Amikor felépíti Siont az ÚR:” Miközben az Úr felépíti Siont, megjelenik a dicsősége.

**18.v.: Törődik a gyámoltalanok imádságával,
nem veti meg¹⁴¹ imádságukat.**

¹⁴¹ Jób 36,5; Zsolt 22,25; 51,19; 69,34.

Amikor Isten ismét kegyelemmel fordul népéhez, az abban mutatkozik meg, hogy kéréseikhez fordul; és az a nép, amelyik elfogadta Isten kegyelmét, imádkozó nép lesz; mert hogy Istenhez kiálthatnak és Isten meghallja őket, az annak az ismertetőjele, hogy megkülönbözteti őket minden pogány néptől: „*Mert melyik nagy nemzethez vannak olyan közel az istenei, mint hozzánk a mi Istenünk, az ÚR, valahányszor kiáltunk hozzá?!*” (5Móz 4,7).

Mivel az Úr változatlanul hűséges, ő az „*ámen Istene*” (5Móz 32,4), Dávid tudja, hogy Isten csak látszólag csukja be a fülét a szentek imádsága előtt.

Az első sor megnevezi a meghallgatott imádság egyik feltételét; a második megnevezi az Istenben rejlő okát annak, amiért biztosak lehetünk abban, hogy ő meghallgatja az imádságot.

Isten odafordul a „*gyámoltalan imádságához*”: annak az imájához, akinek nincsen méltósága – aki végül is „*meztelen*” –, és nincsen ereje. Csak az a felismerés, hogy teljesen tehetetlenek vagyunk, teljesen vakok vagyunk, teljesen szegények vagyunk, egyedül Istenre bízunk magunkat; vagy másként mondva: tanít meg minket hinni. És a hitből fakadó imádságra adta Isten azt az ígéretet, hogy azt meghallgatja (Mt 21,22; Jak 1,6–7; 5,15).

És ő „*nem veti meg imádságukat*”: Ez Isten szeretetének a bizonyítéka. Ő kedvesen tekint a méltatlanra, mivel szereti őt; nem veti meg imádságát, mivel kegyelmes.

b./ **A jövő nemzedéke Téged fog szolgálni** (19–23.v.)

**19.v.: Meg kell ezt írni a jövő nemzedéknek¹⁴²,
hogy dicsérje az URat¹⁴³ az újjáteremtett nép.**

„*Meg kell ezt írni*”: Isten Izráellel való cselekvésének a története a megváltás, a száműzetés és helyreállítás során le van írva, és így mindenkinek megörökített emlékké válik, amelyből útmutatást kaphatnak üdvösségükre minden későbbi nemzedék hívői. Isten szavait, amelyeket meghatározott időkben adott kiválasztott szolgáinak, ezek írták le; mert Isten nem biztosít magán-meghallgatást minden embernek, hanem amit ezek leírtak, az az ő tanúságtétele mindenkinek, és ezek által a szavak által „*teremt egy népet*”, melyet szent népnek hívnak, melyet összegyűjt Isten, és ez a nép „*fogja magasztalni az Urat.*” Mikközben megtudjuk itt, hogy Isten egy hívő népet „*fog teremteni*”, a Zsolt 22,32-ben olvashatunk egy ilyen „*születendő népről.*”

¹⁴² 2Móz 17,14; 5Móz 31,19–20.

¹⁴³ Zsolt 22,32.

**20.v.: Mert letekintett az ÚR a szent¹⁴⁴ magasságból,
lenézett a mennyből a földre,**

**21.v.: hogy meghallja a foglyok¹⁴⁵ sóhajtását¹⁴⁶,
és megszabadítsa¹⁴⁷ a halálraítélteket.**

**22.v.: Hirdessék az ÚR nevét a Sionon,
és dicséretét Jeruzsálemben,**

Ez a három vers nagy igazságokat tartalmaz:

Az Úr a mennyből letekint a földre, azaz kegyelmesen fordul hozzánk, és ez mindig fentről lefelé történik.

Meghallja a bűnben raboskodók nyögését és eloldja láncukat és megmenti őket a haláltól.

Ezt azért teszi, hogy az emberek magasztalják az Urat.

Az Úr a mennyből letekint az emberekre, ahogy a Zsolt 14,2-ben, de nem a szentségben a megérdemelt ítéletre, hanem kegyelemmel, ugyanis **„meghallja a foglyok sóhajtását”** (Zsolt 69,34; 79,11;

¹⁴⁴ Zsolt 14,2; 113,16.

¹⁴⁵ Zsolt 69,34; 79,11; 107,13.14; 146,7; Ézs 42,7; 61,1.

¹⁴⁶ 6.v.

¹⁴⁷ Zsolt 116,16; 146,7.

107,13.14; 146,7; Ézs 42,7; 61,1); és ha meghallja, akkor odafordul hozzájuk. Amikor Izráel gyermekei rabszolgaságban voltak Egyiptomban és sóhajtoztak, Isten ezt meghallotta: *„Izráel fiai pedig sóhajtoztak a szolgaság miatt, kiáltottak, és a szolgaság miatt való jajgatásuk feljutott Istenhez. Isten meghallotta panaszkodásukat, és visszaemlékezett Isten az Ábrahámmal, Izákkal és Jákóbbal kötött szövetségére”* (2Móz 2,23–24). És ezt ő újra megteszi, hogy ismét megszabadítsa a népét.

„és megszabadítsa a halálraítélteket”: A halál olyan fogság, amiben nemcsak Izráel, hanem Ádám minden gyermeke rabságban van. Ebből a rabságból csak az tud megszabadítani, aki erősebb a haláltól és a Sátántól. Istennek hatalma van a halál fölött; Aki azonban ezt csak akkor teheti meg, ha közben ő maga is elszenvedi a halált (Zsid 2,14–15).

„Hirdessék ... ,”: Isten minden munkájában kinyilatkoztatja magát; a megváltásban ismertté válik a neve, és kinyilatkoztatja magát, hogy hirdessék **„dicséretét Jeruzsálemben”**: *„Hogy inni adjak választott népemnek, a népnek, amelyet magamnak formáltam, hogy hirdesse dicséretemet”* (Ézs 43,20–21).

A pogányok apostola azt tanítja, hogy Isten örök időktől fogva kiválasztott minket, hogy fiúságot örököljünk, és Fia által megváltson minket, és Szentlelkével felruházott *„dicsősége magasztalására”* (Ef 1,4–14); és Péter azt tanítja, hogy Isten azért váltott meg: *„hogy hirdes-*

sétek nagy tetteit annak, aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket” (1Pét 2,9).

**23.v.: amikor összegyűlnek¹⁴⁸ a népek és országok,
hogyan az URat tiszteljük¹⁴⁹.**

„amikor összegyűlnek a népek”: Ahogy Dávidnak szenvednie kellett és magányosnak kellett lennie szenvedéseiben (Zsolt 22,2), úgy szenvedett Dávid Fia is a végsőkig, és teljesen egyedül, egyetlen búzaszemként jutott a földre (Jn 12,24). Halálával megalapozta, hogy számtalan megváltott egybegyűljön (Jn 11,51–52), sőt végül egész nemzetek közösen gyűljenek köréje (Zsolt 22,28; Jel 15,4).

„hogyan az URat tiszteljük”: Ez a megváltás eredménye. Isten Egyiptomból hívta el a fiát, hogy szolgáljon neki (2Móz 4,23). Isten a Fia által vitte véghez a megváltást, hogy mi *„ellenségeink kezéből megszabadulva, félelem nélkül szolgáljunk neki”* (Lk 1,74), és *„miután tehát megszabadultatok a bűntől, az igazság szolgálóivá lettetek”* (Róm 1,18). Mikor az idők végén Izráel megtér az Úrhoz, aki őt elfogadja, ez a világ *„királyságai”* számára *„élet lesz a halálból”* (Róm 11,15): A népek királyai élni fognak, és ez abban mutatkozik meg, hogy valamennyien a királyok királyát imádják (Zsolt 68,32–33; 72,10–11).

¹⁴⁸ Zsolt 47,10; Ézs 2,2.3; Mik 7,12; Zak 8,23; 14,16.

¹⁴⁹ Zsolt 22,28; 68,32.33; 72,11; Jel 15,4.

(3.) AZ ÚR ÖRÖKKÉVALÓSÁGA (24–29.v.)

Mivel az Úr ugyanaz marad (13.v.), megmarad Isten üdvössége és ezzel Isten népe is. Ezekben a versekben választ kapunk az imádkozó (valószínűleg Dávid) szenvedéseire. Ezek Dávid Fia szenvedése típusai, és Sion megígért helyreállítása és a nemzetek megtérése alapjai, ahogy mindenki üdvössége, sőt, tulajdonképpen Isten minden jótéteményének az alapjai. A 24–25. versek az emberiségről és a halálról szólnak, a 25b–28. versek pedig a Messiás istenségéről. A 29. vers szerint az eredmény: felbonthatatlan üdvösség.

**24.v.: Erőm megtört az úton,
megrövidültek napjaim¹⁵⁰.**

A 26–28. verseket a Zsid 1,10–12 idézi, ahol a beszélő ugyanaz, mint a 24. versben. Így tudhatjuk, hogy Krisztusra utal. Így kezünkben van a kulcs az egész zsoltár megértéséhez. Úgy prófétál Dávid Krisztusról, hogy maga Krisztus szól általa. Ő, aki szenved és hamarosan elragadtatik ebből az életből, ugyanakkor az örökkévaló Isten előtt áll, akihez beszél.

¹⁵⁰ Ézs 38,10.

„Erőm megtört az úton”: Az imádkozó ismét panaszkodni kezd, folytatja azt a gondolatot, amelyet az első panasz végén fejezett be. Ott először részletesen ábrázolja állapotát, és végül beismeri: *„Eldobtál engem”* (11.v.). Ez azt jelenti, hogy szenvedése folyamán felismerte Isten kezét. Úgy kezdi vallomását, hogy „ő”, az Úr az, aki elvette azt erejét. Ez a hívő készségessége kifejezése; az imádkozó ezért, jóllehet még szenved, nincsen sötétségben, hanem világossága van a sötétben.

„megrövidültek napjaim”: Krisztus Lelke – aki Dávidban volt (1Pét 1,11) – szól a próféta által. Azt is mondhatjuk: Krisztus maga szól arról a szenvedésről, ami reá vár.

25.v.: De ezt kérem:

**Istenem¹⁵¹, ne vedd el életemet annak delén,
te, kinek évei nemzedékről nemzedékre tartanak!**

„De ezt kérem”: Ismét Istenhez fordul az imádkozó és ezzel bizonyosságát adja, hogy imádkozó ember; mert komolyan imádkozik, és ezt nem hagyja abba, amíg nem kap választ az Úrtól.

„Én Istenem”: Úgy imádkozott Dávid, mint aki azt gondolta, hogy elhagyta Isten (Zsolt 22,2); úgy imádkozott az Isten Fia, mint akit

¹⁵¹ Ézs 38,10.

Isten valóban elhagyott (Mt 27,46). Tanuljunk meg imádkozni az Isten Fiától, mert csak azok tudnak helyesen imádkozni, akik ismerik Istenüket, akik tudják, hogy megváltotta őket és ezzel tulajdonuknak vallják magukat. Ennek megfelelően ez a megszólítás negyvenszer fordul elő a Zsoltárok könyvében.

„Istenem, ne vedd el életemet annak delén”: Így imádkozott Ezékiás is (Ézs 38,2–3), és meghallgatta Isten. Dávid is így imádkozott, amikor szembe nézett vele a halál (Zsolt 22,21), és Jób is, és mindegyiket meghallgatta Isten. Urunk azért imádkozott, hogy távozzon el tőle a szenvedés és halál kelyhe, ha lehetséges; de nem lehetett. Így Isten Jézus kérésének a második felét hallgatta meg: *„Mindazáltal ne az én akaratom legyen meg, hanem a tied”* (Lk 22,42), és Isten akarata szerint Isten Fiának szenvednie kellett és meg kellett halnia, hogy a szenvedés útján a dicsőségbe jusson (Lk 24,26), és ezzel Isten sok fiát is a dicsőségbe vezesse (Zsid 2,10).

**26.v.: Te vetettél hajdan alapot¹⁵² a földnek,
az ég a te kezéd¹⁵³ alkotása.**

¹⁵² 48,13.

¹⁵³ Zsolt 8,7; 138,8.

27.v: Azok elpusztulnak¹⁵⁴, de te megmaradsz.

Mind megavulnak, mint a ruha¹⁵⁵,

váltod őket, mint az öltözetet. Ők változnak,

„Te vetettél hajdan alapot a földnek”: A Zsid 1,10–12 alapján arra kell következtetnünk, hogy itt már nem a szenvedő Isten Fia beszél, hanem az Istene. Ő adja neki ezt a bizonyosságot, amit a Zsidók levél szerzője Krisztus istensége bizonyítékaként idéz.

Az imádkozó így könyörgött: **„ne vedd el életemet!”**, és Isten most azt válaszolja neki, hogy ő a világ teremtetője, ő az Örökkévaló, aki mindörökké megmarad.

„Azok elpusztulnak,...megavulnak”: A teremtés elmúlik, mert ugyan jó volt, Isten igen jónak teremtette (1Móz 1,31); de az ember bűne miatt a mulandóságnak és halálnak lett alávetve (Róm 8,20). Az ember is jónak lett teremtvé, de ahogy minden teremtett dolog változékony – mert csak a Teremtő változhatatlan –, ezért képes volt jóból rosszra és szentből bűnössé változni; és az akkor történt, amikor elfordult Istentől, a maradandó jótól, akiben minden jó megvan. Ha az ember nem maradt kapcsolatban azzal, aki egyedül jó, nem maradhatott jó; rosszra kellett változnia. De a megváltott emberrel ez nem történhet

¹⁵⁴ Ézs 34,4; Lk 21,33; 1Kor 7,31; 1Jn 2,17; 2Pét 3,10.12.

¹⁵⁵ Ézs 51,6.

meg. Az új teremtést, azaz a megváltást (2Kor 5,17) Isten változatlanul abban az állapotban tartja meg, amiben megteremtette; és ezért az új eget és új földet a bűn soha sem ronthatja meg, azért mondhatja Péter: *„De új eget és új földet várunk az ő ígérete szerint, amelyben igazság lakik”* (2Pét 3,13). Lakik, azaz örökké megmarad.

„mint a ruha, váltod őket”: vagy *„lecseréled azokat.”* Ahogy valaki ruhát vált (vö. 1Móz 35,2; 41,14, ahol ugyanaz az ige áll), úgy fogja megváltoztatni Isten a teremtést, leveszi róla a régi ruhát és újat ad neki. A teremtés teljesen új alakot ölt. A régit lerakják, elteszik és újjal pótolják (vö. Ézs 9,9, ahol ugyanez az ige van a *„helyére tenni”* kifejezésre). *„De új eget és új földet várunk az ő ígérete szerint”* (2Pét 3,13; Jel 21,1).

28.v.: de te ugyanaz¹⁵⁶ maradsz,

éveidnek soha sincs vége¹⁵⁷.

„De te...”: A *„de”* az ellentétet jelöli. Minden teremtett dolog megváltozik, Isten azonban változatlan.

„éveidnek soha sincs vége”: Jézus Krisztus tegnap, ma és mindörökké ugyanaz (Zsid 13,8).

¹⁵⁶ Mal 3,6; Zsid 13,8.

¹⁵⁷ Zsid 1,10–12.

**29.v.: Szolgáid¹⁵⁸ fiai színed előtt lakhatnak,
utódaik is megmaradnak¹⁵⁹.**

A 13kk. versekben már láttuk, hogy Isten örökkévalósága kezkesedik az övéi örök üdvösségéért. Mivel ő megmarad, az ő üdvössége (Ézs 51,6.8) is és az általa üdvözültek is megmaradnak. Ha elpusztul a teremtés, ezért szentjei nem fognak elpusztulni. Megtanuljuk a Mal 3,6-ból: „*Én, az ÚR, nem változtam meg, de ti is Jákób fiai maradtatok!*”

És nem csak a szolgálói, hanem **„utódaik is megmaradnak”**: Ez azt jelenti, hogy az az élet, amelyet Isten szolgálóiába helyezett, túl fogja élni a generációkat, tehát mivel a megváltás végbement, soha nem fog eltűnni ebből a teremtésből, hogy aztán, amikor a teremtés tűzben feloldódik, túléli majd a teremtést. „*Ilyen szövetségem van nekem velük – mondja az ÚR: Lelkem, mely rajtad nyugszik, és ígéim, amelyeket szádba adtam, nem fogynak ki a szádból, utódod szájából és utódod utódainak a szájából, mostantól fogva mindörökké – mondja az ÚR*” (Ézs 59,21).

¹⁵⁸ 15.v.

¹⁵⁹ Ézs 59,21.

**II./ TANULSÁGOS ÉS FIGYELEMREMÉLTÓ DOLGOK
A 102. ZSOLTÁRRAL KAPCSOLATBAN**

„A 102. zsoltár imazsoltár, amelyben a kedves, öreg atyák, akik belefáradtak a törvénybe, bűnökbe és a halálba, szívből vágyakoznak és kiáltanak a kegyelem királyi uralmába, amelyet Krisztus megígért; imádkoznak, hogy Isten építse meg a Siont és készítse elő a meszet és követ, hogy... láthassák dicsőségét minden királyságban, és segítse ki a fogságban levőket a bűnből és a halálból, amiért összejöhetnek és hálát adhatnak neki, azaz szolgálhatnak az igazi Sionban és felhagynak az Ószövetséggel” (**Luther: Összegzések a zsoltárokról**).

„Tartalmi összefoglalás: Ezt az imádságot bizonyosan akkor ajándékozták a hívőknek, amikor a babiloni fogságban sínylődtek. Ezzel összhangban keseregnek szomorú összetörtetésben szorongattatásuk miatt. Aztán az Úr szívére helyezik a szent várost és a templom helyreállítását, és hogy megerősödjének az imádság bizalmában, Isten ígéreteire gondolnak, amelyek a királyi uralom és a papság lelki megújulására vonatkoznak. És nem csupán a fogságból való szabadulást remélik, hanem azt is kérik, hogy kényszerítse Isten a királyokat és népeket fennhatósága alá. Aztán ismét közbevetnek egy rövid panaszkodást szomorú állapotuk miatt, de mégis vigasztalást keresnek Isten

örökkévalóságában: mert ő jobb reménységre fogadta szolgálait és ezáltal az emberek közönséges sorsa fölé emelte őket” (*Kálvin*).

„Ez a zsoltár a babiloni fogság idejére illik, amint a hetven év hamarosan letelt és Isten népe nyomorúsága és a pogányok gúnyolódása a szabadság utáni sóvárgás annyira nyomasztóan hatott a prófétára, hogy belső együttérzésében a szétszórta gyülekezetért öntötte ki imádságát, és ezt az Úr utasítására a közösség minden együttérző tagja elé terjesztette, hogy ezáltal növekedjen rokonszenvük a megváltásuk iránt és erősödjön a reménységük” (*Dickson*).

„Az előző zsoltárban Dávid az élet- és kormányzás alapelveiről nyilatkozott, amik iránt elkötelezte magát az eljövendő Messiásra tekintettel, aki egykor az ő házából származik, most azonban elmerül a nyomorúság sokféle mélységében, amiken házának keresztül kellett mennie a megígért dicsőség felé vezető úton, amint azt prófétai látomásban előre látja; és akkor Isten megaláztatása idejére, amikor közel kerül a teljes pusztuláshoz, ezt a kérő imádságot adja ajkára, amivel az örök mindenhatóságba és szeretetbe kell kapaszkodnia, hogy a vereségben is győztes maradjon. Ő maga is nyilvánvalóan átélte az azon bekövetkező pusztulás ilyen időszakait, tudniillik Absolon lázadása időszakában, de azt is nyilvánvalóan megtapasztalta, hogy jóllehet Isten meg akarta fegyelmezni, mégsem szolgáltatta ki a halálnak; ezért illendő, hogy Izráelben a messiási királyi ház és saját háza fejeként felajánlja magát

itt mint vezető és útmutató az éjszakán át a világosságra, a megaláztatáson át a dicsőségbe vezető úton” (*Dächsel*).

„Fia előre sejtett bekövetkező eltévelyedése (vö. 2Sám 23,5) Dávidot arra indította, hogy jövendőlje meg Sion bekövetkező nyomorúságát. A Szentlélek adta a szavakat a szájába, amelyek pontosan megfelelnek Izráel jelenlegi szétszórattatásának, valamint a később bekövetkező, Istenhez való bűnbánó megtérésének, helyreállításának és a nemzetek ezt követő megtérésének. A babiloni fogság (ami Dávid utódai elbukása miatt történt) és az onnan való visszatérés csupán típus; az énekes szenvedő igazságossága Dávid ellenpéldájára, a Messiásra, Ábrahám magvára utal, akiért Isten irgalma által az Izráelnek tett ígéreteknek végül is be kell teljesedniük” (*Jamieson, Fausset, Brown*).

„A szerző nincs megnevezve, de azt hisszük, a zsoltár Dávid alkotása. A felirat jelentőségteles:

1.v.: „A nyomorult imádsága, amikor elcsügged”: És ki ez a nyomorult, ha nem Krisztus megaláztatásában. A zsoltárt az Újszövetségben a Szentlélek messiási zsoltárnak hitelesíti. A nyomorult, a fájdalom embere által, aki ismerte a szenvedést, Sion ismét kegyelmet kap, és minden nemzet félni fogja a nevét. Sion helyreállítása az ő dicsőségben való megjelenése eredménye lesz. Ez rendkívüli jövendölés” (*Gaebelein*).

3.v.: „A keresztyén ember ismeri azokat az időket, amikben az imádság az egyetlen maradandó oltalom. Meglehet, hogy a hívő elvesztette hite minden tudatát és reménysége minden szikráját; és akkor semmi más nem marad, mint hogy az Úrhoz kiáltson. Ez különösen is így van „szorongattatásom idején”... Ha Isten *elhagyhatna* minket ilyen körülmények között – félelemmel mondom –, félelmetes lenne a helyzetünk. De minden szükséges segítséget kérni kell. Kétségbeesés a következménye annak, ahol nem imádkoznak. Kegyelmi szövetségben párosul egymással a szabadulás és az imádság: „*Hívj segítségül engem a nyomorúság idején! Én megszabadítlak, és te dicsőítesz engem*” (Zsolt 50,15). Ez volt a zsoltáros tapasztalata, és ez Isten népe megtapasztalása ma is” (**Edersheim**).

13–14.v.: „Most a haldokló ember a távoli jövőbe tekint. Látja Jehovát, a változatlan és változhatatlan Istent, aki nem felejtetheti el ígéreteit, és aki gondol arra, hogy ennek megfelelőképpen nem csak Sion fog ismét feltámadni a romokból, hanem Jehova is meg fog jelenni dicsőségében, és ráveszi Isten a nemzeteket, hogy féljék az ő nevét. A zsoltáros előre látja, hogy Isten szavatolja ezt az irgalmasságot a kiválasztott népnek, látja, hogy eljön a meghatározott idő” (**Grant**).

„*Aki azelőtte levő öröm helyett – a gyalázzattal nem törődve – vállalta a keresztet*” (Zsid 12,1–2). Ez annak a reménységnek a látása,

amit a kereszti Ura a szemünk elé tárt. Ő tudta, hogy áldozati halála alapján Sion végül is megváltásban részesül. A főpap „*megjövendölte, hogy Jézus meg fog halni a népért*” (Jn 11,51). Általa fog Sion – itt nem az egyházzal van szó – feltámadni a porból” (**Gaebelein**).

15.v.: „Minél szomorúbb az egyház pusztulása, annál kevésbé hűljön ki iránta való szeretetünk” (**Kálvin**).

18.v.: „Az imádság az egyik leghatalmasabb eszköz arra, hogy hitet ébresszünk Isten népében. Nem kell várnia az egyháznak addig, amíg a köztük lévő tehetséges személyek lángra kapnak az Úr munkájában, mert az Úr meghallgatja a kifosztottak, a szegények, az egyedülállók és megaláztatottak imádságát” (**Plumer**).

24.v.: „***Erőm megtört az úton, megrövidültek napjaim.*** Őt magát, Sion királyát, a Felkentet, „*megölik... és senkije sem lesz*” (Dán 9,26). A büntelen átadatott a halálnak; neki – akin függ minden ígélet – az örökkévaló Hatalmassághoz kell kiáltania úgy, mint olyan, akit élete delén elszakítottak tőle, elpusztították és támasz nélkül maradt!” (**Grant**).

26–28.v.: „A Megváltó túlradó dicsősége sugárzik lényéből. A modern időben senki sem tagadja, hogy emberi természete volt. Meglepő bárki merészsége, aki megkérdőjelezi istenségét. Ha ő, aki a földet

alapította és a mennyet kiterjesztette, nem isteni, akkor milyen fogalmunk lehet az istenségről? Ha ő, aki egy napon a teremtetést összegöngyölti, mint egy öltözetet, nem Isten, akkor kicsoda ő tulajdonképpen? Ha ő, aki öröktől fogva volt, és az örökkévalóságig lesz, nem igazán Isten, akkor minden gondolkodásunk érvénytelen. Ha ő, aki ugyanaz tegnap, ma és az örökkévalóságban, nem Isten, akkor nem tudjuk, kicsoda Isten. És mégis ezeket a cselekedeteket és tulajdonságokat a Szentlélek tulajdonítja Isten Fiának a Zsid 1,10–12-ben” (*Plumer*).

„Ezeket a verseket a Zsid 1-ben a Septuagintából idézik és Krisztusra alkalmazzák. Jehova az Ótestamentumban, Jézus az Újszövetségben. Hallgassunk a zenére a két imádságban (2–12 és 24–29.v.). Az első komor, a második fényes; az elsőben a zsoltáros önmagát látja, a másodikban Istent; az első az időre korlátozódik, a második az örökkévalóságba nyúlik; az elsőben az imádkozó a habokba süllyed, a másodikban a csillagokba emelkedik” (*Scroggie*).

28.v.: „Az egyház soha nem lesz terméketlen, hanem minden korszakban gyermekeket terem Isten számára” (*Dickson*).

III./ NYELVI MEGJEGYZÉSEK A 102. ZSOLTÁRHOZ

2.v.: „*kiáltásom*”: „*saváti*”, alapformája „*saváh*” – „*segítségért való kiáltás*”, a Zsoltárokból még elfordul a 34,16-ban; 39,13-ban;

40,2-ben és a 145,19-ben. A „*savváh*” ige nominál képzéséről van szó, ami a Zsolt 5,3; 18,7,42; 72,12; 119,47-ben található.

7.v.: „*Pelikán*”: „*káat*”, vagy más, a tisztátalan madarak közé tartozó vízimadár, mint a 3Móz 11,18; Ézs 34,11; Zof 2,14.

„*Bagoly*”: „*kósz*”, vagy „*kuvik*”, ezen kívül csak a 3Móz 11,17; 5Móz 14,16-ban fordul elő.

14.v.: „*itt van már az ideje*”: „*móéd*”. Ez a 3Móz 23-ban az „*Úr ünnepeire*” használt szó, ami szó szerint „*megállapodás*”, „*megegyezés*” a „*jáad*” igéből, „*kijelölt határidő*” (2Sám 20,5), nifalban „*egyesülni*”, „*összegyülekezni*” (Józs 11,5; Ám 3,3; Zsolt 48,5).

18.v.: „*Gyámoltalan*”, „*megfosztott*”, „*lecsupaszított*” – „*arár*”, csak még a Jer 17,6-ban található, az „*árar*” – „*levetkőzni*” (Ézs 32,11); műveltető- és visszaható műveltető törzsben „*elhurcolni*”, „*lerombolni*”, azaz egy várost „*alapjaira vetkőztetni*” (Ézs 23,13; Jer 51,58).

19.v.: „*teremteni*”: „*nibrá*” a „*bará*” igéből, mint az 1Móz 1,1-ben, ami Isten teremtő munkáját fejezi ki. A választott nép tehát a megváltás által új teremtés (2Kor 5,17).

20.v.: „Ietekintett”: „*hiskif*”, egy házból kinézni, ablakon keresztül nézni (1Móz 26,8; 2Kir 9,30). Így néz az Úr mennyi lakhelyéről a földre; mi nem látjuk őt, de ő lát minket.

21.v.: „a halálnak a” – „*tömutáh*”, a szokásos „*mót*” (a masszoréta „*mövat*” a masszoréták által képzett mesterséges forma, amely éppen úgy nem létezett az élő héberben, mint ahogy a korrekt Jerusalemben helyett a Jerusalemben furcsa, bővítve képzett alakja sem); a ta-elótaggal és az -ah végződéssekkel bővítve; ami csak a Zsolt 79,11-ben fordul még elő.

25.v.: „ne vedd el életemet”: „*al-taaléni*”, szó szerint „*ne magasztalj fel engemet*”, „*ne engedd, hogy felvitessek*.” Alapformában azt jelenti: „*felemelkedni*”, „*felemelni*”, az itt alkalmazott kauzatív törzsben: „*felmagasztalni*”, „*fölvitetni*”. A Jn 3,14; 12,32-ben azt mondja az Úr, hogy kereszthalálában kell felmagasztaltatnia.

130. ZSOLTÁR

1.v.: Zarándokének. A mélységből kiáltok hozzád, URam!

2.v.: Uram, halld meg szavamat, füled legyen figyelmes könyörgő szavamra!

3.v.: Ha a bűnöket számon tartod, URam, Uram, ki marad meg akkor?

4.v.: De nálad van a bocsánat, ezért félnek téged.

5.v.: Várom az URat, várja a lelkem, és bízom ígéretében.

6.v.: Lelkem várja az URat, jobban, mint az örök a reggelt, mint az örök a reggelt.

7.v.: Bízzál, Izráel, az URban, mert az URnál van a kegyelem, és gazdag ő, meg tud váltani.

8.v.: Meg is váltja Izráelt minden bűnéből.

I./ A MÉLYSÉGBŐL KIÁLTOK HOZZÁD

A Zsoltárok könyvében ez a hatodik a hét bűnbánati zsoltár között (Zsolt 6, 32, 38, 51, 102, 130, 143).

Az előző énekben a zsoltáros visszatekintett és emlékezett arra, hogyan őrizte meg Isten minden ellenségétől. Itt önmagába néz, és ezért ez a zsoltár nem a külső ellenségekről beszél, akik fel akarják tartóztatni az úton és tévútra akarják vezetni (mint a Zsolt 120; 123; 124; 129; és 132. zsoltárokból), hanem saját bűneiről és bűnösségéről szól. Ezek a legnagyobb ellenségei. Ezért itt nem azt az ígéretet kapjuk, hogy az Úr megszabadítja Izráelt minden ellenségétől (vö. Zsolt 127,5; 132,18), hanem „*minden igazságtalanságától*” (8.v.).

Miközben közeledik a zarándok a célhoz, felmerülnek benne a kérdések, amelyek felkavarják minden helyes zarándok lelkiismeretét: „*URam, ki lehet sátradnak vendége, ki tartózkodhat szent hegyeden?*” (Zsolt 15,1); „*Ki mehet föl az ÚR hegyére, és ki állhat meg szent helyén?*” (Zsolt 24,3). A zarándok emlékszik a múltban elkövetett rossz cselekedeteire, és ezek arra készítetik, gondoljon arra, hogy milyen bűnös, és ez elítéli a benne lakozó gonoszságát. Érzi, mennyire helytelen, tisztátalan, mennyire nem megfelelő a természete Isten jelenlétében. Mennyire sötétetek ezek az érzések, milyen sötétté válik a lelke! Nagy mélységekbe süllyed, miközben tornyosulnak fölötté korábbi bűnei kínzó gondolatai (vö. Zsolt 25,7) és össze akarják roppantani. Akkor aztán elkezd végre az Úrhoz kiáltani. Ezek a tapasztalatok talán a legfontosabbra

tanítják meg, amit meg kell tanulnia a zarándokúton: hogy várjon az Úrra (5–6.v.). Amit a zarándok saját maga megtanult, arra az egész népet megtaníthatja: Várni kell az Úrra és bízni kell a megváltásában (7–8.v.). Miután ezt megtanulta a zarándok, többé nem aggódik, míg el nem érzi a célját. A következő zsoltárban éppen ezért azt tanácsolhatja Izráelnek, hogy mostantól kezdve egészen az örökkévalóságig csak az Úrra várjon (Zsolt 131,3).

Az első négy versben az énekes Istenéhez beszél. Aztán magáról szól (5–6.v.), és végül a néphez fordul (7–8.v.). Ennek megfelelően az imádkozó három lépésben ér céljához:

1. Az Úrhoz kiált bűnnel terhelt ínségében, megérti, hogy bűnével nem állhat eléje, de bizonyosságot nyer afelől, hogy Isten megbocsát neki (1–4.v.).
2. Ez a bizonyosság teszi képessé, hogy bizalommal telve várjon az Úr szavára és órájára (5–6.v.).
3. Miután megkapta ezt a bizonyosságot, arra bátorítja az egész Izráelt, hogy ehhez hasonlóan cselekedjen (7–8.v.).

1.v.: Zarándokének.

A mélységből¹⁶⁰ kiáltok hozzád¹⁶¹, URam!

¹⁶⁰ Zsolt 69,3.15; 88,7.

¹⁶¹ Zsolt 120,1.

„**Mélységek**” – „*maamakkim*”, a „*vizek mélységét*” jelenti, amint ezt hathatósan igazolja ennek a szónak négy előfordulása (Zsolt 69,3,15; Ézs 51,10; Ez 27,34). A vizek mélysége egyúttal a mélység jelképe is, amiben a bűn vonzza az embert (Zsolt 42,8; 68,23; 69,15; 88,7).

„**A mélységből kiáltok hozzád**”: Ez hitvallás és bizonyíték arra, hogy az imádkozó felismerte, milyen szegény. Ez a felismerés azonban már az első lépés, hogy boldog legyen (Mt 5,3). Olykor szubjektíven érzékeljük, hogy milyen mélységbe kerültünk, amikor levertek és rosszkedvűek vagyunk. Tárgyilagosan nézve mindig a mélységben vagyunk. Ő, akihez kiáltunk, végtelenül magasabban van, mint mi vagyunk, és mi végtelenül távol vagyunk tőle – mint teremtmények a korlátlan Teremtő előtt, de még inkább, mint bukottak és bűnösök a Szent előtt. Imádságunk azért mindig messziről és messze alulról hangzik. De ez nem ok arra, hogy Isten ne hallgassa meg imádságainkat; ellenkezőleg. „*Mert nem veti meg, és nem utálja a nyomorult nyomorúságát, nem rejti el orcáját előle, segélykiáltását meghallgatja*” (Zsolt 22,25).

Az Úr tanított minket imádkozni; ő szólított fel, hogy kérjünk tőle, és ő mondta, hogy ha kérünk, akkor kapunk (Mt 7,7). Ezt mondta ő, akinek a mélységbe kellett küldenie minket, hogy megismerjük, kik vagyunk valójában. Szenvedni enged, és így megtapasztaljuk, hogy semmire sem vagyunk képesek. Ez azonban választottai királyi jogára

emlékeztet minket, hogy mindenkor és minden kérésünkkel hozzá kiálthatunk (Lk 18,7; 1Thess 5,17; Ef 6,18; Fil 4,6).

„**kiáltok hozzád, Uram!**”: A kettő összefügg: Csak akkor ismerem fel, hogy milyen mélyen vagyok bűnősként, ha felismerem, hogy milyen magasban van Isten. És ha ezt felismertem, akkor fogok hozzá kiáltani. Egyedül ő képes lenyúlni a mélységbe, ahol a bűnös van, és csak ő képes őt kiemelni onnan. Így válaszol Isten a hívő imádságára és ténszerűen áthidalja a legnagyobb mélység és a legmagasabb magasság közti végtelen szakadékot. Ez olyan erős híd, hogy nincs ettől mérészebb ívű híd. Ez a kegyelem hídja, amelyet a minden kegyelem Istene és az irgalom Atyja, a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja alkotott. Az Úr „*lenyúlt a magasból, és*” kivont a mélységből, és „*fölvett, a nagy vizekből kihúzott engem*” (Zsolt 18,17), és átvezeti lelkemet az egész úton e hatalmas híd végéig: amely elvezet engem Istenhez (1Tim 2,5; 1Pét 3,18).

**2.v.: Uram, halld meg szavamat¹⁶²,
füled legyen figyelmes könyörgő szavamra!**

„**Uram, halld meg szavamat!**”: Kik vagyunk mi, hogy hallgatnia kell ránk Istennek? Elbukott és ellenszegülő emberek vagyunk, akik saját hibájuk miatt szenvednek. Mi nem hallgattunk az ő szavára. Ő

¹⁶² Zsolt 28,2.

meg hallgasson a mi szavunkra? Nem lenne jogos, ha elengedné a füle mellett a szavunkat? Nem azt mondja Isten törvénye: „*Aki elfordítja a fülét, és nem hallgat a tanításra, annak még az imádsága is utálatos* (Péld 28,9). Valóban: visszataszító lenne minden segítségkérésünk, ha ő nem lenne kegyelmes. Isten kegyelme a porba aláz minket; mert a kegyelemre csak azért van szükségünk, mivel megkötözöttek vagyunk bűneinkben. Csak az alázatos embere tud imádkozni; utálatosak lennének imádságaink, ha ez nem így lenne. Isten előtt az összetört szív (Zsolt 51,19), a saját bűneink sokasága miatt megszorodott szív (Zsolt 38,19), az a szív, amelyiknek nincs követelése Istennel szemben, egyedül az ilyen szív helyes Isten előtt. Csak az kiálthat Istenhez, akinek ilyen szíve van, és az tapasztalja meg – ő, ez csoda –, hogy a Szent és Igaz barátságosan tekint rá, hozzá fordítja fülét, megbocsát neki és elfogadja.

**3.v.: Ha a bűnöket számon tartod¹⁶³, URam¹⁶⁴,
Uram, ki marad meg¹⁶⁵ akkor?**

„Ha a bűnöket számon tartod”: Én tele vagyok igazságtalanságokkal, és igazságos Isten, ha ezeket nyilván tartja. Én látom számtalan bűnömet, számtalan mulasztásomat és ugyanilyen sokszor vétettem

Isten törvénye ellen. Ha Isten érdemem szerint cselekszik velem, akkor nekem végem van. Csak abban hihetek – mint ahogy Ábrahám atya is reménység ellenére hitt Isten szavának (Róm 4,18), – hogy Isten megbocsátja, elfedezi bűneimet és felment azok következményei alól (Róm 4,8). Nem vagyok jobb, mint a vámszedő, és én is csak úgy imádkozhatom, mint ahogy ő: „*Isten, légy irgalmas nekem, bűnösnek*” (Lk 18,13). Csak abban reménykedhetem, hogy Isten nekem „*önmagáért*” megbocsát (Ézs 43,25).

„ki marad meg?”: vagy „*ki fog megállni?*”, mert az ő hatalma és szentsége előtt „*összeroppan*” az ember (Dán 10,8–9) vagy „*összeroskad*” (Hab 3,16) vagy „*lába elé esik*”, mint egy halott (Jel 1,17).

A bűntől meggyőzve és Isten Lelke és Igéje által felkavart lelki ismerettel fekszik Isten előtt az imádkozó. Milyen gonoszság ez ilyen szentség jelenlétében! Ki állhat meg annak a pillantása előtt, akinek olyanok a szemei, mint a tűzláng (Jel 1,14), tekintete előtt, ami elől eltűnik a föld és az ég? (Jel 20,11). Malakiás kérdezi, ki állhat meg az Úr előtt, ha bíróként jelenik meg (Mal 3,2). Csak Ábrahám hite marad, aki hitt Istenben, aki megigazítja az istentelent (Róm 4,5), aki engem, istentelen embert csupán kegyelemből igaznak nyilvánít. Hogy maradhatnék meg egyébként?

A második sorban ez áll: **„Uram”:** „*Adonáj*” (1Mó 15,2,8; 18,27; 5Móz 10,17; Bír 13,8; Zsolt 8,2.10; 114,7; Neh 1,11). Ez a szó

¹⁶³ Jób 14,17; Hós 13,12.

¹⁶⁴ Zsolt 122,4.

¹⁶⁵ 1Sám 6,20; Esd 9,15; Zsolt 1,5; 5,6; 76,8; 101,7; Náh 1,6; Mal 3,2; Jel 6,17.

az „ádan” – „uralkodni” igéből származik, és azt jelenti: „Uralkodó.” Néhányan így fordítják: „Mindenható”.

**4.v.: De nálad van a bocsánat¹⁶⁶,
ezért félnek¹⁶⁷ téged.**

„De nálad van a bocsánat”: Az kap bocsánatot, aki minden igazságtalanságát felismeri és meg meri vallani. Aki nem érzi, milyen reménytelen a helyzete Isten előtt, aki mindezt tudja és egyáltalán nem nyilvánítja feddhetetleneknek a bűnösöket (2Móz 34,7), az soha nem fog megalázkodni Isten színe előtt, és soha nem fogja becsülni Isten kegyelmét és megbocsátásával sem fog dicsekedni. Leírhatatlan azonban a felfedezés a bűnei miatt vádolt lelkiismeretnek: „Nálad van a bocsánat!” Nem embereknél, nem egy gyóntatónál, nem földi bíróságnál, hanem Istennél és Isten előtt. Ő az egyetlen, aki ismeri a bűn teljes mélységét, aki pontosan tudja, milyen nagy a bűnös vétke, ő oldoz fel a bűnösség alól. Milyen nagy bizonyosság ezért a megbocsátás! Ha egy ember, egy tudósokból áll kollégium, egy papokból álló zsinat mérlegelte volna bűnömet, és vélt súlyának megfelelően állapította volna meg a bűnösséget és ennek alapján állapította volna meg a bocsánatot, a szívem soha nem lenne nyugodt. Tudósok is, szent hivatalban álló emberek is csupán emberek, akik „bűnösök, már amikor a világra jönnek”

¹⁶⁶ Zsolt 32,5; 85,3; 86,5; Ézs 43,25.

¹⁶⁷ Zsolt 128,1.4.

(Zsolt 58,4). Ítéletük a legjobb esetben is hiányos, többnyire teljesen helytelen. Isten azonban nem téved; ő világosság és egyáltalán nincs benne sötétség (1Jn 1,5). A mi szívünk egyetlen szöglete, az univerzumban elszálló porszemecske, sem egyetlen titokban véghezvitt cselekedet sem kerülheti el őt. Ő mindent átható ismerete világos fényében lát. És mindent precízen és igazán mérlegel. Akármilyen borzalmas is ez a gondolat, amikor bűnösnek ítélve Isten előtt állunk, olyan nagy örömünkre szolgál, ha Isten Lelke olyan tudatot ad nekünk, hogy ő precízen megállapította a büntetés mértékét, és a teljes váltságdíjat Fia kezéből követelte és meg is kapta. A Bárány hordozta bűneimet, ezért most megnyugszik a lelkem.

„ezért félnek téged”: Azért engedi Isten az imádkozót ilyen mélységbe süllyedni, hogy istenfélelmet tanuljon. Hogy megtanuljuk félni Istent bűneink által, az azokból való kiúttalanság által, azon felismerés által, hogy csak az bocsáthat meg nekünk, aki ellen vétkeztünk. Az ő kegyelmére vagyunk utalva, meg nem érdemelt bocsánatára. Ő senkinek sem tartozik ezzel, de egyedül ő képes megbocsátani. De hát nem kell-e félnünk attól, aki egyedül tart a kezében mindent, hogy örökre bűneinkhez köt vagy megszabadít minket bűneinktől? Így értjük meg a belső kapcsolatot a megbocsátás és az istenfélelem között. Ez a Mindenható, aki előtt olyan vagyok, mint egy féreg, rám tekint és megbocsátja bűneimet és elengedi adósságomat, amit én soha sem tudnék megfizetni, annak a terhe egészen az örökkévalóságig a tűznek tava

lángjaiba rántott volna engem. Ezt soha sem fogom megérteni, miért volna Isten készséges arra, hogy mindezt a terhet Fiára helyezze. Leborulok előtte és amennyire tehetem, dadogva mondok köszönetet neki. És ezután félni fogom őt, akinek egyedül van joga és hatalma bűnöket megbocsátani.

**5.v.: Várom az URat, várja a lelkem,
és bízom¹⁶⁸ ígéretében.**

„Várom az URat”: Kétszer is szerepel itt ez a kevésbé kedvelt szó: „várni”. Nagyon nem szeretünk várakozni. De miért? Mivel nincs hatalmunk a kívánt eseményen, hanem csak várhatjuk, hogy a remélt esemény bekövetkezzen. Bűnösök vagyunk, akik magunk akarjuk időnket és sorsunkat irányítani, és a gyeplőt most kivették a kezünkől. A szentnek azonban meg kell tanulni a várni. Meg kell aláznia magát Isten kormányzása alatt és várhatja Isten óráját. El kell fogadnom, hogy „nem azé, aki akarja, és nem is azé, aki fut, hanem a könyörülő Istené” (Róm 9,16). Semmit sem szabályozhatok, nem irányíthatom Isten kegyelmét, nem követelhetem a kegyelmét. Nem határozhatom meg beavatkozása módját és idejét. Tehát csendesesen várok a cselekvésére. Azt tegye velem, ami neki tetszik.

Istenre várni azt jelenti, várni „a szavára.” Várok üdvössége szavára (Zsolt 119,81), várok, amíg beteljesül ígérete.

¹⁶⁸ Zsolt 119,74.81.114.147.

Jonathan Edwards 1736-ban írta le a következő mondatokat az új-angliai ébredésről szóló visszatekintésében Isten munkálkodásáról, amelyek azt hangsúlyozzák, amit a zsoltárunk fejez ki: „Isten korlátlan az üdvösség ajándékozásában. Ebben is teljes szabadsággal rendelkezik. Az semmit sem jelent, amit a természeti ember tett vagy tehet, miközben olyan marad, amilyen, semmilyen módon nem korlátozhatja ezt a szabadságot, sem nem kötelezheti Istent kegyes döntéshozatalra. És ez Isten szabadságát igazolja. Ez egyszerűen így van. A bűnösök megszerezték és megérdemelték az azonnali kárhozatot; és az az ő legnagyobb jogos szabadsága, hogy ezt a kárhozatot azonnal elrendelje vagy még elhalassza, vagy teljesen megmentse tőle az embereket jótetszése szerint. Ha a bűnös felismeri és érzi, hogy ez a tanítás igaz, akkor tudja, hogy nincs más útja, mint irgalomért kiáltani Istenhez. És tudja, hogy ha Istenhez kiált, semmi sincsen imáiban, ami befolyásolná Isten jogos szabadságát, hogy meg kellene hallgatnia őt, és semmi más oka nincs remélni, hogy Isten meghallgatja, kizárólag Isten irgalma Krisztusban. Nem találhat kielégítő bizonyítékot arra, hogy Isten készséges kegyelmet gyakorolni a bűnös iránt azon kívül, hogy egyetlen Fiát adta, hogy meghaljon érte. Ez az egyetlen ok a reménységre. Ennek alapján kell Isten elé tárnia imádságait és kiáltásait abban a tudatban, hogy megérdemli Isten elutasítását, és tudva, hogy nincsen semmi benne vagy körülötte, még imádságai sem csökkentik Isten jogos szabadságát, hogy jótetszése szerint cselekedjen vele vagy eltaszítsa magától. Ez az a pont,

ahová el kell jutnia az embernek. Ez az a függőség, amit éreznie kell, és ez őt úgy ahogy érzi, állandóan az Istenhez való imádkozásra ösztönzi (***Jonathan Edwards**, Meglepő megtérések elbeszélése*).

**6.v.: Lelkem várja¹⁶⁹ az Urat,
mint az örök a reggelt, mint az örök¹⁷⁰ a reggelt.**

„Lelkem várja az Urat, mint az örök a reggelt”: Abban, aki feladta magát és mindent Istenre bíz, Isten Lelke hitet és bizonyosságot ébreszt. Az ör várja a reggelt, amiről tudja, hogy eljön. Ezért tudom: világos lesz, de én még a sötétségben várok. Közeleg a nap és azzal eljön a nap édes fénye. (Préd 11,7).

**7.v.: Bízál, Izráel, az ÚRban¹⁷¹,
mert az ÚRnál van a kegyelem¹⁷²,
és gazdag ő, meg tud váltani¹⁷³.**

„Bízál, Izráel, az ÚRban”: A korábban kétségbeesett személy bizonyosságra jutott, az éjszakából Isten ígéretei világos napjába lépett. Isten Lelke Isten szavát adta a szívébe, amire várt, és hitet s bizonyos-

¹⁶⁹ Zsolt 33,20.

¹⁷⁰ Ézs 21,11.

¹⁷¹ Zsolt 131,3; 27,14; 37,7; 42,6.

¹⁷² Mik 7,20.

¹⁷³ Zsolt 49,9; 111,9; Ézs 55,7; 63,4; Lk 1,68.

ságot ébresztett benne. Amit az egyedül szent Istentől tanult meg, most megtaníthatja Isten népének. Azzal a vigasztalással vigasztalja most a testvéreket, amivel az Úr vigasztalta meg. Így kell ennek lennie. Az imádkozó most azt is tudja, miért kellett ilyen mélységbe jutnia (2Kor 1,8). Ha a szent Isten szolgálói akarunk lenni, sok ínségbe vezet minket Isten; mert egyedül ezek tanítanak meg minket, hogy együtt sírjunk a gyászolókkal és hogyan vigasztaljuk meg a szorongatottakat. *„Az emberek szívéhez a kulcs a szenvedés szűk kamrájában van felakasztva; aki nem volt ott, az nehezen fogja elsajátítani az emberek szíve megnyitásának a művészetét” (C. H. Spurgeon).*

Így legyünk hálásan minden fájdalomért, amit Isten okozott nekünk, és azért a kéért, amelyet ránk helyez. Milyen jó mindez nekünk és jó testvéreink számára! Ezért örülünk, ha olykor megpróbáltatásokban részesülünk (Jak 1,2).

**8.v.: Meg is váltja¹⁷⁴ Izráelt
minden bűnéből¹⁷⁵.**

„Meg is váltja Izráelt”: Ez ígéret, igen, az eljövendő valóság megjövendölése. Isten fogja megváltani azokat a lelkeket, akik őt félik (4.v.). Félelmét szívükbe helyezi (Jer 32,40). Valóban: *„Mert megjelent*

¹⁷⁴ 2Móz 6,6; Zsolt 25,22.

¹⁷⁵ Zak 3,4.

az Isten üdvözítő kegyelme minden embernek,... és... nevel minket” (Tit 2,11–12).

„minden bűnéből”: Isten megváltása tökéletes. Ő fogja megváltani Izráelt „minden” bűnéből. Ő „*a tenger mélyére dobja minden vétünköt!*” (Mik 7,19). Hogy megmenthessen minket Isten minden vétünkéből, *Isten Fia „mindenkiért megízlelte a halált*” (Zsid 2,9–12); „*Mert azt, aki nem ismert bűnt, bűnné tette értünk, hogy mi Isten igazsága legyünk őbenne*” (2Kor 5,21). A megváltás teljes és Istentől való módon tökéletes, és ezért ennek megfelelő kell legyen az eredmény is: teljes és Istentől való tökéletes bizonyosság. Milyen nagy ellentét van ennek a zsoltárnak a kezdete és vége között! A bűn nyomorúságának mélységében kezdődik és azzal a bizonyossággal végződik, hogy Isten megszabadít minden igazságtalanságtól.

II./ TANULSÁGOS ÉS FIGYELEMREMÉLTÓ DOLGOK

A 130. ZSOLTÁRRAL KAPCSOLATBAN

„1. Mély nyomorúságból kiáltok Hozzád,
Uram, Istenem, hallgasd meg kiáltásomat.
Hajtsd hozzám kegyelmes füledet és nyisd meg kérésem előtt;
Mert ez az, amit meg akarsz látni,
Hogy milyen bűnt és jogtalanságot tettek az emberek,
Uram, ki maradhat meg előtted?

2. Nálad semmi más nem számít, csak a kegyelem és szívesség,
Hogy megbocsásd a bűnöket;
Bármit teszünk is, még legkiválóbb tetteink is hiábavalók.
Senki sem dicsekedhet előtted;
Ezért mindenkinek félnie kell téged és kegyelmedből kell élnie.

3. Ezért Istenben bízom,
Nem a magam érdemére építek;
Őbenne bízik a szívem és jóságában reménykedem.
Mely drága szaváról biztosít engem.
Ez az én vigasztalásom és hűséges menedékem;
Erre várok mindenkor.

4. És akár éjszakáig, akár reggelig tart,
Mégsem kételkedik a szívem Isten hatalmában,
és nem fog aggódni.
Így cselekszik helyesen Izráel,
És mindenki, aki a Lélektől született,
És várja Istenét.

5. Ha sok is bennünk a bűn,
Istennél sokkal több a kegyelem;
Nem az a cél, hogy segítsük a kezét,

Akármilyen nagy is a kár.

Egyedül ő a jó Pásztor,

Aki megmenti Izráelt minden bűnéből.”

(*Martin Luther, Nyolc daloskönyv, 1524*).

„Emelkedj fel Istenedhez,

Megszomorodott lélek!

Miért csúfolod meg Istent,

A búskomorság barlangjában?

Nem veszed észre a Sátán ravaszságát?

Harcaival Krisztus vigasztalásodra törekszik,

amit megszerzett meg neked.”

(*Paul Gerhard, Vigasztaló ének*)

„Ez a zsoltár.. .megigazulásunkkal, üdvösségünk szempontjából a legfontosabb tanítással foglalkozik, amelynek tiszta ismerete egyedül tartja fenn az egyházat, mert ez az igazság és élet ismerete. Ellenben, ha a megigazulásnak ez az ismerete elvész, egyúttal Krisztus és az élet, az egyház is elveszett, és nem marad hatályos vélemény sem a tanításról, sem a lelkekről, hanem sötétség és vakság lesz úrrá mindenben. Ezért, hogy ezt a világosságot utódainknak legjobb képességünk szerint megőrizzük, térjünk rá ennek a zsoltárnak a magyarázatára... Bár a próféta itt nem említi kifejezetten Krisztust, látni fogjátok mégis, milyen módon foglalja a zsoltárba a Krisztusra vonatkozó ígéreteket. Mert ennek a

zsoltárnak az a tartalma, hogy nincs üdvösség, nincs kegyelem, nincs megigazulás csak Istennél, aki irgalmasan megbocsátja a bűnöket. Ez a zsoltár Dávidról szól abban az időben, amikor még a törvényt és a törvényes istentiszteletet gyakorolták és ezek virágoztak, és ő átjut a törvény kerítésén a paradicsomba, vagy sokkal inkább a kegyelem és irgalmasság mennyországába. Ily módon tárgyalja Dávid a megigazulás tanát, és nem ő teszi ezt egyedül (mert az összes nagypróféta, Mózes, Ézsaiás és mások is érintették ezt a tanítást), mégis nagy szorgalommal és alapossággal végzi ezt (*Luther, Tizenöt ének magyarázata a felsőbb kórusban*).

„Tartalmi összefoglalás: A próféta mély szenvedéséből – akár a saját, akár a gyülekezet szenvedéséből – megváltásra vágyik és ezt kéri. Bizonyosan tudja, hogy rászolgált Isten keze fenyítésére. Mégis, azt mondja önmagának és minden kegyesnek, hogy a legjobbat reméljék, mivel Isten mindenkor övéi megváltója, aki már tudja, hogyan mentse meg őket a haláltól” (*Kálvin*).

Egyszer megkérdezték Luthertől, hogy melyik a legjobb zsoltár, amire ő ezt válaszolta: „A *Psalmi Paulini*,” – és amikor asztaltársai unszolták, hogy melyek ezek, azt felelte: A Zsolt 32., 51., 130., 143. Valóban, a 130. zsoltárban a természeti ember kárhoztatása, a kegyelem szabadsága és a megváltás lelki természete igazi páli kifejeések” (*Delitzsch*).

„A 130. zsoltár a hatodik »bűnbánati zsoltár«, de csak igen kevesen látták benne Izráel nemzeti bűnbánatát” (*David Baron*).

Ennek a zsoltárnak az alapján komponálta J. S. Bach az »Aus der Tiefe, rufe ich, Herr, zu dir« (BWV 131) kantátáját.

1.v.: „Jóllehet Isten, mint mindentudó, meghallja a leghalkabb és legtitkosabb dolgokat ugyanúgy, mint a lehangosabbakat is; de, ahogy *Hilarius* megjegyzi, a hit akkor teszi a kötelességét, ha Isten meghallgatását kéri, hogy aki már természetétől fogva hall, a kérés következtében most kegyelemből is hallja meg azt” (*Delitzsch*).

„Az imádság nem képez véleménykülönbséget »A felemelkedés éneke« címfelirattal, mert nincs olyan út, ami úgy vezetne fel Isten hegyére, hogy előbb ne kellene mélységbe ereszkedni. Mielőtt alkalmassá válnánk az Istennel való közösségre, muszáj úgy gondolni magunkra, ahogy ő teszi, azaz el kell jutnunk önmagunk végére. Így a leereszkedés ugyanúgy az ő Szentleke kegyelmes hatása, mint a felemelkedés. »Az ÚR megöl, és megelevenít, sírba visz, és felhoz onnét« (1Sám 2,6). Izráelnél a szív nyomorúságának, a szív Isten utáni vágyakozásának a »mélységeit« valószínűleg a külső nyomorúságok mélységei okozzák, amik nemzeti »kínszenvedésben« csúcsosodnak, amiről a 129. zsoltárban volt szó” (*David Baron*).

„A mélységből való kiáltás és a magasból való válasz még mindig újat indított el a történelemben, teljesen mindegy, hogy Izráel esetében vagy Luther esetében a kolostori cellában. Ha vannak, akik először Istenhez kiáltanak, azoknak akkor válaszolhat, és akkor az elkezdett ítéletidő új áldást hozó idöket készít elő” (*Kroeker*).

„A nyitó szavak méltó címet képeznek ennek a zsoltárnak, mert jelzik az imádságnak mind a kiindulópontját, mind az előrehaladását. Az imádkozó kitartóan igyekszik fölfelé, amíg el nem éri a bizonyosságot, és végül ennek az egynek a tapasztalatából sokan bátorságot nyernek” (*Kidner*).

3.v.: George Whitefield írta egyik levelében: „Mérhetetlenül megalázkodtam az általam elkövetett bűnök érzése és természetem hóbortossága miatt; de aztán az isteni kegyelem szabadsága és az örök szeretet megismerése olyan fénnel és olyan hatalommal tört rám, hogy a nyelvem felmondta a szolgálatot és néma imáadásban borultam le Isten előtt...” Két vagy három napig tényleges halálos fájdalmakat éltem át, amikor korábbi bűneimre és azok félelmetes következményeire kellett emlékezmem..., de aztán az Úr rám nézett és tekintete összetörte kemény szívemet, és keservesen kellett sírnom... Ha úgy kellene látnom magamat, milyen bűnös vagyok, anélkül, hogy megláthatnám a bűnösök Megváltóját is, el kellene csüggednem és soha többé nem tud-

nék felnézni. A hét második felében meglátogatott engemet az Úr és megláttatta velem orcája fényét és képessé tett, hogy örvendező szájjal dicsérjem őt” (*George Whitefield, Levelek*).

4.v.: „Ha komolyan érzi valaki Isten ítéletét és erre ráébred, akkor szégyenkezve és félelemmel kell megalázkodnia; de nem elég, ha ehhez a nemtetszéshez most nem járul hit, ami felemeli a meghajolt és megrettent szívet, hogy bocsánatot kérjen. A próféta tehát, hogy bátorítsa magát és másokat is, kinyilvánítja, Istentől nem lehet elválasztani a jóindulatot, amikor azt mondja: »Mihelyt rád gondolok, jóságod is megjelenik előttem, ezért nem kételkedem, hogy kegyelmes leszel hozzám, mivel nem változhat meg a lényed. Határozottan hiszem, hogy ezért irgalmas vagy, hiszen Isten vagy. « Hogyan is adhatná bárki is örömmel magát Istennek, a kegyelmébe vetett bizalom nélkül! Inkább rémülten menekül el az ember Isten elől... Isten ítélete érzése a megbocsátás reménye nélkül félelmet okoz (horrorem) és a félelem szükség-szerűen gyűlöletet kelt” (*Kálvin*).

„A bűnbocsánat az isteni dicsőség legcsodálatosabb kibontakozása; szeretete, irgalmassága és hűsége kincsei (ezeket az övéinek biztosította, amikről egyedül itt van szó) nyilvánulnak meg benne, és a lelkiületet az Isten nagysága és szentsége iránti gyermeki áhítat érzésének kell megtöltenie” (*Hengstenberg*).

„Volt egy walesi ember, aki az 1905-ben történt ébredés idején ezt a verset így fordította: »*Nálad van a bocsánat, ami elég ahhoz, hogy rémületbe ejtsen minket*«” (*G. Campbell Morgan*).

5.v.: „Ez az igevers személyre szólóan is érhető; az Ézs 25–26-ban, amelyek a utolsó napok eseményeivel foglalkoznak, találunk hasonló kifejezéseket: »Igen, várunk téged Uram ítéleted ösvényén; neved és emlékezeted után sóvárog a lélek. Lelkemmel téged óhajtottalak éjjel; igen, lelkemmel, bensőmben korán kerestelek; mert le ítéleted sújtja a földet, igazságot tanulnak a földkerekség lakosai (Ézs 26,8–9).« Amikor a legnagyobb ínség idején az egek kettéválnak és a Messiás leszáll, megnyílnak Izráel szemei és felismerik, hogy szabadítójuk senki más, mint a régen elvetett és megfeszített Jézus, és csodálkozva és megdöbbenve fognak kiáltani: »Íme, itt van a mi Istenünk, akire vártunk, hogy megmentsen minket; itt van az Úr, akire vártunk! Örvendezzünk és örüljünk szabadításában (Ézs 25,9) « „ (*David Baron*).

6.v.:

„Istenben van vigasztalásom legnagyobb bajomban,
és határozott szava enyhíti fájdalmamat.

Rátekint szívem és tele van szeretettel,
Úgy várja őt, ahogy az őr várja a hajnalt.”

(*Clément Marot*)

7.v.: „Ebben a versben olyan nyugalmat találtam a lelkemnek, olyan békességet és olyan meglegedettséget, hogy semmi más nem tehetek, mint meghívni és bátorítani másokat, hogy velem együtt kövessék ugyanezt az utat. Bárcsak mindenki, aki *Isten Izráeléhez*¹⁷⁶ tartozik, mindenki, aki féli őt, megtanulhatná ezt tőlem és tapasztalatomból: »Ne legyél türelmetlen nyomorúságaidban, ne legyél lever, ne ess kétségbe, ne fordulj más segítő eszközökhöz, hanem az Úrba ved reménységedet. Mert különös módon tehetek itt bizonyosságot arról a csodálatos tényről, hogy olyan csodálatos kegyelem van az Úrban, ami pontosan meg tudja fordítani nyomorúságodat. Igen, akármi okozza is a bánatodat, a megváltás, ami nála van, olyan teljes, olyan gazdag, és olyan kifürkészhetetlen, hogy irgalmára való várakozásod biztos eredménye az lesz, hogy te is megszabadulsz minden vétkeid bűnétől és minden nyomorúságod fölötti megdöbbenésedtől«” (*John Owen, A bűn megbocsátása. A 130 zsoltár gyakorlati magyarázata*)

8.v.: „A királyi ének abban a nagy reménységben hangzik, amelyben mi is osztozunk a végső, teljes megváltás dicsőségében, az ő

¹⁷⁶ „Isten Izráelén” Pál az egykori zsidókat érti, akik a Jézus Krisztusba vetett hit által most már keresztyének voltak, tehát az élő Isten gyülekezetéhez tartoztak. Gyakran állítják, hogy „Isten Izráele” az egész újtestamentumi gyülekezete, és ez a gyülekezett lépett Izráel helyébe, amely most már örökre elvetetett. Úgy tűnik, hogy Ower is így látja. Ezt a nézetet azonban nem tudjuk osztani.

örök, mennyei, királyi uralma megtekintésében, amelyről a Biblia utolsó lapja olyan dicsőségesen beszélnek” (*Taube*, idézi Dächsel).

III./ NYELVI MEGJEGYZÉSEK A 130. ZSOLTÁRHOZ

2.v.: **„figyelmes”**: „*kassubót*,” a „*kassúb*” többes szám nőnemű alakja, amely csak a 2Krón 6,40; 7,15-ben fordul elő. A gyakran használt „*kásab*” ige, amelyből a főnevet képzik, azt jelenti: „*figyelmesen hallgatni*.”

4.v.: **„bocsánat”**: „*szöliháh*”, amely csak Dánielnél és Nehémiásnál fordul elő (Dán 9,9; Neh 9,17). Hengstenberg úgy véli, hogy ez „*késői időszak*”-ra utal, azaz hogy a zsoltárt egy késői időben írták. Ez elhamarkodott következtetés. Mit akarunk olyan biztosan tudni az izráeliták millióival kapcsolatos nyelvhasználatról abból a viszonylag kevés írásbeli adat alapján? A „*szöliháh*” évszázadok óta használatos szó lehet, még ha nem is fordul elő a régebbi ószövetségi könyvekben. A „*szöliháh*” a „*szaláh*” igéből képzett szó, amely az Ószövetségben 32-szer fordul elő; már a legrégebbi ószövetségi könyvekben is megtalálható (pl. 2Móz 34,9; 4Móz 14,20; 5Móz 29,19). Ha igeiként használták egész idő alatt, miért ne használhatták volna főnévként is? A modern héberben a „*szöliháh*”-ot a gyorsan kimondott „*bocsánat*” kifejezésre használják.

7.v.: „megváltás”: „*pödu*” csak a Zsolt 111,9 és Ézs 50,2-ben fordul elő (ehhez még egy bizonytalan példa a 2Móz 8,19-ben) a gyakori „*padáh*” igéből (8.v.; Zsolt 25,22; 44,27; 49,8; 78,42).

143. ZSOLTÁR

1.v.: Dávid zsoltára. URam, hallgasd meg imádságomat, figyelj könyörgésekre! Hallgass meg, mert hű és igaz vagy te!

2.v.: Ne szállj perbe szolgáloddal, hiszen egy élő sem igaz előtted!

3.v.: Mert ellenség üldöz engem, földre tiporja életemet, sötétségbe taszít, mint a régen meghaltakat.

4.v.: Lelkem elcsüggedt bennem, szívem megdermedt bensőmben.

5.v.: Visszaemlékezem a régi napokra, végiggondolom minden tettetted, elmélkedem kezed alkotásain.

6.v.: Imádkozva nyújtom feléd kezem, lelkem utánad eped, mint a kiszikkadt föld. (Szela.)

7.v.: Siess, URam, hallgass meg, mert odavan a lelkem. Ne rejtsd el orcádat előlem, mert olyan leszek, mint a sírba leszállók!

8.v.: Hadd halljam minden reggel, hogy hűséges vagy, hiszen benned bízom! Ismertesd meg velem, melyik úton járjak, mert hozzád vágyódik lelkem.

9.v.: Ments meg ellenségeimtől, URam, nálad keresek oltalmat!

10.v.: Taníts akaratod teljesítésére, mert te vagy Istenem! A te jó lelked vezéreljen az egyenes úton!

11.v.: Tartsd meg életemet nevedért, URam, hozz ki engem a nyomorúságból a te igazságodért!

12.v.: Némítsd el ellenségeimet a te hűségédért! Pusztítsd el azokat, akik életemre törnek, mert a te szolgád vagyok én!

I./ NE SZÁLLJ PERBE SZOLGÁDDAL!

A tradicionális besorolás szerint az a hetedik a hét bűnbánati zsoltár közül (Zsolt 6; 32; 38; 51; 102; 130), jöllehet Dávid nem bűnöket vall meg benne, hanem az ellenségektől való szabadulásért imádkozik. De a 2. versben megvallja Dávid, hogy egyetlenegy élő ember sem igaz Isten előtt, tehát ő sem. Ahogy a 114. zsoltárban, úgy itt is a szorongattatás ébresztette Dávidot a saját bűneire. Hogy hogyan kapcsolódik ez a zsoltár a 142. zsoltárhoz, azt a Zsolt 143,4 és 142,4; Zsolt 143,8 és 142,4; Zsolt 143,11 és 142,8 összehasonlítása mutatja.

Ez a zsoltár a sürgető és kitartó imádság példája; azért kaptuk, hogy tanuljunk belőle. Dávid ezt az Úrhoz intézett háromszoros felszólítással kezdi. Azt akarja, hogy hallgassa meg Isten imádságát, figyeljen könyörgésére és hallgassa meg, és ebben Isten hűsége és igazságossága mutatkozik meg. Dávid tudja, hogy benne is, mint Ádám minden utódjában bűn van; de ez sem akadályozhatja meg Istent abban, hogy elfogadja könyörgését (2.v.), mert az ínség nagy. Az ellenség földre tiporja a lelkét, és Dávid sötétségben lakik, mint a halottak (3.v.), lelke elbágyadt, szíve megdermedt (4.v.). Istennek a múltban véghezvitt tetteire gondol (5.v.), és ez hitet ad neki arra, hogy imádságban terjessze ki a kezét Isten felé és üdvösségéért kiáltson a lelke (6.v.). Aztán Dávid

ismét hozzáát, kéri az Urat, hogy sietve hallgassa meg, mert elmúlik a lelke; könyörög, hogy ne rejtse el előle arcát, mert akkor azokhoz a holtakhoz lesz hasonló (vö. 3.v.), akik a sírba szállnak (7.v.). Nyomatékosan kéri, hogy Isten korán, már reggel hallgassa meg, és okként a bele vetett bizalmára hivatkozik (8a.v.), és arra kéri Istent, mutassa meg az utat, amelyen járjon (8b.v.), mert Isten előtt akar maradni: Dávid Istenhez emeli a lelkét (8c.v.). Ezért könyörögve kéri az Úrtól, mentse meg ellenségeitől, és újra megnevezi az okot, miért nem utasíthatja el Isten a kérését, ismét az Úrba vetett bizalmára hivatkozik: Istenénél rejtőzik el (9.v.). Nem azért akar szabadulást, hogy a maga választotta úton járhasson, sokkal inkább azt kéri, tanítsa meg Isten akarata teljesítésére (10.v.), és így vezesse Lelke által (10b.v.). Imádsága befejezésekor három dologra hivatkozik: az Úr nevére, igazságára és jóságára. Nevéért cselekedjen az Úr; azaz úgy cselekedjen Dáviddal, hogy legyen nyilvánvaló igazságossága és jósága (11–12.v.). Ezzel úgy fejezi be Dávid az imádságát, ahogy elkezdte: *„Hallgass meg, mert hű és igaz vagyok te!”* (1.v.).

A zsoltárt a 6.v. szelája két részre osztja:

1. Hogyan panaszkodik Dávid Istennek nyomorúsága miatt (1–6.v.)?
2. Mit kér Dávid Istentől (7–12.v.)?

1. Hogyan panaszkodik Dávid Istennek nyomorúsága miatt (1–6.v.) ?

1.v.: Dávid zsoltára.

URam, hallgasd meg imádságomat,

figyelj könyörgésemre!

Hallgass meg, mert hű és igaz vagy te!

Figyeljük meg, milyen nyomatékosan imádkozik Dávid! Ismételtén felszólítja Istent: „Hallgasd meg!”, „vedd füledbe!”, „hallgass meg!” Mivel Dávid valóban hisz, azért imádkozik így. Ez emlékeztet minket a Lk 11,5–8 példázatára. A fő üzenete ennek is ugyanaz, mint zsoltárunknak: Olykor nem elég, hogy kérünk; olyan határozottaknak kell lennünk, hogy ne hagyjuk abba addig a kérést, amíg meg nem kapjuk, amit kértünk: »*Mondom nektek, ha nem is kelne fel, és nem is adna neki azért, mert barátja, tolakodása miatt fel fog kelni, és megadja neki, amire szüksége van*«” (Lk 11,8). (Luther).

Ehhez a kijelentéshez az Úr hozzáfűzi háromszorosán is: „*kérjete*”... „*keressetek*”... „*zörgessetek*” (Lk 11,9).

Mint a kenyér nélküli embernek a példázatban, nekünk is addig kell sürgetnünk az Urat, amíg megadja, amire szükségünk van.

„hű ... vagy te!”: Dávid Isten ígéretére hivatkozik, amelyeket azért teljesít, mivel hűséges.

Hivatkozik Isten „**igazságára**” is. Mivel Isten igaz, ezért soha egy szót sem von vissza abból, amit megígért; de egyetlenegy kérést sem hallgat meg, amelyik nem helyes (v9. Zsolt 66,18). Isten hűségén és igazságán alapszik Dávid vigasztalása, amikor olyan emberek veszik közül, akik nyelvüket élesítik rajta, és viperaméreg van ajkuk alatt (Zsolt 140,4). Valóban így van: „*Minden ember hazug!*” (Zsolt 116,11), Isten azonban „*hű ..., nem hitszegő, igaz és egyenes ő*” (5Móz 32,4). Megtart minden szót, amit kimondott, minden ígéretet teljesít, amit adott. Ő nem változik, benne „*nincs változás, sem fénynek és árnyéknak váltakozása*” (Jak 1,17). Erre az ismeretre alapozza Dávid a kéréseit, és Isten hűségében bízva imádkozik. Ez a két oldal képezi az alapját minden helyes imádságnak: Isten ígéreteiben jelenti ki akaratát és hűségét, hogy megteszi, amit megígért; és a hit abban, amit Isten megmondott. Csak akkor hallgatja meg Isten az imádságokat, ha akarata szerint kérünk tőle (1Jn 5,14), és ha hittel imádkozunk (Mt 21,22; Jak 1,6).

2.v.: Ne szállj perbe szolgálóddal, hiszen egy élő sem igaz előtted!

Az 1.v. kérése zavarba hozza Dávidot. Ha Isten valóban a hűség és igazság Istene (1.v.), hogyan remélheti Dávid akkor, hogy Isten „*nem fog perbe szállni*” szolgálójával? Dávid tudta, hogy: „*egy élő sem igaz előtted*”. Dávid bizonyára igaz ember volt (Zsolt 5,13; 7,9.10;

11,3.5), de azt is tudta, hogy még mindig tapadt hozzá igazságtalanság, ezért gyakran tévedett anélkül, hogy észrevette volna (Zsolt 19,13), és ez akadályozta meg Istent, hogy válaszoljon imádságára (Ézs 59,1–2). Ezzel a kéréssel azt akarta kifejezésre juttatni: *„Igazságtalanságom ellenére meghallgatsz engem!”* Ezzel a 2.v. kérése az 1.v. szükséges egyensúlyát képezi. Szabad, sőt kell is nyomatékosan imádkoznunk; de nem lehetünk elbizakodottak Isten előtt. Mindent eljátszottunk a bűnnel. Hogy Isten mégis meghallja kiáltásunkat, nem a mi igazságunkon múlik, hanem Isten igazsága miatt van (Róm 1,17). Ezt Dávid is tudta; azon boldogok közé tartozott, *„akinek az Isten cselekedetek nélkül tulajdonít igazságot:”* (Róm 4,6), és *„akiknek megbocsáttattak törvénszegéseik, és akiknek elfedeztettek bűneik”* (Róm 4,7; vö. Zsolt 32,1–2). Hogy Dávid a megváltásban és a bűnbocsánatban megismerte az isteni igazság művét, azt a Zsolt 51,16-ban is elmondta (vö. a Zsolt 31,2; 36,7-et is; alább a 11.v. és ehhez a 1Jn 1,9-et). És végül megtudta Dávid, hogy mindenki, aki Isten bocsánatában részesült, ezáltal tanulja meg félni Istent (Zsolt 130,4).

**3.v.: Mert ellenség üldöz engem,
földre tiporja életemet,
sötétségbe taszít, mint a régen meghaltakat.**

„Mert ellenség ... földre tiporja életemet”: Természetesen, ezt átvitt értelemben érti Dávid, de az ínség nagy, amit ábrázol, és ez az Úrhoz hajtja; ezért imádkozik ilyen elszántsággal. A „tiporni” szóra itt a „dikká” főnevet használja, amit „szétzúzni”, „összetörni”-vel is lehet fordítani (pl. az Ézs 53,10; Zsolt 72,4; Jób 22,9-ban). Ha az életet összezúzzák, fény sem ragyoghat többé: Dávid ellensége *„sötétségben lakik”*, ott, ahol a *„halottak”* vannak. Dávidnak, akinek, mint az igazaknak, élete volt – mert *„aki ragaszkodik az igazsághoz, az az életre jut”* (Péld 11,19) – és aki Isten előtt világosságában jár és életében örvendezett (Zsolt 16,11; 36,10), annak ez elhordozhatatlan szenvedést jelentett.

Az **„ősidő vagy az örökkévalóság halottai”** soha nem térnek vissza az életbe, hanem mindig halálban maradnak. Ennek a strófának az utolsó sorát Jeremiás idézi a JSir 3,6-ban.

Hasonlítsuk össze ezt a kifejezést a Zsolt 88,7-el. Ott azt mondja az imádkozó, hogy Isten sötétségbe süllyesztette őt; itt az ellenség az, aki miatt **„sötétségben kell laknia”**. Nem ellentmondás ez? Nem; mert amikor az ellenség ver minket, egyidejűleg Isten keze van ellenünk. Amikor a Sátán megverte Jóbot (Jób 2,6–7), azt mondta Isten (Jób 2,3) és ezt megvallotta Jóbnak, hogy Isten volt az, aki megverte őt (Jób 1,21; 13,21; 19,21).

**4.v.: Lelkem elcsüggedt bennem,
szívem megdermedt bensőmben.**

**5.v.: Visszaemlékezem a régi napokra,
végiggondolom minden tettetted,
elmélkedem kezed alkotásain.**

**6.v.: Imádkozva nyújtom feléd kezem,
lelkem utánad eped, mint a kiszikkadt föld. (Szela.)**

Ha „lelkem elcsüggedt”, az erő is elbágyadt, ezért nem tud hinni; és amíg „szívem megdermedt” (vagy „megdöbbsen”, „megrémult”, mint a Zsolt 40,16-ban), addig aligha tud felemelkedni Istenhez. Ezért aztán arra vagyunk utalva, hogy ő élesszen újjá bennünket (11.v.).

Ezért elkezd Dávid gondolkozni a „régi napokon”. Isten ígéretet tett az atyáknak, hogy megőrzi, vezeti és megmenti őket.

Ez Isten „tette” volt; ezt nem az atyák cselekedték. Az atyák Istene felismerte Izráel nyomorúságát Egyiptomban; emlékezett Ábrahámnak, Izsáknak és Jákóbnak adott ígéreteire (2Móz 2,24–25). Így Dávid is bízhatott abban, hogy Isten hozzá fordul és munkálkodik ben-

ne. Ezért vágyakozott arra: „*feléd nyújtom kezem*”, ami azt jelenti: „*hozzád imádkozom*” (vö. Zsolt 88,10; Ézs 1,15).

Azért imádkozik, mivel a lelke „*mint a kiszikkadt föld*”, úgy vágyik Isten után. Ahogy a száraz föld eső után kiált, úgy kiált Dávid lelke Istenhez (vö. Zsolt 42,2). Így van ezzel Dávid, ahogy számos zsoltárból ismerjük (Zsolt 5,4; 63,2; 119,147), és így van ez mindenkivel, akikben van valami Dávid hitéből. Ők ismerik ezt az áhítozást, ami áldott, boldogító sóvárgás, szent égés. De ez olyan égés, ami egyidejűleg mint valami balzsam hűsíti a lelket, olyan sóvárgás, ami ugyanakkor megítatja a lelket, kívánság, ami egyúttal nyugalmat hoz a léleknek.

2. Mit kér Dávid Istentől (7–12.v.)?

Ebben a szakaszban Dávid hét konkrét kérdéssel fordul Istenhez:

1. „*Siess, hallgass meg engem!*”
2. „*Ne rejtsd el orcádat előlem!*”
3. „*Hadd halljam minden reggel, hogy híűsűges vagy!*”
4. „*Ismertesd meg velem, melyik úton járjak!*”
5. „*Ments meg ellensűgeiműtűl!*”
6. „*Taníts akarated teljesűtésűre!*”
7. „*A te jó lelked vezűreljen az egyenes úton!*”

**7.v.: Siess, URam, hallgass meg,
mert odavan a lelkem.
Ne rejtsd el orcádat előlem,
mert olyan leszek, mint a sírba leszállók!**

Dávid olyan nagy nyomorúságban van, hogy Istennek sietve kell meghallgatnia és cselekednie, mert már „*odavan a lelke.*” Szabad-e valakinek így imádkoznia?

Kérheti-e Istent, hogy *sietve jöjjön*? Megteheti, ha Isten feljogosítja erre; a gyermekeknek és a szolgáltnak megadta ezt a jogot. A gyermek az apjának kiált és a szolga Urának, hogy keljen fel, hogy lépjen közbe. A fiúság lelke kiált benne: „*Abbá, Atya!*” (Gal 4,6) – „*Atyám, édesatyám, látod a nyomorúságomat? Nem akarsz sietve segítségére sietni gyermekednek?*” És a szolga úgy imádkozik, mint Dávid: „*Add, hogy szívem intelmeidre hajoljon*” (Zsolt 119,36), és „*Ne engedd, hogy szívem rosszra hajoljon*” (Zsolt 141,4). Mivel erre vágyik a zsoltáros, és mivel ő is „*siet*” és nem mulasztja el megtartani Isten parancsolatait (Zsolt 119,60), nagy szabadsággal kiált Istenhez, hogy sietve hallgassa meg.

„*Ne rejtsd el orcádat előlem!*”: Dávid mindennél hevesebben óhajtja, hogy Isten ne fordítsa el tőle az arcát. „Isten nemtetszése érzése

a nyomorúság idején félelmetesebb, mint maga a baj; ellenben jóindulata legkisebb jele is élet és szabadulás” (*Dickson*).

Ha Isten felemeli tekintetét Dávidra, tobzódhatnak ellenségei ahogy akarnak, lelke békességben van. Ha a sötétség hatalmai összeesküvést szőnek is ellene, ő Isten világosságában jár. Ennek a versnek az utolsó mondata teljesen megegyezik a Zsolt 28,1-el. Dávid megértette, hogy az istentelenekkel együtt a sírba kell szállnia, ha Isten elfordítja tőle az arcát. Legyőzi a búskomorság és a kétségbeesés. Nincs igaza Dávidnak? Nincs képessége arra, hogy az Úrnál és világosságában maradjon? Nincs bennünk világosság, hogy a csapdák mellett az élet útját járjuk? Egyáltalán nincs lelkierőnk, hogy az ellenség gonoszságával szemben az egyenes úton maradjunk. Ha Isten elrejtí elölünk orcáját, akkor minden homályba borul; akkor a lélek elveszti minden erejét, összeomlik és hallgatásba merül.

**8.v.: Hadd halljam minden reggel, hogy hűséges vagy,
Ismertesd meg velem, melyik úton járjak,
mert hozzád vágyódik lelkem.**

**9.v.: Ments meg ellenségeimtől, URam,
nálad keresek oltalmat!**

Dávid még mindig ugyanazzal a nyomatékosság imádkozik: „**Hadd halljam ... hogy hűségessé vagy.**” Így imádkozott Dávid akkor is, miután Betsabé elleni vétke miatt lesújtva feküdt a földön: „*Engedd, hogy vidámságot és örömet halljak*” (Zsolt 51,10).

„**minden reggel**”: azaz *korán*, vagyis *mielőbb*. Hallani akarja Isten jóságát, azaz magától Istentől akarja megkapni az ígéretet, hogy megtartja a szövetséget és hűségét, és ígérete szerint megszabadítja Dávidot, „*mert bízom benned*”. Igaz imádkozóként tudja Dávid, aki évekig járt az imádság iskolájában, hogy Isten akkor hallgatja meg, ha kéréseit Isten szavára és Isten személyére alapozza. Isten a hűség Istene (1.v. 5Móz 32,4); ezért bízunk benne, és aki benne bízunk, annak Isten megígérte, hogy meghallgatja azt, aki valóban bízunk benne, aki már korán reggel keresi őt (vö. Zsolt 5,4) és aki bizonyossággal imádkozhat.

„**Ismertesd meg velem, melyik úton járjak!**”: Ezt az imádságot mindenekelőtt Dávid körülményeire kell vonatkoztatnunk. Szíve megdermedt és lelke elcsüggedt, és leselkednek rá ellenségei (3.v.). Ezért egy lépést sem mer tenni, mielőtt Isten nem mutatja meg, melyik úton járjon. Tudja, csak akkor van biztonságban.

És akkor ismét megindokolja Dávid a kérését: „**mert hozzád vágyódik lelkem**”: Aki mindent Istenre irányít, és tőle vár segítséget és vezetést, az nem csalódik: „*Bölcse teszek, és megtanítalak, melyik*

úton kell járnod. Tanácsot adok, rajtad lesz a szemem” (Zsolt 32,8). Ez vezet a következő kéréshez: „*Ments meg ellenségeimtől, URam!*”

10.v.: Taníts akaratom teljesítésére,

mert te vagy Istenem!

A te jó lelked vezéreljen az egyenes úton!

„**Taníts akaratom teljesítésére**”: Miért imádkozik így Dávid? Mivel tudja, hogy minden azon múlik, hogy mellette áll-e Isten vagy sem. Ha azt teszi, ami helytelen Istennek, az Úr is távol tartja magát tőle. De ha azt teszi, ami kedves Istennek, vele van az Úr (vö. 1Mz 39,2; 1Sám 18,12.14.28), és akkor egyáltalán nem érvényesülhetnek ellene ellenségei gonosz szándékai. Ezt akarta megtanítani Dáviddal a nyomorúság. Minden szorongattatás, amit Isten küld ránk, azt akarja megtanítani velünk, hogy szeressük az Úr akaratát.

Miért akarja Dávid megtanulni az Úr akaratát teljesítését? „**Mert te vagy Istenem!**” Ez a legfőbb és már elegendő ok. Mivel az Úr az Isten, helyes, hogy az ő akaratát cselekedjük. Megható és ugyanakkor üdítő látni, ahogy Dávid egyedül Istent keresi, utána áhítozik, arra vágyik, hogy rajta legyen a tekintete és akaratát cselekedhesse és az ő útján járhasson. Nem azért keresi a szorongattatásból való szabadulást, mivel az megterhelő és végre békét akar. Azért keresi a szorongatóitól

való szabadulást, mivel Istent akarja szolgálni és tetszése szerint akar cselekedni.

És tudja, hogy nem elég, ha csak ismeri Isten jóakarátát. Tudja, Isten segítségére van szüksége, hogy azon az úton járjon, amit Isten mutat neki. Ezért kéri is: „A te jó lelked vezéreljen!”

Amikor „jó”-nak nevezi Dávid *Isten Lelkét*, ez azt akarja kifejezni, hogy csak ő taníthatja a jóra, Isten Lelke adhat neki jót és munkálja benne a jót. Elcsodálkozunk Dávid Isten és önmaga ismeretén. Isten fényében ismeri fel, hogy képtelen a jó cselekvésére, amit Isten megmutat neki. Úgy véljük itt, mintha az apostolt hallanánk, aki a Róm 7-ben éppen emiatt a képtelenség miatt nyög, amíg meg nem érti, hogy csak Krisztus élete és Isten Lelke által járhat jó úton (Róm 8,2.14). Igen, Krisztusnak kell hordoznia és Isten Lelkének kell vezetnie minket, egyébként letérünk a hit útjáról.

Dávid azt kéri, hogy Isten Lelke „vezéreljen az egyenes úton!”, ott, ahol nincsenek gödrök, amikbe beleeshetne, vagy nincsenek kövek, amikben megbotozhatna (Zsolt 27,11).

**11.v.: Tartsd meg életemet nevedért, URam,
hozz ki engem a nyomorúságból a te igazságodért!**

„életre keltesz engem”: Az ellenség hatalma megmutatta Dávidnak, milyen tehetetlen. Földre tiporták az életét, sötétségbe taszították, mint a halottakat (3.v.). Egyáltalán nem szállhatott szembe ellenségével. Isten azonban életre kelti, életet lehel bele, amely nem engedhet a sötétség és a halál hatalmának; mert ez magának Istennek az élete (1Jn 5,20).

Dávid azt is tudja, hogy Isten „saját nevéért” cselekszik. Ezt Dávidtól is tudjuk. Isten „*igaz ösvényen vezet az ő nevéért*” (Zsolt 23,3; vö. Zsolt 25,11; 31,4; 109,21-et is). Isten mindent saját kedvéért tesz; mindent öröme és dicsőségére cselekszik. Dicsősége érdekében nem lehet hűtlen. Igazságáért nem törheti meg a szövetséget.

„Igazságában” vezeti ki Dávid „lelkét a nyomorúságból”, ahogy Izráelt vezette ki egykor az egyiptomi rabszolgaságból (Zsolt 136,11), ahogy megígérte Ábrahámnak (1Móz 15). Ezért lehet ebben Dávid egészen bizonyos. Nagy dolog az, ha erre mi is rájövünk. A nyomorúság minket is gazdaggá tesz, mint Dávidot. Őhöz hasonlóan mi is növekedni fogunk Isten és munkái megismerésében.

**12.v.: Némítsd el ellenségeimet a te hűségédért!
Pusztítsd el azokat, akik életemre törnek,
mert a te szolgád vagyok én!**

Az első sor kifejezéséhez vö. a Zsolt 136,10.18–20-at.

Dávid kérését ezzel a hitvallással indokolja: „mert a te szolgád vagyok én!” Mivel valóban az, ezért nagyon őszinte ahhoz, hogy így kérjen Istentől. A Magasságosnak szolgál és az ő művén dolgozik; ezért kérheti, hogy Isten semmisítsen meg mindenkit, aki őt és ezzel Isten munkáját akadályozni akarják.

II./ TANULSÁGOS ÉS NEVEZETES DOLGOK

A 143. ZSOLTÁRRAL KAPCSOLATBAN

„A 143. zsoltár imádság, amelyben a szerző lelkiismerete félelmében kegyelemért és bűnbocsánatért könyörög. Milyen szerencsétlenséget okoznak a kegyelem ellenségei, a törvényhajszolók, akik többnyire az önemésztő lelkiismereteket sújtják, és sötétségbe, kétségbeesésbe és halálba taszítják őket súlyos terheikkel és a cselekedeteikről szóló elhordozhatatlan tanításaikkal, amit közülük senki, még csak az ujjával sem érint, ahogy Krisztus mondja (Mk 23,4). De itt mutatja meg a zsoltár, hogy a kegyelemnek kell ezt megtennie és nem a törvénynek, ami előtt egyetlen egy ember sem állhat meg, ahogy azt az Úr minden ősi története és művei is tanúsítják. Mert minden szent, idős atyának is Isten szeretetből és kegyelemből segített és nem a törvény alapján, ahogy Pál tanítja az ApCsel 15,10–11-ben. Az ilyen cselekedeteket és példákat nézem (mondja itt Dávid) és ezekből nyerek vigasztalást, mert ők is ugyanúgy csakis kegyelemből kaptak vigaszt és menekültek meg a bű-

nökből, mint én is, és ugyanolyan bűnösök voltak, mint én magam is” (*Luther, Összegzések a zsoltárokról*).

„Tartalmi összefoglalás: Jóllehet a Dávid ellen támadók gonosz ellenfelek voltak, mivel jogtalanul és könyörtelenül szorongatták őt, mégis így ismeri fel, hogy ez Isten igazságos ítélete szerint történik azért, hogy elfogadja Isten kegyelmét, és bocsánataért esedezzen. Miatán Dávid panaszt emelt ellenségei tombolása miatt és megvallotta, hogy szomorúsága Isten emlékezetét is kiragadta a szívéből, azt kívánja, hogy Isten Lelke állítsa talpra és irányítsa, hogy kegyesen éljen élete hátralévő részében (*Kálvin*).

1.v.: „igazságodban”: azaz megígért kegyelmi igazságodban, amit közölsz velünk, mert senkinek sincs saját igazsága Isten előtt, ami a zsoltár folytatásában nyilvánvaló” (*Stier*).

„Az 1.v.-ben az imádság meghallgatása kettős alapon nyugszik, Isten hűségén és igazságosságán, a vers első felében lévő kettős kérésnek megfelelően. A hűségre való elhívás feltételezi, hogy az énekes biztos ígéreteket kapott, vö. 2Sám 7” (*Hengstenberg*).

2.v.: „Ha a lelkiismeretünk a szabad imádkozás útjába áll, akkor szembe kell néznünk vele, miközben Isten kegyelméhez menekülünk... Jóllehet az igazak bűnei időnként megfoszthatják őket lelkiismeretük-

ben való békességüktől, de mégsem akadályozhatják meg őket abban, hogy keressék a kegyelmi szövetség szerint Isten által való elfogadásukat és bűnbocsánatukat” (*Dickson*).

Ennek a versnek az alapján készítette J. S. Bach a „*Herr, gehe nicht ins Gericht*” (BWV 105) című kantátája nyitókórusát.

4.v.: „*Lelkem elcsüggedt ..., szívem megdermedt ...*” Kétségbe esek, amikor kívül harcok vannak, belül pedig félelmek, és ezek a félelmek rosszabb zsarnokok és elnyomók, mint maga Saul, és nem lehet könnyen elmenekülni előlük. Olykor az a sorsa még a legjobbaknak is, hogy az elméjük majdnem elpusztul és a szívük érzéketlenné válik. Dávid nem csak nagy szent volt, hanem nagy harcos is, mégis közel állt a szorongattatás napján ahhoz, hogy elcsüggedjen. Zúgjak fenyők, ha már a cédrusok is ingadoznak!” (*Henry*).

Azt teszi az isteni kegyelem és segítség késedelme, hogy aggódik a lélek, hogy elhagyatott és kárhozatra ítélt, amikor annyira feszült lesz, hogy ezzel annál inkább és alaposabban kívánja a kegyelmet és annál inkább el is fogadja” (*Luther*).

A hit számára a legnagyobb veszély és a közeli pusztulás szárnyakat ad, amelyek által Istenhez emelkedik. Mert soha nem lehet olyan közel a halál és a pusztulás, hogy a hit ne menekülhetne Istenhez, hogy közbeavatkozzon, mielőtt bekövetkezik a pusztulás” (*Dickson*).

8–10.v.: „Hogy Dávid megvilágosodjon, hogy megismerje Isten akaratát, ez a Lélek első műve, ami minden további munkájához vezet; mert Isten úgy munkálkodik az emberekben, mint akik emberek, mint teremtmények, akiknek értelmet ajándékozott... Dávid ezért a következő három kéréssel fordul azt Úrhoz: „*Ismertesd meg velem, melyik úton járjak...*” „*Taníts akaratod teljesítésére...*” „*A te jó lelked vezéreljen az egyenes úton!*” Mi nem tudjuk megtalálni azt az utat, amelyik erre földre vezet minket, ha Isten ezt nem mutatja meg, és nem is tudunk ezen az úton járni, ha nem fogja meg a kezünket és nem vezet minket. Úgy, ahogy mi vezetjük a gyengéket vagy a bénákat vagy a félelmes szívűeket vagy a vakokat, úgy van szükségünk Isten kegyelmére, ami nem csak az útra irányítja a lábunkat, hanem meg is őriz és hordoz rajta” (*Henry*).

12.v.: „Ha tehát Dávid Isten szolgájának mondja magát, akkor semmiképpen nem szolgálata teljesítményeivel dicsekszik, hanem sokkal inkább dicséri Istent a kegyelmét. El kell ismernie, Isten engedte meg neki, hogy szolgája lehessen. Azt a méltóságot, hogy Isten szolgálói közé soroljanak bennünket, nem saját küzdelmünk vagy szorgalmunk által értünk el, hanem ez a Isten kegyelmi kiválasztásától függ, ami által minket övéi közé sorolt, még mielőtt megszülettünk, ahogy ezt Dávid más helyen még nyilvánvalóbban kijelenti: „*Ó URam, én a szolgád vagyok, szolgád vagyok, szolgálód fia*” (Zsolt 116,16) (*Kálvin*).

III./ NYELVI MEGJEGYZÉSEK A 143. ZSOLTÁRHOZ

3.v.: **„Sötétségek”**: „*mahsakkim*,” egyes számban „*mahsák*”, a szokásos „*hösak*” „*sötétség*” (1Móz 1,2) ma- szótaggal képzett alak; még a következő helyeken található: Zsolt 74,20; 88,7.19; Ézs 29,15; 42,16; JSir 3,6.

9.v.: **„keresek oltalmat”**: „*kissziti*”, szó szerint: „*befedem ma- gam*”, a „*kisszáh*”, „*befedni*” szóból származik, mint az 1Móz 38,14; 5Móz 22,12; Jón 3,6-ban.

12.v.: **„Pusztítsd el”**: „*tacmit*” a „*cámat*”-ból, jelentése: „*meg- semmisít*” (Gesenius), vagy „*elhallgattatni*” (Köhler/Baumgartner).
